BERNARDO GUIMARAES

SCLAVA ISAURA

În româneşte de

Alexandru Lincu

Editura Univers

Bucureşti, 1989

Capitolul I

Ne aflăm în primii ani ai domniei lui Dom Pedro al II-lea[1].

În fertila şi luxurianta regiune Campos de Goitacases, pe malul râului Paraiba, aproape de orăşelul Campos, se află o frumoasă şi întinsă moşie.

O clădire vastă şi luxoasă, bine proporţionată, se înalţă o splendidă câmpie, la poalele colinelor înalte acoperite de păduri, în parte distruse de lama plugului. În împrejurimi, natura era încă sălbatică şi aspră, dar, în apropierea minunatei case, mâna omului transformase pădurea virgină, care acoperea pământul, în grădini şi livezi încântătoare, în pajişti şi păşuni grase, umbrite ici-colo de duzi gigantici, stejari, cedri şi pini, mărturie a vigorii străvechii păduri. Aproape, că nu se distingeau răzoare, îngrădituri sau şanţuri. Grădinile de flori sau de zarzavat, livezile, păşunile sau plantaţiile vecine erau despărţite de garduri verzi şi puternice de bambus, tresti arbuşti ornamentali şi ananas care, la un loc, dădeau aspectul

[1] Dom Pedro **al II-lea, împărat brazilian, a domnit între 1831-1889.**

celui mai încântător şi plăcut parc.

Conacul era aşezat în faţa dealurilor.

Se **intra** printr-un portic acoperit în întregime cu zo**rele, la care se** ajungea pe o scară **de** piatră cu şase-**şapte trepte. În** spatele conacului se aflau alte construcţii **auxiliare**; colibele sclavilor, curţile interioare, ţarcurile **de viie** şi hambarele, dincolo de care se întindeau grădinile de flori şi de zarzavat şi o imensă livadă delimitată de malul marelui râu.

Era într-o frumoasă şi liniştită după-amiază de octombrie. Soarele nu a pusese încă şi părea că pluteşte la orizont suspendat pe vălătuci de spumă de culori schimbătoare, brodaţi cu fir de aur. Briza, saturată de balsamice efluvii, se răspândea de-a lungul malurilor, trezind doar uşoare foşnete prin frunzişul pădurii şi ciocnind uşor nucile falnicilor cocotieri care se oglindeau în limpezile şi liniştitele ape ale râului.

Era o vreme frumoasă, plantele trezite de ploi blânde îşi etalau prospeţimea viguroasă şi luxuriantă; apa râului încă netulburată de afluenţi, rostogolindu-se fcu măiestuoasa lentoare, reflecta în toată puritatea splendidul colorit al orizontului şi verdele strălucitor al plantelor de pe margini. Păsările îşi pregăteau trilurile nocturne, odihnindu-şi

aripile, obosite după zborul neîntrerupt prin livezile, pajiştile şi grădinile din împrejurimi.

Strălucirea soarelui la apus îmbrăţişa în aşa fel ferestrele clădirii încât, acestea păreau devorate de flăcările unui incendiu interior. Afară, boi vânjoşi şi viţei graşi culcaţi în iarbă rumegau liniştit la umbra copacilor înalţi. Găinile stăteau în jurul casei, iar oile şi câteva vaci se plimbau de colo-colo prin ţarc. Nu se zărea însă niciun chip omenesc. Parcă acolo n-ar fi locuit nimeni. Doar obloanele şi uşa salonului larg deschise dovedeau că nu toţi locuitorii acelei impunătoare case erau absenţi.

În această atmosferă, în care domnea armonia, se auzeau cu claritate acordurile unui pian însoţite de o voce feminină, melodioasă şi suavă, cu un timbru plăcut, fără egal.

Cântecul avea o profundă vibraţie sonoră care dezvăluia calităţi vocale deosebite. Tonul stăpânit şi melancolic părea geamătul sufocat al unui suflet singuratic şi suferind.

Aceasta era singura voce care destrăma tăcerea vastului şi liniştitului conac. Fiinţele de afară păreau că o ascultă într-o mistică şi profundă reculegere.

Cântecul suna astfel.

Născută-n mlaştina robiei

Respir miasmele sclaviei

Sămânţă crudă aruncată

În glia dură, blestemată

Deplâng visând la libertate

A *vieţii cruntă nedreptate.*

De braţe, doamne, sunt legată,

N-am drept la dragostea visată.

Zadarnic inima şi gura

Frumoase-mi sunt de-ntrec măsura.

De dor n-au voie să se-aprindă

Şi duc o *viaţă suferindă.*

Sub cerul liber al câmpiei

Se-nalţă floarea bucuriei

Şi bolta pasărea brăzdează

Slăveşte-a libertăţii rază

Doar sclava zace-n închisoare

Căci pentru ea nu-i loc sub soare.

Să taci de-acum, sărmană sclavă.

Jelirile îţi sunt otravă

Iar cântecul de tânguire

Aduce altora jignire.

Căci viaţa nu îţi aparţine,
Şi nici a inimii pornire.

Notele triste şi suave ale cântecului, ce se răspândea prin împrejurimi, îţi stârneau dorinţa de a o cunoaşte pe sirena care cânta atât de frumos. Dacă nu era sirenă, doar un înger mai putea cânta astfel.

Să urcăm treptele care ne conduc la porticul ce serveşte ca vestibul casei, împodobit cu minunate ghirlande de flori, şi să pătrundem în casă fără a ne formaliza. Imediat la dreapta coridorului găsim deschisă o impunătoare uşă prin care se intră în salonul mare de primire, mobilat luxos. Aici stă la pian, singură, o frumoasă şi graţioasă tânără. Părul lung şi mătăsos, negru strălucitor, şi profilul ei se conturează clar pe fundalul capacului de abanos al pianului. Trăsăturile chipului sunt atât de pure şi gingaşe, încât încântă privirea şi fascinează pe oricine o vede. Pielea ei de culoarea fildeşului, ca o lumină blândă, e umbrită doar de o paloare delicată care, uneori se transformă într-o uşoară îmbujorare. Gâtul fin şi delicat completează graţia inefabilă a bustului bine făcut. Părul despletit şi foarte ondulat năvăleşte, încolăcindu-se pe umeri, în dese şi strălucitoare bucle, ascunzând în

întregime spătarul scaunului pe care se află aşezată. Pe fruntea-i liniştită şi netedă ca marmura şlefuită, lumina apusului aruncă un suav reflex trandafiriu, ca o misterioasă lampă de alabastru, aprinsă de focul sacru al inspiraţiei. Tânăra stătea cu faţa spre fereastră şi privirea-i pierdută plutea în depărtări.

Farmecul îi era scos şi mai mult în evidenţă de simplitatea ei şi, am putea spune, chiar de modesta îmbrăcăminte pe care o purta. O rochie de stambă de un albastru deschis îi desena perfect, cu o încântătoare candoare statura zveltă şi talia fină, şi volanele bogate ce se desfăceau de jur-împrejur păreau o boare din mijlocul căreia tânăra se înălţa ca Venus din spuma mării sau ca un înger din norii, vaporoşi. O cruciuliţă de jais, prinsă la gât cu o panglică neagră, era singura ei podoabă.

După ce termină melodia, rămase un moment gânditoare, cu degetele pe clape, ca şi când ar fi ascultat ultimele ecouri ale cântecului său.

În acest timp, draperia de muselină a uneia dintre uşile interioare fu trasă şi un nou personaj pătrunse în salon. Era, de asemenea, o femeie frumoasă, încă în plenitudinea tinereţii, atrăgătoare, bine făcută şi elegantă... Bogăţia şi perfecţiunea veşmintelor sale, statura înaltă şi distinsă, o

anumită legănare afectată şi languroasă a mişcărilor îi dădea un aer vanitos care, de obicei, însoţeşte pe orice fată frumoasă şi bogată chiar şi atunci când e singură. În pofida eleganţei sale de mare doamnă, frumuseţea ei părea oarecum eclipsată de prezenţa tinerei cu forme pure şi perfecte, de o nobilă simplitate şi cu gesturi naturale şi modeste. Malvina era încă frumoasă, chiar încântătoare şi, deşi orgolioasă de frumuseţea şi înalta sa poziţie, ochii, ei albaştri, mari şi mângâietori îi trădau bunătatea inimii.

Malvina se apropie încetişor şi, fără a fi simţită, se opri lângă cealaltă tânără aşezându-se în spatele ei aşteptând să se termine cântecul:

— Isaura!... spuse Malvina, punându-şi mâna delicată pe umărul fetei.

— Ah! Dumneavoastră eraţi?! răspun se isaura întorcându-se surprinsă. N-am ştiut că sunteţi aici şi mă ascultaţi.

— Cântă în continuare... Ai o voce atât de frumoasă!... eu aş fi vrut, însă să cânţi altceva! De ce îţi place atât de mult melodia asta aşa de tristă pe care nu ştiu de unde ai învăţat-o...?

— îmi place pentru că e frumoasă şi pentru că... Ah, mai bine nu vă mai spun!

— Vorbeşte, Isaura. Nu ţi-am mai zis că nu trebuie să-mi ascunzi nimic şi că nu trebuie să-ţi fie frică de mine?

— îmi aminteşte de mama mea pe care n-am cunoscut-o, sărmana!... Dar dacă nu vă place, n-am s-o mai cânt.

— Nu, nu-mi place s-o cânţi, Isaura. Mulţi pot crede că aici eşti maltratată, că eşti o biată sclavă, victima unor stăpâni barbari şi cruzi. În timp ce tu duci o viaţă ce ar stârni invidia multor oameni liberi. Tu te bucuri de stima stăpânilor tăi şi ai căpătat o educaţie pe care n-au avut-o multe femei bogate pe care le cunosc. Eşti frumoasă şi ai o culoare după care nimeni n-ar spune că în venele tale curge vreo picătură de sânge african. Ştii bine cât a insistat buna mea soacră, înainte de a muri, ca eu şi soţul meu să avem grijă de tine. Trebuie să respectăm întotdeauna sfaturile acelei sfinte femei şi, după cum vezi, îţi sunt mai mult prietenă decât stăpână. Oh! Nu, pe buzele tale nu au ce căuta versurile acestea jalnice. Nu vreau, continuă pe un ton de uşor reproş: nu vreau să le mai cânţi, ai auzit, Isaura?... Dacă nu, îţi închid pianul!

— Doamnă, cu toate acestea, ce sunt eu, de fapt, decât o sclavă? Educaţia pe care mi-aţi dat-o şi frumuseţea pe care mi-o ridicaţi în slăvi la ce-mi ajută? Sunt ca mobila

luxoasă din coliba africanului. Iar coliba nu rămâne decât tot ceea ce e: o modestă colibă.

— Te plângi de soarta ta, Isaura?

— Nu, doamnă, n-am motiv... Ceea ce vreau să vă spun este că în ciuda tuturor însuşirilor şi, avantajelor care-mi sunt atribuite îmi dau seama de situaţia mea.

— Ştiu eu ce te necăjeşte, o spune foarte bine cântecul tău. Frumoasă cum eşti, nu se poate să nu ai vreun iubit.

— Eu, doamnă?... Nici să nu vă gândiţi la aşa ceva!

— Chiar tu! Nu te ruşina, nu e nimic nefiresc. Haide, spune-mi tot. Ai un iubit şi îţi pare rău că nu te-ai născut liberă ca să-l poţi iubi pe cel care ţi-a plăcut şi căruia ai dori să-i dăruieşti totul, nu-i aşa?...

— Iertaţi-mă, doamnă Malvina, replică sclava cu un surâs inocent. Vă înşelaţi, nici pe departe nu mă gândesc la asta!

— Nu mă păcăli, fetiţa mea!... Iubeşti, şi eşti prea frumoasă şi prea înzestrată ca să te cobori la un sclav... numai dacă ar fi un sclav ca tine, ceea ce mă îndoiesc că există pe lume. O fată aşa cum eşti tu poate foarte bine să cucerească dragostea oricărui flăcău arătos şi, iată, asta e cauza văicărelilor din cântecul tău. Dar nu te necăji,

scumpa mea Isaura, îţi promit că vei avea libertatea chiar mâine. Stai să vină Leoncio. E, o ruşine ca o fată ca tine să fie sclavă.

— Lăsaţi, doamnă, eu nu mă gândesc la dragoste şi cu atât mai puţin la libertate. Câteodată mă întristez aşa, fără niciun motiv.

— Nu contează. Eu sunt cea care vreau să fii liberă. Şi vei fi.

În acest punct conversaţia fu întreruptă de un tropot de cai care seopriră în poarta conacului.

Malvina şi Isaura alergară la fereastră să vadă cine era.

Capitolul II

Călăreţii care tocmai descălecaseră erau doi frumoşi şi eleganţi tineri ce veneau din orăşelul Campos. Din felul familiar în care intrară în curte, se vedea imediat că erau de-ai casei.

Într-adevăr, unul era Leoncio, soţul Malvinei, iar celălalt Henrique, fratele ei.

Înainte de a continua, trebuie să facem cunoştinţă mai îndeaproape cu cei doi tineri călăreţi.

Leoncio era singurul fiu al bogatului comandor Almeida, stăpânul frumoasei şi impunătoarei moşii pe care ne aflăm. Comandorul, destul de bătrân şi plin de boli, după căsătoria fiului său, care avusese loc cu un an înainte de începutul acestei poveşti, îl lăsase să administreze moşia şi dreptul de uzufruct al acesteia şi trăia la Curte unde căuta alinarea sau uitarea bolilor care nu-i dădeau pace.

Leoncio îşi găsise din copilărie, din cauza bunăvoinţei deosebite a părinţilor săi, destule mijloace de corupere a inimii şi pervertire a inteligenţei. Elev slab şi copil nestăpânit, turbulent şi neascultător, el schimbă colegiu după colegiu şi trecu precum câinele prin apă clasele de liceu, luându-şi examenele doar pentru a salva renumele tatălui. Profesorii nu îndrăzneau să-i provoace nobilului şi generosului comandor durerea şi ruşinea de a-l vedea pe fiul său respins. Înscris la facultatea de medicină, încă din primul an i se făcu lehamite de a ceastă disciplină şi, cum părinţii săi nu ştiau să se impună, plecă la Olinda cu scopul de a frecventa un curs juridic. Acolo, după ce risipi o bună parte din averea tatălui, spre satisfacerea tuturor viciilor şi nebunelor sale fantezii, se plictisi şi de ştiinţele juridice şi hotărî definitiv că numai în Europa ar putea să-şi dezvolte cu demnitate inteligenţa, să-şi sature setea de cunoaştere

la sursele pure şi abundente. Aşa că îi scrise tatălui său care îl crezu şi îl trimise la Paris, de unde spera să se întoarcă transformat într-un nou Humboldt. Instalat în acel vast infern de lux şi plăceri, Leoncio se ducea foarte rar şi numai când avea chef să asculte prelegerile eminenţilor profesori ai vremii; niciodată nu era văzut prin muzee, societăţi savante, literare, ori biblioteci. În schimb frecventa asiduu Grădina Mabile, toate cafenelele şi teatrele la modă, devenind în scurt timp unul dintre cei mai faimoşi şi eleganţi dandy ai bulevardelor. După câţiva ani, trăiţi la Paris sau prin importantele capitale europene, uşurase fără milă punga grea a tatălui său, încât acesta, în ciuda înţelegerii şi dragostei arătate unicului şi iubitului său fiu, se văzu nevoit să-l cheme în sânul familiei pentru a evita ruina totală. Dar chiar şi aşa, pentru a nu-l supăra înfrânându-i brusc şi cu asprime drumul nebuniilor şi risipei, se gândi să-l atragă încântându-l cu perspectiva unei căsătorii bogate şi foarte avantajoase.

Leoncio muşcă momeala şi se întoarse în patrie. Era un dandy desăvârşit, plăcut şi elegant ca nimeni altul, aducând din călătoriile sale o enormă doză de vanitate şi neruşinare în loc de cunoştinţe şi de experienţă ştiinţifică. Adoptase o comportare tipică pentru înalta societate încât

putea fi luat drept prinţ. Cel mai rău era însă că se întorcea cu creierul gol, cu sufletul corupt şi cu inima stricată de obişnuinţa desfrâului. Calităţile cu care natura îl înzestrase dispăruseră, lăsând loc celor mai josnice obiceiuri.

La întoarcerea din Europa, Leoncio avea douăzeci şi cinci de ani. Tatăl său îl preveni cu vorbe insinuante şi abile că era vremea să facă ceva şi că trebuia în cel mai scurt timp să îmbrăţişeze o carieră. Îi mai aminti că profitase mai mult decât fusese nevoie de punga lui pentru studiile sale şi că era necesar să înveţe măcar să păstreze averea al cărei stăpân avea să fie mai devreme sau mai târziu, dacă nu era în stare să o mărească. După mai multe ezitări, Leoncio se hotărî, în sfârşit, să opteze pentru comerţ, care i se părea a fi cariera cea mai independentă şi sigură dintre toate. Dar ideile măreţe şi curajoase, pe care voia să le pună în aplicare în legătură cu aceasta, îl înspăimântau pe bunul său tată. Importul şi exportul de mărfuri, chiar pe scară largă, şi traficul de sclavi din Africa **i** se păreau speculaţii degradante şi nepotrivite înaltei sale poziţii şi distinsei sale educaţii. Comerţul la tejghea şi **cu** bucata îi inspira milă. Era adeptul înaltelor speculaţii monetare, operaţiilor bancare şi tranzacţiilor în care să

investească capitaluri din **ce** în ce mai mari. **Numai** aşa putea dubla, în scurt timp averea părintească. Cu ceea ce observase la Bursa din Paris şi pe alte pieţe europene, se credea destul de abil pentru a conduce operaţiunile financiare ale celei mai importante instituţii bancare sau celor mai mari întreprinderi industriale.

Cu toate acestea, tatăl său nu era entuziasmat să-şi încredinţeze averea îndrăzneţului om de afaceri în devenire, care până atunci dovedise doar un mare talent în a investi şi pierde, în scurt timp, sume considerabile. Hotărî, aşadar, să nu mai aducă vorba despre asta, aşteptând ca tânărului să-i vină mintea la cap.

Văzând că tatăl său uitase complet promisiunea de a-i asigura o rentă proprie, Leoncio începu să se gândească la căsătorie cala un mijloc subtil şi firesc de a dobândi o avere, ca pe singura carieră care i se oferea pentru a avea bani de risipit după voia inimii.

Malvina, frumoasa fată a unui foarte bogat comerciant de la Curte, prieten cu comandorul, era destinată lui Leoncio cu asentimentul celor doi taţi. Familia comandorului s-a dus la Curte, tinerii s-au văzut, s-au plăcut şi s-au căsătorit., Totul s-a petrecut în câteva zile. La scurt timp după cununie, Leoncio primi o lovitură

neaşteptată a sorţii, pierzând-o pe mama sa. Buna şi respectabila doamnă nu fusese foarte fericită în relaţiile intime **cu** soţul ei care, ca un bărbat cu inimă de gheaţă, ignora sfintele şi purele plăceri ale afecţiunii conjugale, sfâşiind zi cu zi cu desfrâurile sale inima soţiei. Ca o încununare a nenorocirilor, aceasta îşi pierduse din tinereţe toţi copiii, rămânându-i doar Leoncio. Se plângea mai ales că nu-i dăduse Dumnezeu cel puţin o fată care să-i ţină companie şi să-i fie consolare în trista sa bătrâneţe. Bucuria a vrut, totuşi, să-i lumineze casa, apărând brusc, ca o compensaţie a suferinţelor sale. O fetiţă a venit să-i umple golul pe care-l simţea în inima sa plină de bunătate şi tandreţe şi să facă mai puţin trist şi singuratic căminul în care îşi petrecea zilele atât de monotone şi amare.

În casă se născuse o sclavă care atrăgea încă din leagăn, prin drăgălăşenia şi voioşia ei, toată atenţia şi grija bunei bătrâne.

Isaura era fiica unei mulatre frumoase care fusese mult timp camerista favorită şi servitoarea credincioasă a soţiei comandorului. Acesta, fiind un bărbat fără scrupule şi robit simţurilor, privea sclavele ca pe un harem aflat la dispoziţia sa şi arunca priviri lacome şi pline de patimă

tinerei sclave. Ea rezistă mult timp brutalelor lui imbolduri, iar până la sfârşit trebui să cedeze sub ameninţări violente. Un atât de grosolan şi barbar procedeu nu putu rămâne ascuns timp îndelungat ochilor virtuoasei soţii care căpătă faţă de soţul ei o aversiune fără margini. Comandorul, chinuit de cele mai violente şi amare acuzaţii din partea nevestei sale, nu îndrăzni să maifolosească forţa împotriva sărmanei sclave şi nici nu mai reuşi niciodată, prin niciun mijloc, să-i înfrângă repulsia pe care i-o inspirase. Se înfurie de rezistenţa ei şi hotărî, în sufletul său nemilos, să se răzbune în modul cel mai sălbatic şi josnic, torturând-o pe tânăra sclavă cu munci grele şi pedepse aspre. O dădu afară din sufragerie, unde făcea doar servicii uşoare şi delicate, şi o trimise în colibă şi la obositoarele munci ale timpului, punându-i în vedere administratorului său să nu o scutească nici de corvezi, nici de pedepse. Cu toate acestea, administratorul, care era un portughez cumsecade, încă în puterea vârstei, şi care nu avea sufletul atât de împietrit ca al stăpânului, sedusde farmecele mulatrei, în loc de munci îi oferi doar mângâieri şi cadouri, astfel încât peste câtva timp mulatra o născu pe fetiţa frumoasă şi delicată despre care am vorbit. Această întâmplare a stârnit şi mai mult furia,

comandorului împotriva amărâtei sclave.

Îl aruncă afară de pe moşie pe bunul şi credinciosul administrator cu înjurături şi ameninţări şi o sili cu cruzime pe mulatră la munci atât de grele încât în foarte scurt timp o împinse în mormânt, înainte de a-şi fi crescut sensibila şi fragila sa fetiţă.

Iată deci în ce împrejurări triste s-a născut frumoasa şi nefericita Isaura. Totuşi, ca pentru a compensa această nenorocire, o femeie sfântă, înger de bunătate, se aplecă asupra leagănului sărmanului copil şi-l luă să-l ocrotească la umbra aripilor sale pline de caritate. Soţia comandorului o considera pe gingaşa şi frumoasa copiliţă ca pe un dar pe care i-l trimitea cerul spre consolare pentru neliniştile şi dezgustul pe care i le inspirau sălbaticul dezmăţ al neruşinatului ei soţ. Ridică spre cer ochii scăldaţi în lacrimi şi jură pe sufletul nefericitei mulatre să se ocupe de viitorul Isaurei, s-o crească, s-o educe ca şi cum i-ar fi fost fiică.

Şi îşi îndeplini jurământul cu religiozitate. Pe măsură ce fata creştea, ajungând la vârsta de şcoală, chiar ea o învăţă să citească şi să scrie, să coasă şi să se roage. Mai târziu îi găsi profesori de muzică, de pian, de italiană, de franceză, de desen, îi cumpără cărţi şi se strădui, în sfârşit,

să-i dea cea mai distinsă şi mai aleasă educaţie, ca şi cum ar fi făcut-o pentru propriul ei copil. Isaura, pe de altă parte, nu numai prin graţia şi farmecele ei, ci şi prin progresele rapide pe care inteligenţa sa vioaie şi robustă le făcuse, depăşise cu mult cele mai îndrăzneţe speranţe ale unei bătrâne, care, văzând rezultatele atât de strălucite, bucuroasă cioplea şi şlefuia acea bijuterie pe care o numea perla ce împodobea părul ei alb.

— Dumnezeu n-a vrut să-mi dea o fiică din măruntaiele mele, obişnuia să spună, dar mi-a dat în schimb o fiică din sufletul meu.

De admirat la această deosebită făptură era că atenţia şi grija cu care o înconjura bătrâna doamnă nu o făcuseră obraznică, orgolioasă sau arogantă, nici măcar faţă de tovarăşii ei de sclavie. Afecţiunea cu care era tratată nu-i alterase cu nimic bunătatea şi candoarea. Era mereu veselă şi mărinimoasă cu sclavii, docilă şi supusă cu stăpânii.

Comandorului nu-i plăcea deloc capriciul neobişnuit al soţiei sale cu micuţa mulatră, capriciu pe care îl califica drept o prostie.

— Curată nebunie ¡ obişnuia el să exclame pe un ton compătimitor. Uite-o cum se chinuie să crească o fiinţă

care, cu timpul o să-i dea cu tifla! Unele babe o dau pe rugăciuni, altele pe certuri de dimineaţă până seara, altele pe spălat, căţeluşi sau pe crescut puişori. Pe asta a apucat-o transformarea mulatrelor în prinţese! într-adevăr, e o distracţie cam costisitoare, dar treacă de la mine. Cel puţin cât se ocupă de slugi mă scuteşte pe mine de o mulţime de observaţii plictisitoare… Zău că da!

La câteva zile după căsătoria lui Leoncio, comandorul cu întreaga sa familie, inclusiv cu cei doi tineri căsătoriţi, se înapoiară la moşia din Campos. Aici Leoncio primi de la tatăl său toată administraţia proprietăţii şi dreptul de uzufruct al acesteia, cu toţi sclavii şi celelalte accesorii existente. Îi mai mărturisi că se simte deja destul de bătrân, bolnav şi obosit şi că ar vrea să-şi petreacă liniştit restul zilelor, eliberat de orice preocupare, renta pe care şi-a rezervat-o ajungându-i cu prisosinţă. Punând în practică hotărârea luată, se retrase la Curte. Cu toate acestea, soţia sa, preferă să rămână alături de fiul ei, spre bucuria şi asentimentul soţului.

Malvina, deşi provenea dintr-o familie aristocratică, ca urmare a sufletului ei curat şi bun a arătat încă de la început un viu interes şi o duioasă afecţiune pentru Isaura. Acesta era efectul caracterului ei blând, docil, modest şi

supus. Datorită încântătoarei frumuseţi şi incontestabilelor însuşiri spirituale, cucerea de prima dată bunăvoinţa tuturor.

Isaura deveni numaidecât, nu voi spune camerista favorită, ci credincioasa tovarăşă, prietenă a Malvinei care, fiind obişnuită cu plăcerile şi distracţiile de la Curte, a aşteptat mult timp până să găsească o companie atât de agreabilă în singurătatea în care trăia.

— De ce nu o eliberaţi? îi zise ea într-o zi soacrei sale. O fiinţă atât de bună şi deosebită nu s-a născut pentru a fi sclavă.

— Ai dreptate, draga mea, îi răspunse cu bunătate bătrâna, dar, ce vrei?... N-am curaj să dau drumul acestei privighetori pe care mi-a trimis-o cerul ca să-mi fie mângâiere şi să-mi facă mai suportabile zilele lungi şi apăsătoare ale bătrâneţii. Şi de ce să-i dau drumul? Aici, ea e liberă, mai liberă decât săraca de mine, care nu mai am nicio bucurie de la viaţă şi nici putere să mă mai bucur de libertate. Vrei să dau drumul privighetorii mele? Şi dacă se rătăceşte şi nu mai nimereşte colivia? Nu, nu, fata mea; cât mai sunt încă în viaţă vreau s-o am mereu aproape de mine, vreau să fie a mea şi numai a mea. Probabil că spui în sinea ta că sunt o egoistă, dar eu n-o să mai am mult de

trăit. Sacrificiul ei nu va fi prea mare. După moartea mea va fi liberă şi o să am grijă să-i las destulă avere.

În realitate, buna bătrână încercase de multe ori să-şi scrie testamentul cu scopul de a asigura viitorul sclavei sale, iubitei sale protejate, dar comandorul, ajutat de fiul său, sub diferite pretexte, reuşise mereu să amâne îndeplinirea lăudabilei şi sfintei dorinţe a soţiei sale –, până în ziua în care, fulgerată de un atac de paralizie generală, muri la câteva ore, fără să fi-avut un singur moment de luciditate pentru a-şi exprima ultima dorinţă.

Malvina jură la căpătâiul soacrei sale să continue cu aceeaşi bunăvoinţă de care defuncta făcuse risipă, s-o protejeze pe nefericita sclavă. Isaura plânse mult moartea, celei care fusese pentru ea mamă devotată şi duioasă, şi rămase sclava, nu a unei stăpâne bune şi virtuoase, ci a unor stăpâni capricioşi, desfrânaţi şi cruzi.

Capitolul III

Trebuie să-l cunoaştem mai îndeaproape şi pe Henrique, cumnatul lui Leoncio. Era un băiat de vreo douăzeci de ani, elegant şi atrăgător, uşuratic, zăpăcit şi orgolios, cum sunt

aproape toţi tinerii mai ales dacă au avut norocul să aibă şi un tată bogat. În ciuda acestor mici defecte, avea o inimă bună şi dădea dovadă de demnitate şi nobleţe sufletească. Era student la medicină şi, fiind în vacanţă, Leoncio îl invitase să vină să-şi vadă sora şi să petreacă la moşie câteva zile.

Cei doi tineri veneau din Campos unde Leoncio, se dusese din ajun ca să-şi întâmpine cumnatul.

Numai după căsătorie, Leoncio, care înainte stătuse **în** casa părintească foarte puţin, începu să remarce frumuseţea deosebită şi farmecele de netăgăduit ale **Isaurei.** Cu toate că destinul îi hărăzise o femeie minunată, el nu se căsătorise din dragoste. Sentimentul acesta **îi** rămăsese străin inimii sale. Se căsătorise din interes şi, cum soţia **lui** era tânără şi frumoasă, simţea pentru ea doar atracţia trupului care se consumă în bucuria plăcerilor senzuale şi **se stinge** odată cu ele. Nefericitei Isaura îi era hărăzit să-l facă să simtă adânc şi violent dragostea care pentru prima dată îi încătuşase inima **ce** nu fusese **încă** măcinată de **rutina** destrăbălării. Astfel, îl **cuprinse pentru Isaura** cea mai oarbă şi mai violentă iubire care creştea pe zi ce trece devenind tot mai puternică odată cu piedicile pe care le întâmpina, piedici

cu care nu era obişnuit şi pe care în zadar se lupta să le învingă. Cu toate acestea, nu voia să renunţe la nebuneasca lui hotărâre pentru că, la urma urmelor – gândea el – Isaura era proprietatea sa şi, dacă nu i-ar mai fi rămas niciun alt mijloc, ar fi făcut uz de violenţă. Leoncio era un urmaş demn al tatălui său. Îi moştenise instinctele brutale şi plăcerea pentru desfrâu.

Pe drum, fiind obsedat întruna de imaginea Isaurei, Leoncio discută mult cu Henrique despre ea, proslăvindu-i frumuseţea şi lăsând să se înţeleagă, cu un cinism revoltător, intenţiile pe care le avea. Această conversaţie nu-i prea plăcea lui Henrique care, câteodată, se înroşea de ruşine şi revoltă, gândindu-se la sora lui. Cele auzite îi stârniră totuşi o vie curiozitate pentru a cunoaşte o sclavă de o frumuseţe atât de rară.

A doua zi după sosirea tinerilor, la ora opt dimineaţa, Isaura, care terminase de şters praful, de pe mobilă şi de aranjat salonul, stătea Lângă o fereastră şi broda aşteptând ca stăpânii ei să se scoale şi să le servească micul dejun. Leoncio şi Henrique nu întârziară să apară şi, oprindu-se în uşa salonului, începură s-o contemple pe Isaura care, fără să le fi simţit prezenţa, continua să lucreze distrată.

— Ei, cum ţi se pare? îl întrebă încet Leoncio pe cumnatul său. O astfel de sclavă nu e o adevărată comoară nepreţuită? Cine n-ar spune că nu e o andaluză din Cadiz sau o napolitană?...

— Nici vorbă de aşa ceva, e cu mult mai mult, răspunse Henrique extaziat. E o braziliană perfectă!

— Ce braziliană! E superioară tuturor. Dacă o fată liberă ar fi avut farmecul ei la vârsta de şaptesprezece ani ar fi sucit capetele multor bărbaţi din înalta societate. Sora ta susţine cu înverşunare s-o eliberez, spunând că aceasta a fost dorinţa mamei mele, dar eu nu sunt prost să mă lipsesc de o bijuterie atât de preţioasă. Dacă maică-mea a avut capriciul s-o crească înconjurând-o cu toată afecţiunea şi să-i dea o excelentă educaţie, nu-i normal s-o abandonez acum în lume, nu crezi?... Iar tatăl meu se pare că a cedat insistenţelor tatălui ei, un amărât, care vine pe aici pretinzând s-o eliberăm; dar comandorul cere pe ea o sumă fabuloasă, aşa că n-am de ce să mă tem. Spune şi tu, Henrique, dacă există vreun preţ pentru o asemenea sclavă?...

— E, într-adevăr, încântătoare, răspunse băiatul. Dacă era în haremul sultanului ar fi fost odalisca lui favorită. Dar trebuie să-ţi spun, Leoncio, continuă, aruncându-i o privire

maliţioasă şi pătrunzătoare, ca amic şi ca frate al nevestei tale, că a avea în casă, alături de sora mea, o sclavă atât de frumoasă şi atât de bine tratată nu poate să nu stingherească şi să nu fie chiar un pericol pentru liniştea căminului.

— Bravo!!! îl întrerupse râzând Leoncio. Pentru vârsta ta eşti un moralist de valoare! Dar nu te îngriji, de asta, sora ta nu are astfel de temeri, ba chiar îi place ca Isaura să fie văzută şi admirată de toţi. Şi are dreptate. Isaura e ca o mobilă de preţ care trebuie să stea mereu expusă în salon. Vrei să-mi trimit la bucătărie-oglinzile mele veneţiene?...

Malvina, care venea din casă râzând, proaspătă şi veselă ca o dimineaţă de aprilie, le întrerupse conversaţia.

— Bună ziua, domnilor leneşi! spuse ea cu o voce sonoră şi sărbătorească, precum ciripitul vrăbiuţelor. Până la urmă v-aţi sculat!

— Eşti foarte veselă azi, draga mea, îi replică surâzând soţul. Ai auzit cucul cântând?

— Nu l-am auzit, dar o să-l aud. Sunt cu adevărat veselă şi vreau ca azi, aici în casă, să fie sărbătoare pentru toţi. Totul depinde de tine, Leoncio, eram nerăbdătoare să te trezeşti. Vreau să-ţi spun ceva, trebuia să-ţi spun de ieri, dar plăcerea de a-l vedea pe ingratul ăsta de frate, pe care

nu l-am văzut de atâta timp, m-a făcut să uit...

— Dar despre ce e vorba?... Spune, Malvina.

— Nu-ţi aduci aminte de o promisiune mai veche, o promisiune sfântă, care de mult trebuia să fie îndeplinită? Azi vreau cu orice preţ să se îndeplinească.

— Adevărat?... Ce promisiune?... Nu-mi aduc aminte...

— Ah! Cum faci pe uitucul Nu-ţi aduci aminte că mi-ai promis s-o eliberezi pe...

— Ah! Ştiu, ştia, o întrerupse brusc Leoncio. Dar să vorbim de asta acum, aici, în prezenţa ei?... Ar fi mai bine să nu ne audă.

— Şi ce e rău în asta? Dar fie cum vrei, răspunse ea, luându-l de mână şi conducându-l în altă cameră. Să mergem înăuntru... Henrique, stai aici un moment până mă duc să spun să ne pregătească micul dejun.

Numai după sosirea Malvinei, Isaura îşi dădu seama de prezenţa celor doi tineri, care o priveau de la o anumită distanţă şi şuşoteau despre ea. De asemenea, auzi o parte din discuţie, dar nu înţelese nimic din dialogul rapid care avusese loc între Malvina şi soţul ei. De îndată ce ieşiră din încăpere, Isaura se şi ridică să plece, dar Henrique, care rămăsese singur, o opri cu un gest. — Ce doriţi, domnule? întrebă ea, coborându-şi privirea cu umilinţă.

— Stai puţin, vreau să-ţi spun ceva, şi fără să mai rostească alte cuvinte, băiatul se aşeză în faţa ei privind-o extaziat şi uimit de frumuseţea ei. Henrique se simţea intimidat în faţa acelei nobile fiinţe care radia o seninătate angelică. În acelaşi timp, Isaura îl privea şi ea pe tânăr atentă, aşteptând în zadar să-i spună ce dorea. După câteva clipe, Henrique, venindu-şi în fire, îşi aminti că Isaura. În ciuda frumuseţii sale, nu era decât o sclavă şi Îşi dădu seama de situaţia ridicolă în care se afla. Cu toate acestea, fiind în continuare atât de emoţionat de farmecul tinerei sclave, îndrăzni să-i ia mâna şi să-i spună:

— Micuţă mulatră, nu-ţi dai seama ce vrăjitoare eşti! Sora mea are dreptate, e păcat ca o fată frumoasă ca tine să fie sclavă. Dacă te-ai fi născut liberă, ai fi fost, fără doar şi poate, regina saloanelor.

— Da, bine, domnule! răspunse Isaura scăpând din mâna lui Henrique. Dacă numai asta aţi avut de spus, lăsaţi-mă să plec.

— Mai stai puţin, nu vreau să-ţi fac niciun rău. Ah! Ce nu aş da ca să-ţi obţin libertatea, dacă odată cu ea aş putea să-ţi câştig şi dragostea!... Eşti prea gingaşă şi prea frumoasă ca să rămâi toată viaţa în sclavie. Cineva o să te smulgă din ea şi, decât să cazi în mâinile vreunui bărbat

care să nu ştie să te preţuiască, mai bine să fiu eu, Isaura mea, fratele stăpânei tale, cel care să te transforme din sclavă în prinţesă...

— Ah, domnule Henrique, îi răspunse fata supărată, nu vă ruşinaţi să faceţi complimente sclavei surorii dumneavoastră? Nu vă stă bine, sunt pe lume atâtea fete frumoase cărora aţi putea să le faceţi curte...

— Nu, încă n-am văzut niciuna ca tine, Isaura, ţi-o jur. Nimeni altul nu poate **să**-ţi obţină mai uşor libertatea, iar eu sunt în stare să-l oblig pe Leoncio să te elibereze, căci dacă nu mă înşel, i-am ghicit deja intenţiile şi-ţi promit c-o să-l împiedic să le pună în aplicare. Vrea să facă o mârşăvie cu care eu nu pot fi de acord. Pe lângă libertate vei avea tot ce-ţi doreşti: mătăsuri, bijuterii, trăsuri, sclavi care să te servească... iar în mine vei avea un **sprijin** de nădejde şi un bărbat care te va iubi veşnic. Niciodată nu te voi schimba pentru nicio fată din lume, oricât de frumoasă şi de bogată ar fi, pentru că tu singură preţuieşti mai mult decât toate la un loc.

— Doamne Dumnezeule! exclamă Isaura ironic. Atâta bogăţie mă înspăimântă, mi-aş putea pierde-minţile! Nu, domnule, păstraţi-vă avuţiile pentru cine le merită. Eu, deocamdată, sunt mulţumită cu soarta mea...

— Isaura!... Cum poţi fi atât de nemiloasă? Ascultă, spuse tânărul vrând s-o îmbrăţişeze.

— Domnule Henrique! strigă ea, evitând îmbrăţişarea, oricine aţi fi, lăsaţi-mă în pace!

— Fie-ţi milă, Isaura! insistă, băiatul, încercând din nou s-o îmbrăţişeze. Oh! Nu vorbi aşa tare!... Un sărut... numai unul şi, te las...

— Dacă mai continuaţi, ţip. Nu pot să lucrez nici măcar o clipă aici că sunt imediat asaltată cu declaraţii pe care eu nu trebuie să le ascult...

— Ah! Ce trufaşă eşti! exclamă Henrique, supărat că tânăra sclavă i se opunea. Nu-ţi lipseşte nimic! Ai până şi aerul dispreţuitor al unei mari doamne! Nu te înfuria, prinţesa mea...

— Domnule! ţipă sclava la capătul răbdării. Nu era de ajuns domnul Leoncio!... Acum şi dumneavoastră...

— Cum?... Ce spui?... Şi Leoncio Oh!... îmi spunea mie inima ceva! Ce mârşăvie!... Dar sigur că pe el îl asculţi cu mai multă răbdare, nu-i aşa?

— La fel cum vă ascult şi pe dumneavoastră.

— Nu mă îndoiesc, Isaura; credinţa pe care i-o datorezi stăpânei tale, care te stimează atât, nu-ţi permite să-ţi apleci, urechea la vorbele lui deşarte. Dar cu mine e

altceva; ce motiv ai să fii atât de aspră?

— Eu, aspră cu stăpânii mei!!! Vai, domnule, pentru numele lui Dumnezeu!... Nu vă bateţi joc de o biată sclavă!

— Nu, nu-mi bat joc... Isaura!... Ascultă... exclamă Henrique, încercând să-i fure **un** sărut cu forţa.

— Bravo!... Bravo!... se auzi în salon o voce însoţită de un sardonic şi zgomotos hohot de râs.

Henrique se întoarse surprins. Întreaga sa exaltare amoroasă îngheţă brusc.

Leoncio era în picioare în pragul uşii, cu braţele încrucişate, privind zeflemitor spre el şi zâmbindu-i maliţios.

— Bravo! Foarte bine, cumnate! continuă Leoncio pe acelaşi ton batjocoritor. Îţi pui în aplicare în mod strălucit lecţiile de morală!... Vrei să-mi seduci sclavele!... Frumos!... Ştii să respecţi de minune casa surorii tale!

— Ah! Intrus blestemat! murmură Henrique scrâşnind din dinţi de furie. Primul său impuls fu să-i tragă un pumn, răspunzând astfel sarcasticelor ironii ale cumnatului său. Reflectând, totuşi, simţi că-i era mai de folos să-şi îndrepte împotriva agresorului aceeaşi armă cu care fusese şi el atacat. Împrejurările îi permiteau să triumfe definitiv,

devenind la rândul lui sarcastic şi dispreţuitor. Se calmă, deci, şi arboră un surâs ironic.

— Oh! Iartă-mă cumnate! spuse el. Nu ştiam că bijuteria rară din salonul tău merită atâta osteneală încât să ajungi să o şi spionezi. Cred că ea te interesează mai mult decât respectul pe care îl datorezi casei şi soţiei tale. Biata mea soră!... Totul e foarte simplu şi mă mir că nu şi-a dat seama mai de mult ce fel de bărbat are!...

— Ce spui, băiete!? ţipă Leoncio cu un gest ameninţător. Repetă ce ai spus!

— Exact ce ai auzit, susţinu Henrique cu tărie. Fii sigur că purtarea ta josnică n-o să rămână necunoscută mult timp surorii mele:

— Ce purtare!? Vorbeşti fără noimă, Henrique!

— Te faci că nu înţelegi!... Crezi că nu ştiu tot!... în sfârşit, la revedere, domnule Leoncio, plec pentru că ar fi nedemn şi ridicol din partea mea să-mi disput cu dumneata dragostea unei sclave.

— Stai, Henrique... ascultă...

— Nu, nu mai doresc să aflu nimic, spuse el, şi plecă în grabă.

Leoncio se simţi jignit şi regretă că îl provocase în mod imprudent pe uşuraticul şi zăpăcitul lui cumnat. Nu ştia că

Henrique era la curent cu pasiunea pe care o simţea pentru Isaura şi cu eforturile pe care le făcea pentru a-i învinge acesteia nepăsarea şi a-i intra în graţii. E adevărat că îi vorbise fără să ascundă prea mult lucrul acesta, dar cele câteva cuvinte schimbate între tineri, mai mult în glumă, nu constituiau un temei suficient pentru care Henrique i-ar fi putut aduce vreo acuzaţie în faţa soţiei sale. Era convins că Isaura îi dezvăluise ceva şi asta îl făcea să spumege de mânie. Prea puţin îl interesa tulburarea liniştii căminului. Ceea ce îl înfuria mai tare era pericolul de a-şi vedea zădărnicite planurile în ceea ce o privea pe atrăgătoarea sa sclavă.

— Fir-ar să fie! urlă el. Nebunul e în stare să-mi strice toate socotelile! Dacă ştie ceva, cum se pare, nu încape îndoială că-i va spune totul Malvinei.

Leoncio rămase câteva clipe în picioare, nemişcat, sumbru, turbat, cu mintea tulburată de neliniştea obsedantă care îl cuprinsese. Apoi, uitându-se în jurul lui, dădu cu ochii **de** Isaura care, de când intrase el se ascunsese ruşinată, tremurând într-un colţ al camerei. De acolo privise răvăşită, dar tăcută **Cearta** celor doi tineri, ca o căprioară rănită de moarte care ascultă răgetele a doi tigri ce îşi dispută dreptul de a o devora. Pe de altă parte,

avea remuşcări, se căia în adâncul sufletului şi era furioasă **pe ea** pentru că, în culmea tulburării, lăsase să-i scape de pe buze indiscreta şi nebuneasca dezvăluire în legătură cu Leoncio. Imprudenţa sa avea să provoace în sânul acelei familii, o mare discordie căreia, la urma urmei, ea avea să-i fie principala victimă. Neînţelegerea dintre cei doi tineri era ca o ciocnire între doi nori, care continuă să plutească liniştiţi pe cer. Dar fulgerul descătuşat avea să se abată cu siguranţă asupra nefericitei sclave.

Capitolul IV

— A! mai eşti încă aici?... rosti Leoncio de cum o zări pe Isaura care, tremurând zăpăcită, nu îndrăznea să iasă din colţişorul unde se ascunsese şi se ruga fierbinte să n-o vadă stăpânul şi nici să-şi aducă aminte de ea în clipa aceea. Isaura, continuă el, după cum văd ai mulţi admiratori! Ascultai complimentele acelui tânăr...

— La fel cum le ascult şi pe ale dumneavoastră, domnule, atunci când sunt silită. O sclavă care îndrăzneşte să se îndrăgostească de stăpânii ei merită să fie aspru pedepsită.

— I-ai spus ceva zăpăcitului ăluia, Isaura?

— Eu!? întrebă speriată sclava. Nu am spus nimic care ar fi putut să vă jignească pe dumneavoastră sau pe el...

— Cântăreşte-ţi bine cuvintele, Isaura, fii atentă, nu încerca să mă minţi. Nu i-ai zis nimic despre mine?

— Nimic.

— Juri?

— Jur, murmură Isaura.

— Ah! Isaura, Isaura!... Ai grijă! Dacă până acum am răbdat să-mi arăţi sentimentele de repulsie şi de dispreţ pe care le ai faţă de mine, nu sunt dispus să suport ca în casa mea şi aproape în faţa mea să asculţi complimentele cuiva, oricine ar fi el, şi cu atât mai puţin să dezvălui ce se petrece între noi! Dacă nu îmi accepţi dragostea, fereşte-te cel puţin să-ţi atragi ura mea!

— Iertaţi-mă, domnule, dar cu ce sunt eu vinovată?

— Ai şi tu dreptate. Cred că o să fiu nevoit să te scot din casă şi să te ascund în vreun ungher unde să nu fii atât de râvnită...

— De ce, domnule?...

— Gata! Nu e bine să fim găsiţi aici, singuri. O să vorbim altă dată. Trebuia să-l împiedic pe prostul ăla să discute cu Malvina; murmură Leoncio, îndreptându-se spre uşă. Ah,

câine! Blestemată fie clipa în care te-am adus în casa mea!

— Doamne, ajută-mă să nu mai fiu pusă într-o asemenea situaţie! exclamă trist, în sinea ei, fata, văzându-l pe Leoñncio plecând. Era mâhnită din cauza insistenţelor continue şi din ce în ce mai asidue ale stăpânului său şi nu găsea niciun mijloc prin care să le pună stavilă. Hotărâtă să reziste până la moarte, îşi aminti de destinul nefericitei sale mame, a cărei tristă istorie o cunoştea foarte bine, căci o auzise, în secret, din gurile mai multor sclavi bătrâni ai casei. Îşi dădea seama că viitorul nu avea să-i aducă prea multe bucurii.

Singurul mijloc care îi venea în minte, pentru a pune capăt stăruinţelor josnice ale stăpânului ei şi pentru a preîntâmpina nenorocirile ce puteau să urmeze, era să spună totul Malvinei. Dar Isaura o iubea prea mult pe tânăra sa stăpână pentru a îndrăzni să facă pasul acesta care i-ar fi pricinuit numai supărări şi amărăciuni, spulberându-i pentru totdeauna vesela şi dulcea himeră în care trăia.

Prefera să moară ca mama ei, căzând victimă torturilor celor mai cumplite, decât să distrugă viaţa armonioasă, senină şi liniştită a iubitei sale stăpâne.

Tatăl Isaurei, Un sărman zilier, singura fiinţă de pe pământ care, în afara Malvinei, avea grijă de ea, nu putea s-o apere de ameninţările stăpânului ei. Aflându-se într-o situaţie atât de tristă, Isaurei nu-i mai rămânea decât săşii plângă pe ascuns soarta şi să ceară ajutor cerului, singurul de la care mai putea aştepta schimbareadestinului său

Acum înţelegeţi mai bine tulburătoarea tristeţe din cântecul ei. Malvina se înşelase punând melancolia ei pe seama vreunei pasiuni amoroase. Isaura încă nu-şi dăruise inima nimănui. Buna şi sensibila stăpână ar fi compătimit-o din tot sufletul dacă ar fi putut să ghicească adevărata cauză a frământărilor ce o chinuiau.

Capitolul V

Isaura, vrând să uite dureroasele şi amarele sale gânduri, îşi luă coşuleţul de lucru şi părăsi salonul, hotărâtă să se ascundă în cel mai întunecat colţişor al casei, sau să se tupileze în **vreo** ascunzătoare a livezii. Spera ca în acest fel să evite repetarea scenelor jignitoare ca acelea la care asistase. Făcuse doar câţiva paşi când o apariţie grotescă pătrunse în salon, oprindu-se în faţa

ochilor ei.

Era un om cu aspect de monstru; un pitic cu un cap uriaş pe un trup rahitic, cu picioare scurte şi arcuite în afară, păros ca un urs şi urât ca o maimuţă. Era ca unul dintre acei bufon, diformi, element indispensabil din suita unui rege faimos din Evul Mediu, pentru amuzamentul său şi al curtenilor. Natura uitase să-i facă gât, iar capul gigantic se ivea dintr-o cocoaşă enormă care îl apăra ca o glugă. Privit cu atenţie chipul lui nu era hidos şi exprima mult bun simţ, supunere şi veselie.

Isaurei i-ar fi scăpat un strigăt de groază dacă n-ar fi fost familiarizată cu figura aceea bizară, căci era, nici mai mult, nici mai puţin, decât domnul Belchior, un foarte jun-şi credincios băştinaş, care de mulţi ani era grădinar pe acea moşie, făcându-şi datoria cu demnitate şi conştiinciozitate, în ciuda diformităţii şi idiotismului său. Poate că florile, care sunt simbolul natural a tot ce este frumos, pur şi delicat, ar fi trebuit să aibă un îngrijitor mai puţin respingător, dar soarta, sau capriciul stăpânului a vrut să stabilească acel contrast, poate pentru a scoate în evidenţă frumuseţea unora faţă de urâţenia celuilalt.

Belchior avea într-o mână o pălărie imensă de pai pe care o târa după el, iar în cealaltă nu un buchet, ci un braţ

de flori de toate felurile, la umbra cărora căuta să-şi ascundă dizgraţioasa şi neobişnuita figură. Părea una dintre acele vaze de porţelan cu forme ireale şi groteşti care se umplu cu flori pentru a împodobi servante şi comode.

„Doamne fereşte!” gândi Isaura când dădu cu ochii de grădinar. „Ce noroc am şi eu! Măcar omul acesta este cel mai suportabil dintre toţi. Ceilalţi mă supără şi mă jignesc, pe când acesta, câteodată, mă face să râd”.

— Ai picat la ţanc, domnule Belchior! Ce doreşti?

— Doamnă Isaura, eu... eu... am venit... bolborosi încurcat grădinarul.

— Doamnă!... Eu doamnă!

— Şi dumneata vrei să râzi de mine, domnule Belchior?

— Eu să râd de dumneavoastră? Nu sunt capabil... Să-mi mănânce viermii limba, dacă nu vă respect cum se cuvine... Am venit să vă aduc aceste „froli”, cu toate că dumneavoastră sunteţi o „froale”.

— Vai, domnule Belchior! Mereu îmi spui doamnă!... Dacă vei continua să-mi vorbeşti aşa, ne vom supăra şi nu-ţi voi mai primi „frolile”. Eu sunt Isaura, sclava doamnei Malvina! Ai auzit, domnule Belchior?

— Nu contează! Sunteţi stăpâna inimii mele şi eu,

domnişoară, aş fi fericit dacă aş putea să vă sărut picioarele. Uite, Isaura...

— Da, aşa să-mi spui.

— Uite, Isaura, sunt un sărman grădinar, e adevărat, dar ştiu să muncesc şi nu am punga goală. Am economisit mai mult de cinci sute de cruzados[2]. Dacă mă iubeşti aşa cum te iubesc eu, îţi obţin libertatea şi mă însor cu tine, că nu se face să trăieşti ca sclavă.

— Foarte mulţumesc pentru intenţiile dumitale frumoase, dar îţi pierzi timpul, domnule Belchior. Stăpânii mei nu-mi dau drumul cu niciun preţ.

— Ah! într-adevăr!... Ce „blăstămaţi"!... Să ţină aşa, în „cabtivitate", „prizonieră" pe regina „fromoseţii"!... Dar nu contează, Isaura, Voi fi mai bucuros sclavul unei sclave ca tine decât stăpânul stăpânilor a o sută de sclavi. Isaura Nu ştii cât te iubesc! Când ud „frolile" îmi amintesc de tine cu dor...

— Ce ciudată dragoste!...

— Isaura! continuă Belchior căzând în genunchi, fie-ţi milă de „nefericitul" tău „prizonier".

— Ridică-te, ridică-te, îl întrerupse Isaura cu nerăbdare. Ce ar zice stăpânii mei dacă te-ar vedea aşa?! Dar ce

---

[2] **Cruzado, veche monedă portugheză de patru sute de reali.**

spun?... Iată-i!... Ah! Domnule Belchior!

Într-adevăr, de o parte Leoncio şi de cealaltă Henrique şi Malvina îi priveau.

Henrique, plecând din salon, dezgustat şi înfuriat pe cumnatul său, nervos şi uşuratic cum era, se dusese drept la sora lui, care se afla în sufragerie şi prepara cafeaua, iar acolo, în prezenţa ei, nu ezită să-şi descarce mânia, scăpând cuvinte imprudente care aruncară în sufletul fetei germenele neîncrederii şi al neliniştii.

— Bărbatul ăsta al tău, Malvina, e un mizerabil, un neisprăvit! zise gâfâind de furie.

— Ce spui, Henrique?!... Ce ţi-a făcut?... întrebă fata înspăimântată de izbucnirea lui.

— Mi-e milă de tine, surioară... dacă-ai şti cât e de Infam!...

— Eşti nebun, Henrique!... Ce s-a întâmplat?...

— Să dea Dumnezeu să nu afli niciodată!... Cemârşăvie!

— Henrique, vorbeşte, explică-te odată! exclamă Malvina palidă şi gâfâind, în culmea enervării.

— Oh!... Nu te mai necăji aşa, surioară, zise Henrique, regretând vorbele nesăbuite pe care le scăpase. Înţelese cu întârziere că jucase un rol trist şi deplorabil, servind ca mesager al vrajbei şi neîncrederii între cei doi soţi, care

până atunci trăiseră în cea mai perfectă linişte şi armonie. Prea târziu şi zadarnic încerca acum să atenueze efectul groaznic al indiscreţiei sale.

— Nu te alarma, Malvina, continuă el, încercând să zâmbească, soţul tău e un mare încăpăţânat, asta e tot. N-o să crezi acum că ne vom bate în duel!?!

— Nu, dar ai venit spumegând de furie, cu ochii în flăcări şi cu un aer...

— Ce aer?... Păi nu mă cunoşti?... Mereu am fost aşa. Mă aprind uşor, dar supărarea îmi trece repede.

— Am tras o spaimă!...

— Sărăcuţa!... Bea asta, îi spuse Henrique întinzându-i o ceaşcă de cafea, e cel mai bun lucru pentru a înfrânge teama şi enervarea.

Malvina încercă să se calmeze, dar cuvintele fratelui ei îi pătrunseră în adâncul inimii ca muşcătura de şarpe, lăsând acolo veninul neîncrederii.

Apariţia lui Leoncio, care venea din salon, puse capăt incidentului. Toţi trei băură cafeaua repede şi fără o vorbă; erau foarte nervoşi şi se priveau cu suspiciune. Discordia pătrunsese în sânul acelei mici familii până nu de mult atât de fericită, unită şi liniştită. După ce băură cafeaua se retraseră, dar toţi, printr-un impuls instinctiv, îşi îndreptară

paşii spre salon, Henrique şi Malvina, la braţ pe marele coridor de la intrare şi Leoncio singur prin camerele celelalte, care comunicau cu salonul. Într-adevăr, acolo se afla mărul discordiei, fiinţa inocentă care trebuia să servească drept instrument al dezbinării şi nefericirii tinerei familii...

Ajunseră la timp pentru a asista la scena ridicolă pe care Belchior o reprezenta la picioarele Isaurei. Leoncio, care îi spiona, de după draperiile unui dormitor, nu-i zărise pe Henrique şi Malvina care se opriseră pe coridor, lângă uşă.

— Oh! Oh! exclamă – el în momentul în care Belchior se prosterna la picioarele Isaurei. Văd că am în casă un idol în faţa căruia toţi trebuie să îngenunchem plini de veneraţie!... Până şi grădinarul meu!... Bună ziua, domnule Belchior, frumos îţi stă!... Continuă farsa că nu e rea, dar să ştii că pentru a îngriji această floare nu avem nevoie de ajutorul dumitale. **Ai** înţeles, domnule Belchior?

— Iartă-mă, stăpâne! bolborosi grădinarul ridicându-se şi tremurând zăpăcit, am venit să aduc „frolile” astea pentru vasele din salon.

— Şi i le dai în genunchi!... E foarte cavaleresc!...

— Da că o să continui în rolul ăsta de june prim, îţipromit că o să te dau afară pe uşă cu două picioare în

cocoaşă.

Ruşinat, confuz şi tulburat, Belchior clătinându-se şi împiedicându-se de scaune, ieşi din salon de-a îndărătelea.

— Isaura! Isaura mea! exclamă Leoncio înaintând cu braţele întinse spre ea şi imprimând vocii, până atunci aspră şi grosolană, cea mai delicată şi mai duioasă inflexiune.

O exclamaţie ascuţită şi dureroasă ce răsună în salon, îl făcu să se oprească mut, îngheţat şi nemişcat. O zări în cadrul uşii pe Malvina care, palidă şi fără vlagă, îşi ascundea faţa la pieptul fratelui său.

— Ah, frate! exclamă ea, revenindu-şi. Acum înţeleg tot ce ai încercat să-mi spui înainte.

Cu o mână apăsându-şi inima care părea că se va sparge de durere, iar cu cealaltă ascunzându-şi în batistă lacrimile care izvorau din ochii ei frumoşi, alergă şi se încuie în canera sa.

Leoncio, derutat de teribilul incident căruia îi fusese victimă, rămase mult timp să se plimbe **nerăbdător** şi agitat din**tr-o** parte în alta a salonului, furios **pe** cumnatul său şi pe nesăbuinţa acestuia. Pe **el** îl învinuia de **întâm**plările fatale din dimineaţa aceea, care ameninţau să-i strice toate planurile cu privire la Isaura. Se văzu

nevoit să se gândească la diverse mijloace pentru a scăpa din încurcătura în care se afla.

Isaura, care rezistase în mai puţin de o oră la trei asalturi consecutive îndreptate împotriva decenţei şi libertăţii sale, tulburată, plină de groază, confuzie şi ruşine, fugi să se ascundă printre portocali, ca un iepure fricos care aude lătrat de ogari pe câmp, încăpăţânaţi să-i calce pe urme.

Henrique, indignat de purtarea cumnatului său, nu voia să-l mai vadă; îşi luă puşca şi ieşi dispus să-şi petreacă toată ziua vânând păsărele pe câmp şi să plece neapărat la Curte în zorii zilei următoare.

Sclavii rămaseră uluiţi, la ora prânzului, când îl văzură pe Leoncio singur, la masă. Trimisese s-o cheme pe Malvina, dar aceasta, pretextând o indispoziţie, nu vru să iasă din camera sa. Răspunsul îl înfurie cumplit; era pe punctul de a smulge faţa de masă cu farfurii, tacâmuri şi tot ce se mai afla pe ea şi de a se duce să-l bată pe obraznicul său cumnat, pe care ceasul rău i-l adusese în casă să-i strice liniştea vieţii sale de familie. Dar, calmându-se la timp, înţelese că era mai bine să nu se dea învins, ci să privească indiferent şi chiar dispreţuitor îmbufnarea soţiei sale şi proasta dispoziţie a cumnatului.

Era convins că-i va fi greu, dacă nu imposibil, să mai ascundă faţă de Malvina purtarea sa grosolană; incapabil însă de a recunoaşte şi de a-şi cere iertare, hotărî să se apere de furtuna care i se va dezlănţui asupra-i sub scutul celei mai cinice indiferenţe. Acest procedeu îi era inspirat de orgoliul şi de ideile sale preconcepute, pe care le avea despre femei, pe care le credea lipsite de amor propriu şi demnitate.

După-masă, Leoncio încălecă pe cal şi străbătu câmpurile şi plantaţiile de cafea, lucru pe care îl făcea foarte rar, iar la apusul soarelui se întoarse acasă, cină în linişte şi cu poftă, după care se duse în salon unde, tolănindu-se pe sofaua mare şi primitoare, începu să-şi fumeze, tacticos, havana.

În acele momente, Henrique se întorcea din escapadele sale vânătoreşti şi după ce o căută zadarnic pe sora sa prin toate colţurile casei, o găsi, în sfârşit, închisă în dormitorul ei, desfigurată, palidă şi cu ochii roşii şi umflaţi de atâta plâns.

— Pe unde ai umblat, Henrique?... Eram nerăbdătoare să te văd! exclamă, tânăra văzându-şi fratele. Ce obicei mai e şi ăsta să laşi lumea singură?!!...

— Singură?... Păi până acum n-ai trăit fără mine în

companía frumosului tău soţ?...

— Nu-mi vorbi despre el... mi-am făcut iluzii... Acum văd că trăiam cu adevărat singură lângă un prefăcut.

— Bine că ai văzut cu propriii tăi ochi ce ea ce eu n-am îndrăznit să-ţi spun. Ce ai de gând să faci?

— Ce am de gând?... Ai să vezi chiar acum... Unde e?... L-ai văzut pe-aici?... x

— Dacă nu mă înşel, l-am văzut în salon, pe sofa.

— Foarte bine. Henrique, du-mă acolo.

— De ce nu te duci singură? Scuteşte-mă de neplăcerea de a da ochii cu el...

— Nu, nu, trebuie să mergi cu mine; te aşteptam tocmai pentru asta. Am nevoie de cineva care să mă susţină şi să mă încurajeze. Acum mi-e frică de el.

— Aha, înţeleg! Vrei să fiu apărătorul tău ca să-l poţi desfiinţa după plac pe infamul ăsta! Bine, merg de bunăvoie şi să vedem dacă mizerabilul va avea îndrăzneala să te înfrunte. Hai!

Capitolul VI

— Domnule Leoncio, spuse Malvina, cu vocea

schimbată, apropiindu-se de sofaua pe care se afla soţul ei, vreau să vă spun două vorbe, dacă asta nu vă deranjează.

— Sunt mereu la ordinele tale, dragă Malvina, răspunse ridicându-se degajat şi surâzător, ca şi cum n-ar fi remarcat tonul ceremonios al Malvinei. Ce doreşti?

— Vreau să vă spun, exclamă fata pe un ton sever şi făcând eforturi zadarnice pentru a da frumosului şi dulcelui său chip un aer feroce, vreau să vă spun că dumneavoastră mă jigniţi şi mă înşelaţi în casa dumneavoastră într-o manieră nedemnă şi necinstită.

— Doamne sfinte Ce spui, draga mea?... Explică-te, eu nu înţeleg nimic...

— Degeaba faceţi pe surprinsul, ştiţi foarte bine cauzele nemulţumirii mele. Trebuia să-mi fi dat seama mai de mult de comportarea dumneavoastră ruşinoasă; de mult timp nu mai sunteţi acelaşi şi mă trataţi cu atâta răceală şi indiferenţă...

— Oh! Sufleţel, voiai să dureze o veşnicie luna de miere? Ar fi fost groaznic de monoton şi de prozaic.

— Îţi mai baţi şi joc, infamule! ţipă ea şi de data asta obrajii i se înflăcărară, iar din ochi îi scăpărau scânteile unei mânii cumplite.

— Nu te enerva aşa, Malvina, glumesc, spuse Leoncio încercând s-o ia de mână.

— Bun prilej de glumă ţi-ai găsit, domnule! Ce neobrăzare! Ce ruşine pentru amândoi!...

— Dar, tot nu-mi explici ce se întâmplă?

— N-am ce să explic; mă înţelegi foarte bine. Vreau să-ţi cer doar...

— Atunci cere, Malvina.

— Dă-i un destin oarecare sclavei acesteia la ale cărei picioare obişnuieşti în mod ruşinos să te prosternezi. Eliberează-o, vinde-o, fă ce vrei! Una din noi două trebuie să părăsească chiar azi pentru totdeauna această casă. Alege.

— Azi?

— Imediat!

— Eşti foarte exagerată şi nedreaptă cu mine, Malvina, spuse Leoncio după un moment de uluială şi ezitare. Ştii bine că dorinţa mea e s-o eliberez pe Isaura, dar, oare asta depinde numai de mine? Tatăl meu trebuie să hotărască ceea ce-mi ceri.

— Ce scuză mizerabilă, domnule! Tatăl tău ţi-a dat sclavii şi moşia; tot ce vei face va fi bun făcut. Dar dacă, din întâmplare o preferi mie...

— Malvina! Nu vorbi prostii!...

— Prostii!... Cine ştie!... Dar, în sfârşit, dă un destin oarecare acestei tinere, dacă nu vrei să mă izgoneşti definitiv din casa ta. **În** ceea ce mă priveşte, n-o mai vreau nicio clipă în serviciul meu, e prea frumoasă pentru o cameristă.

— Ce-ţi spuneam eu, domnule Leoncio? se repezi Henrique care, obosit şi ruşinat de rolul de paznic tăcut, înţelese că trebuia să intervină în ceartă. Vezi?... Iată unde te-au adus mobilele de lux pe care vrei cu tot dinadinsul să le ai în salonul tău...

— Mobilele astea n-ar fi atât de periculoase, dacă n-ar exista intriganţi, care nu se dau în lături în a tulbura liniştea altora pentru a-şi atinge scopurile lor perverse...

— Ajunge, domnule!... Ca să te împiedice pe dumneata să nu-ţi duci mobila de lux din salon în dormitor, înţelegi?... Mai devreme sau mai târziu, scandalul tot ar fi izbucnit şi eu nu pot sta cu braţele încrucişate văzând-o pe sora mea jignită cu atâta neruşinare.

— Domnule Henrique! ţipă Leoncio înaintând spre el, crispat de mânie, cu un gest ameninţător.

— Ajunge, domnilor! strigă Malvina, intervenind între cei doi tineri. Cearta asta este ruşinoasă pentru noi toţi. I-am

spus lui Leoncio ce am avut de spus. Să se decidă, să facă ce va crede de cuviinţă. Dacă vrea să fie om de onoare, încă mai e timp. Dacă nu, îl voi trata cu dispreţul pe care îl merită.

— Oh! Malvina! Sunt gata să fac orice ca să te liniştesc şi să fii mulţumită, dar trebuie să ştii că nu pot să-ţi împlinesc dorinţa, înainte de a vorbi cu tatăl meu care e la Curte. Trebuie să mai ştii că el nici nu vrea s-o elibereze pe Isaura. Ca să scape de insistenţele tatălui ei, care vrea cu orice preţ s-o elibereze, a cerut o sumă atât de mare încât e aproape imposibil ca sărmanul om să facă rost de ea.

— îmi permiteţi? strigă în acest moment cu o voce puternică o persoană care urca scara.

— Intră, răsună glasul lui Leoncio, care mulţumea cerului că îi trimitea la ţanc o vizită ca să întrerupă neplăcuta discuţie şi să-l scape de situaţia în care se afla.

Cu toate acestea, cum se va vedea, nu avea de ce să se bucure. Musafirul era Miguel, vechiul administrator, tatăl Isaurei, care fusese altă dată concediat fără milă de tatăl lui Leoncio. Acesta, care încă nu-l cunoscuse, îl primi politicos.

— Ia loc, te rog, şi spune-ne motivul pentru care ne-ai

făcut onoarea să ne vizitezi.

— Mulţumesc! spuse noul venit, după ce îi salută, respectuos pe Henrique şi Malvina. Domnia Voastră, fără îndoială, sunteţi domnul Leoncio?

— Vă stau la dispoziţie.

— Foarte dine. Chiar cu Domnia Voastră trebuie să vorbesc în lipsa tatălui dumneavoastră. Problema mea e simplă şi cred că pot vorbi în prezenţa doamnei şi a domnului care mi se par de-ai casei.

— Desigur! între noi nu există secrete.

— Iată de ce am venit, domnule, spuse Miguel, scoţând din buzunarul hainei sale lungi un portofel pe care i-l dădu lui Leoncio; vă rog să deschideţi portofelul acesta; veţi găsi în el suma cerută de tatăl dumneavoastră pentru eliberarea unei sclave din această casă, pe nume Isaura.

Leoncio, cuprins de ameţeală şi luând automat portofelul, rămase câteva momente cu ochii lipiţi de tavan.

— După cum văd, spuse în sfârşit, dumneata, trebuie să fii tatăl... vreau să spun că tatăl acelei sclave... sunteţi domnul... nu-mi aduc aminte numele...

— Miguel, servitor umil al Domniei Voastre.

— Domnule Miguel, sunt cu adevărat fericit că ai reuşit să faci rost de bani ca s-o eliberezi, merită cu prisosinţă

acest sacrificiu.

În timp ce Leoncio deschide portofelul şi numără banii – foarte încet, bancnotă cu bancnotă, mai mult pentru a câştiga timp de gândire, neştiind ce ar trebui să facă în această situaţie, decât pentru a verifica dacă suma era exactă – să profităm de ocazie şi să privim cu atenţie figura bunului şi cinstitului portughez, tatăl eroinei noastre, de care încă nu ne-am ocupat decât în trecere.

Era un bărbat de peste cincizeci de ani distins şi plin de vioiciune ; pe faţa lui se citea sinceritate, optimism şi loialitate. Îmbrăcat sărăcăcios, dar foarte curat şi îngrijit, prin purtarea şi prin vorba sa se cunoştea că omul acesta nu venise în Brazilia stăpânit de dorinţa de înavuţire, ca aproape toţi compatrioţii săi. Se comporta ca un bărbat stilat, cu o educaţie aleasă. În realitate, Miguel era fiul unei familii onorabile şi cinstite de *miguelişti*[3] care emigrase în Brazilia. Părinţii săi, victime ale persecuţiilor politice, muriseră fără să aibă ce să lase moştenire fiului lor, când acesta avea optsprezece-douăzeci de ani. Singur, lipsit de mijloace de trai şi obligat să-şi folosească forţa braţelor, se angajă grădinar, slujbă pe care, ca fiu de agricultor, puternic, harnic şi inteligent, o desfăşura cu cea

[3] **Partizanii regelui Dom Miguel I de Braganza (1820-1834) al Portugaliei, fiul lui Dom Joao VI şi al Carlotei Joaquina.**

mai mare pricepere.

Tatăl lui Leoncio, având ocazia să-l cunoască şi apreciindu-i meritele, îl luă administrator la ferma sa în condiţii avantajoase. Aici sluji mulţi ani respectat şi iubit de toţi până când avu nefericita, dar foarte scuzabila slăbiciune, de care ştim, şi în urma căreia a fost concediat numaidecât de stăpânul său. Miguel simţise o durere profundă, nu atât pentru el, cât pentru cele două nefericite fiinţe pe care nu le putea apăra de furia unui stăpân mizerabil şi brutal. Dar nu avea decât să se resemneze. Slujbe şi adăpost i se mai oferiseră pe la fermele din ţinut. Cunoscându-i priceperea, agricultorii din împrejurimi îl primiseră cu braţele deschise; îi fusese greu să aleagă. Optase pentru o moşie vecină cu cea a comandorului, pentru a fi cât mai aproape de iubita sa fiică.

Cum Almeida se afla mai mult la Curte sau în Campos lui Miguel îi era foarte uşor să vină s-o vadă pe copila faţă de care nutrea o afecţiune din ce în ce mai mare. Soţia comandorului, în absenţa acestuia, îl lăsa pe portughez să intre în casă şi-l ajuta s-o vadă şi s-o mângâie pe fetiţă, fapt datorită căruia el trăia împăcat şi mulţumit. Într-adevăr, cerul îi dăduse fetei sale, în persoana stăpânei, o a doua mamă, atât de bună şi devotată cum ar fi putut să fie

prima şi care, mai mult decât aceea, putea să-i fie sprijin şi apărare. Moartea neaşteptată a virtuoasei doamne îi frânsese inima, distrugându-i toate speranţele.

Multe face dragostea părintească dintr-un suflet nobil şi sensibil!... Miguel, învingându-şi ura şi repulsia pe care i le inspirau persoana comandorului, nu ezită să se umilească în faţa lui, deranjându-l cu insistenţele sale, **rugându-l cu lacrimi în ochi să-i fixeze preţul libertăţii sau urei.**

— Nu are preţ, trebuie să fie a mea pe vecie, răspundea insensibilul domn cu orgolios cinism tatălui nefericit.

Într-o zi, în sfârşit, pentru a scăpa de stăruinţele lui Miguel, îi spuse cu grosolănie:

— Omul lui Dumnezeu, adu-mi până-ntr-un an zece milioane de reali şi ţi-o eliberez, să mă laşi în pace! Dacă nu vii până atunci, ia-ţi orice speranţă.

— Zece milioane de reali! E o sumă mult prea mare pentru mine... Dar n-are importanţă!... Ea preţuieşte mult mai mult decât atât. Domnule comandor, o să fac tot posibilul ca să vă aduc această sumă la termenul fixat. Dumnezeu trebuie să mă ajute.

Sărmanul om, prin muncă şi economii, impunându-şi privaţiuni, vânzând tot ce-i era de prisos şi limitându-se la strictul necesar, la sfârşitul anului strânsese doar jumătate

din suma cerută. A fost nevoie să recurgă la generozitatea noului său stăpân care, cunoscând sfântul şi nobilul scop pe care şi-l propusese administratorul său şi ruşinea şi tâlhăria a căror victimă era, nu ezită să-i ofere suma necesară cu titlul de împrumut sau avans la salariu.

Leoncio, care, ca şi tatăl său, credea în imposibilitatea lui Miguel de a face rost de o sumă atât de impresionantă într-un singur an, rămase uluit şi foarte contrariat când acesta veni să-i dea banii.

— Zece milioane, spuse, în sfârşit, Leoncio, terminând de numărat banii. E tocmai suma cerută de tatăl meu. Prost şi nepriceput tată mai am! murmură pentru sine. Eu nici pentru un miliard n-aş fi dat-o. Domnule Miguel, continuă cu voce tare, dându-i portofelul, deocamdată păstrează-ţi banii, Isaura încă nu-mi aparţine; numai tata poate dispune de ea. El se află la Curte şi nu m-a autorizat pentru o astfel de afacere. Aranjează cu el.

— Dar Domnia Voastră sunteţi fiul şi moştenitorul unic şi puteţi singur foarte bine...

— Ajunge, domnule Miguel, tatăl meu, din fericire, e încă viu şi nu-mi este permis să dispun de pe acum de bunurile lui ca de moştenirea mea.

— Nu contează, domnule, fiţi bun şi păstraţi aceşti bani

şi trimiteţi-i tatălui dumneavoastră cu rugămintea de a-şi ţine promisiunea pe care mi-a făcut-o de a o elibera pe Isaura în schimbul acestei sume.

— Mai stai la îndoială, Leoncio?! exclamă Malvina, nerăbdătoare şi indignată de tergiversările soţului. Scrie-i cât mai curând tatălui tău; nu te poţi eschiva fără ruşine de la ajutorul pe care îl poţi da la eliberarea acestei sclave.

Leoncio, subjugat de privirea pătrunzătoare a femeii şi datorită împrejurărilor care erau împotriva lui, nu mai putu da înapoi. Palid şi gânditor se aşeză la o masă, unde se afla hârtie şi cerneală, şi cu pana în mână începu să se gândească în poziţia obişnuită celui care are de gând să scrie. Malvina şi Henrique, aplecaţi peste o fereastră, vorbeau între ei cu voce scăzută. Miguel, aşezat într-un colţ, în celălalt capăt al salonului, aştepta răbdător când Isaura, care îl văzuse venind încă din curte, unde se afla ascunsă, intră fără a fi simţită şi îi apăru înaintea ochilor. Între tată şi fiică se înfiripă în taină următorul dialog:

— Tată, ce te-a adus aici?... După cum văd, ai un aer mai vesel ca de obicei.

— Stt! murmură Miguel, ducându-şi degetul la buze şi arătându-l pe Leoncio. E vorba de libertatea ta.

— Adevărat, tată?... Dar cum poţi rezolva asta?

— Ei, cum! Cu preţul aurului. Te-am cumpărat, fetiţo, şi în curând vei fi a mea.

— Ah, dragul meu tată!... Ce bun eşti cu mine. Dacă ai şti câţi mi-au oferit azi libertatea!... Dar cu ce preţ! Doamne Dumnezeule!... Nici nu îndrăznesc să-ţi povestesc, îmi spunea mie inima ceva... continuă fata sărutându-i mâinile lui Miguel. Nu trebuia să primesc eliberarea decât din mâinile celui care mi-a dat viaţă!...

— Da, dragă Isaura! şopti bătrânul strângând-o la piept. Cerul ne-a ajutat şi în curând o să fii a mea, numai a mea, a mea pentru totdeauna!...

— Dar el e de acord?... întrebă Isaura arătându-l pe Leoncio.

— Afacerea n-am încheiat-o cu el, ci cu tatăl lui, căruia îi scrie acum.

— Aşa mai am speranţe, dar dacă soarta mea depinde numai de acest om, voi fi sclavă pe vecie.

— Vai! Mii de draci!... mormăi pentru el Leoncio, ridicându-se şi lovind cu pumnul în masă. Nu ştiu cum să fac să îndrept nebunia tatălui meu!

— Ai şi scris, Leoncio? întrebă Malvina, întorcându-se spre el.

Înainte ca Leoncio să poată răspunde la această

întrebare, un servitor intră grăbit în salon şi-i dădu o scrisoare în chenar negru.

— De doliu! Doamne fereşte!... Ce-o fi! exclamă Leoncio palid, deschizând scrisoarea. După ce o parcurse în grabă, se aruncă pe un scaun hohotind, cu batista la ochi.

— Leoncio! Leoncio!... Ce ai?... întrebă Malvina îngrozită şi, luând scrisoarea pe care Leoncio o azvârlise pe masă, începu s-o citească cu voce întretăiată:

„Leoncio, trebuie să-ţi dau o veste dureroasă, pentru care inima ta nu e pregătită. E o lovitură pe care toţi o primim inevitabil şi pe care trebuie s-o suportăm cu resemnare. Tatăl tău nu mai e. A murit alaltăieri, subit, victimă unei congestii cerebrale...”

Malvina nu mai putu continua şi atunci, uitând de jigniri şi de tot ce i se întâmplase în ziua aceea blestemată se repezi spre soţul ei şi, îmbrăţişându-l cu putere, începu să plângă şi ea.

— Ah, tată! Tată! Totul e pierdut! exclamă Isaura, sprijinindu-şi frumoasa şi neteda frunte de pieptul lui Miguel. Nu ne mai rămâne nicio speranţă!...

— Cine ştie, fetiţo! răspunse grav tatăl. Să nu dăm înapoi, mare e puterea lui Dumnezeu!

Capitolul VII

Pe moşia lui Leoncio se afla o sală imensă, rudimentar construită, fără tapet şi duşumea, destinată muncii sclavelor, care se ocupau de torsul şi ţesutul lânii şi bumbacului.

Mobilele de aici constau în scăunele cu trei picioare, taburete, bănci, roţi de tors, depănătoare şi un război imens aşezat într-un colţ.

De-a lungul sălii, în faţa ferestrelor largi împodobite cu coloane, care dădeau spre o vastă curte interioară, stătea un şir de torcătoare. Erau în jur de douăzeci sau treizeci de negrese, creole şi mulatre, cu plozi firavi în braţe sau jucându-se în jurul lor. Unele vorbeau, altele fredonau pentru a scurta orele lungi de muncă obositoare. Se vedeau aici chipuri de toate vârstele, culorile şi formele, de la bătrâna africană, botoasă şi slabă, până la rotunjoara şi strălucitoarea creolă, de la negresa lăcuită ca jaisul până la mulatra aproape albă.

Printre acestea din urmă se remarca o fetişcană gingaşă şi graţioasă, cum nu se poate imagina alta: Zveltă şi unduioasă, avea o feţişoară delicată, cu buzele nu prea

groase şi foarte fin modelate, voluptuoase, umede şi roşii ca părăluţele care tocmai au înflorit într-o dimineaţă de aprilie. Ochii negri nu erau foarte mari, dar aveau o vioiciune şi o îndrăzneală încântătoare. Părul negru şi ondulat putea foarte bine să stea pe capul celei mai albe nobile de dincolo de ocean. Totuşi, ea îl purta scurt şi foarte creţ, ca bărbaţii. Asta, departe de ai răpi din farmec, da figurii sale batjocoritoare şi afectate o notă de originalitate captivantă. Dacă n-ar fi fost cerceluşii de aur, care tremurau în delicatele ei urechiuşe, sânii ei plini şi săltăreţi ca doi iezi zburdalnici, care tresăreau pe sub bluza transparentă, ai fi luat-o drept un flăcăiandru obraznic şi libertin. Vom vedea în curând de ce e în stare copila aceasta, care poartă frumosul nume de Rosa.

În mijlocul susurului de roţi care se învârteau, al monotonului fredonat al torcătoarelor, al zgomotului regulat al războiului care ţesea întruna, al ţipetelor şi plânsetelor copiilor, cine ar fi fost foarte atent ar fi auzit următoarea conversaţie dusă timid şi în şoaptă într-un grup de femei, printre care se afla şi Rosa.

— Fetelor, zicea vecinelor sale, o creolă în vârstă, înţeleaptă şi cunoscătoare a tuturor secretelor casei încă din vremea vechilor stăpâni, acu', că domnu' ăl bătrân a

murit şi că doamna Malvina s-a dus la tatăl ei, acu' o să simţim noi asprimea sclaviei.

— Cum aşa, mătuşă Joaquina?!

— Cum-aşa!... O să vedeţi. Ştiţi bine, cu domnu' ăl bătrân nu era de glumă! Cum spune şi proverbu: „După mine să vie cine îmi vrea binele". Domnu' ăsta tânăr, Leoncio... hm! Să dea Dumnezeu să mă înşel, da' cred c-o să ne pară rău de pe vremea când trăia domnu' ăl bătrân...

— Doamne fereşte! Sfântă fecioară!... Nu vorbi aşa, mătuşă Joaquina!... Mai bine să ne omoare, să ştim o socoteală.

— Ăsta nu vrea să ştie nici de tors, nici de ţesut şi în curând o să mergem toate la câmp, să săpăm cât e ziulica de mare, sau la plantaţiile de cafea, să culegem bob cu bob, cu biciul administratorului la spate. O să vedeţi voi! Tot ce vrea el e cafea şi numai cafea, că asta îi aduce bani.

— Apoi, ca să spunem adevărul, nu ştiu ce-o fi mai bine, observă o altă sclavă, să stăm la câmp să săpăm, sau aici lipite de roată din zori şi până noaptea. Trag nădejde că acolo, cel puţin, vom fi mai înlargul nostru.

— în largul nostru?!... Pe naiba! exclamă o a treia.

Dimpotrivă, aici e de o mie de ori mai bine! Cel puţin scăpăm de blestematul de administrator!

— Degeaba, fetelor, le potoli bătrâna creolă, oriunde, tot închisoare e. Cine are nenorocirea să se nască robul unui stăpân rău, aici sau acolo, mereu trebuie să sufere. Viaţa de sclav e blestemată! Nu Dumnezeu a lăsat pe lume

aşa ceva, a fost născocirea diavolului. N-aţi văzut ce s-a întâmplat cu sărmana Juliana, mama Isaurei?

— Că tot vorbişi de asta, adăugă una dintre torcătoare, ce-o să se facă acum Isaura?... Cât a fost doamna Malvina aici, se lăfăia în salon, dar acum...

— Acum face câteodată pe doamna Malvina, se grăbi Rosa, cu surâsul ei răutăcios şi batjocoritor.

— Taci din gură, fetico! strigă cu o voce severă bătrâna creolă. Nu mai vorbi aşa. Săraca Isaura! Să te ferească Dumnezeu să fii în pielea acelei sărmane! Dacă aţi şti voi cât a suferit amărâta de maică-sa! Oh! Domnu' ăl bătrân a fost un păgân, Dumnezeu să-l ierte! Acum cu domnu' Leoncio pe Isaura o aşteaptă aceeaşi soartă. Juliana era o mulatră frumoasă şi curăţică, avea culoarea Rosei, dar era şi mai atrăgătoare şi mai bine făcută...

Rosa se strâmbă dispreţuitoare.

— Da chiar asta i-a fost pierzania, săraca! continuă

bătrâna creolă. Nenorocirea fu că bătrânului îi plăcuse de ea. Eu v-am povestit ce s-a întâmplat. Juliana era o fată cinstită şi pentru asta a trebuit să sufere, chiar să moară. Pe vremea aceea, domnu' Miguel era administrator, ăl de vine pe aici e tatăl Isaurei. Ăsta era ce se numeşte un administrator bun!... Toată lumea îl iubea şi treaba mergea de minune. Pe când domnu' ăsta care e acum, Francisco, e un sălbatic!... E cea mai rea fiinţă care a pus piciorul în casa asta. Da' cum v-am spus, dom Miguel o iubea foarte mult pe Juliana şi a muncit până a adunat banii ca s-o elibereze. Da' bătrânu n-a vrut şi furios l-a alungat pe administrator de pe moşie.

Juliana, nici ea n-a mai rezistat mult; biciul şi munca au împins-o repede în mormânt. A rămas sărmana fetiţă singură încă de când era de ţâţă şi dacă n-ar fi fost doamna a bătrână, care era o sfântă, Dumnezeu ştie ce s-ar fi ales de ea!... Mai bine o lua Dumnezeu înainte!...

— De ce, mătuşă Joaquina?...

— Pentru că mi se pare că o să aibă aceeaşi soartă ca mamă-sa...

— Şi ce altceva merită venetica aia? murmură invidioasă şi răuvoitoare Rosa. Crede că dacă serveşte în salon e mai brează ca altele şi nu-i pasă de nimeni. S-a dat în dragoste

cu băieţii albi şi, cum tată-su spune că trebuie s-o elibereze, se crede mare doamnă. Săracu' dom Miguel!... N-are unde pune capu' să moară şi vrea să-şi răscumpere fata!

— Ce limbă ascuţită are Rosa asta! bodogăni supărată bătrâna creolă, aruncând din nou o privire dojenitoare spre mulatră. Ce rău ţi-a făcut sărmana Isaura, porumbiţa asta neprihănită care, aşa cum e, frumoasă şi bine crescută ca o fată albă, nu e capabilă să facă rău nimănui?... Dacă ai fi ajuns în locul ei, obraznică şi îngâmfată cum eşti, ai fi fost de o mie de ori mai rea.

Rosa îşi muşcă buzele de necaz şi ar fi răspuns cu toată îndrăzneala şi neruşinarea de care era capabilă, dacă o voce aspră şi tunătoare care, plecând din uşa sălii şi rostogolindu-se prin ea, n-ar fi pus capăt conversaţiei torcătoarelor.

— Linişte! răsună vocea. Gata cu trăncăneala! Se pare că aici se lucrează numai cu limba!...

Un bărbat robust şi lat în umeri, cu barba deasă şi neagră, cu un chip aspru şi fioros, intră în sală. Era administratorul. Îl însoţea un mulatru tânăr, zvelt şi vânjos, îmbrăcat într-o livrea de paj, ducând în braţe o vârtelniţă. Imediat după ei intră Isaura.

Toate sclavele se ridicară şi-l salutară cu respect. Acesta porunci să pună vârtelniţa într-un loc liber care, din nefericire pentru Isaura, era aproape de Rosa.

— Vino încoace, fetiţo, spuse administratorul, întorcându-se spre Isaura. De azi înainte, aici e locul tău; asta e vârtelniţa ta şi torcătoarele or să-ţi dea norma pentru azi. Văd bine că nu-ţi prea place schimbarea, dar n-ai ce face!... Aşa a vrut stăpânul. Apucă-te de lucru şi să ştii că asta nu e pian! Să-ţi faci repede norma ca să te apuci de alta. Vorbă puţină, treabă multă.

Fără a se arăta contrariată sau uimită de noua ocupaţie pe care i-au dat-o, Isaura se aşeză lângă vârtelniţă şi începu s-o pregătească pentru lucru. Cu toate că fusese crescută în salon şi folosită doar la munci delicate, era totuşi pricepută la tot felul de munci casnice: ştia să toarcă, să ţeasă, să spele, să apreteze lenjeria şi să gătească la fel de bine sau chiar mai bine decât oricare alta. Se duse, aşadar, să se aşeze cu toată mulţumirea şi naturaleţea între tovarăşele sale; doar în surâsul ce-i flutura pe buze i se ghicea o expresie de melancolică resemnare, dar aceasta era reflexul neliniştilor şi tulburărilor care îi apăsau sufletul şi nu neplăcerii de a se vedea deposedată de locul pe care îl ocupase până atunci

lângă stăpânele sale. Conştientă de condiţia sa, Isaura căuta să fie supusă ca oricare altă sclavă, pentru că, în ciuda rarei sale frumuseţi şi a virtuţilor spiritului, fumurile vanităţii nu-i umpluseră inima, nici nu-i tulburaseră bunul simţ nativ. Dar, cu toată această modestie şi umilinţă, ieşeau la iveală, chiar şi fără vrerea ei, din privire, din limbaj, din comportare, o anumită demnitate şi un orgoliu înnăscut, provenit poate din conştiinţa superiorităţii sale; astfel ea, se distingea dintre celelalte, frumoasă şi înzestrată, prin perfecţiunea şi nobleţea trăsăturilor feţei şi printr-o anumită eleganţă în mişcări. Nimeni n-ar fi spus că era sclavă, că muncea între semenele ei şi ai fi luat-o mai degrabă drept o tânără doamnă care, ca să se amuze, torcea printre sclave. Părea o egretă, ce-şi ridica gâtul graţios şi înalt într-o adunătură de păsări obişnuite.

Celelalte sclave o priveau cu interes şi compătimire pentru că era iubită de toate, în afară de Rosa, care o invidia şi o ura de moarte. În două cuvinte, cititorul va afla motivul acestei aversiuni a Rosei. Ea fusese mai de mult amanta lui Leoncio, o pradă uşoară, care nu-l costase nici rugăminţi, nici ameninţări. De când însă Leoncio îşi manifestase preferinţa pentru Isaura, Rosa rămăsese abandonată şi uitată. Tânăra mulatră se simţise rănită şi

neîndreptăţită şi, fiind rea şi duşmănoasă, neputându-se răzbuna pe stăpânul său, jurase să-şi reverse întreaga ranchiună pe nefericita sa rivală.

— Trăsni-te-ar Domnul, blestematule! Mânca-te-ar ciuma, piază rea! Muşca-ţi-ar limba vipera, câine turbat! Astea şi alte blesteme au fost rostite pe şoptite la adresa administratorului, după ce acesta abia le întorsese spatele. Francisco era fiinţa cea mai detestată de sclavi; niciun călău nu-şi atrăsese atâta ură. Era mai sălbatic chiar decât asprul stăpân care îl înzestrase cu un bici pentru a-i pedepsi fără milă pe sclavi şi a-i copleşi de munci. Astfel, cel care suferă uită de judecătorul care a dat sentinţa, pentru a se revolta împotriva călăului care o execută.

Cum am mai spus, Isaurei i-a fost hărăzit să se aşeze lângă Rosa. Aceasta îndreptă – numaidecât asupra nefericitei ei tovarăşe o ploaie de insulte şi batjocuri – sarcastice şi nedrepte.

— Mi-e aşa milă de tine, Isaura, spuse Rosa pentru a-şi începe atacul.

— într-adevăr? întrebă Isaura, dispusă să opună provocărilor Rosei toată blândeţea şi răbdarea ei firească. De ce, Rosa?

— Păi nu e greu să te muţi din sufragerie în colibă, să

schimbi sofaua de damasc cu banca asta, pianul şi perna de mătase cu această vârtelniţă? De ce te-au azvârlit de acolo, Isaura?

— Nimeni nu m-a azvârlit, ştii foarte bine. Doamna Malvina a plecat cu fratele ei la casa părintească. Nu mai am nimic de făcut în salon şi am venit să lucrez cu voi.

— Şi de ce nu te-a luat cu ea, pe tine care erai favorita ei?... Ah, Isaura, crezi că mă păcăleşti, dar te înşeli amarnic; eu le ştiu pe toate. Deveniseşi prea cochetă şi de asta ai venit aici ca să nu uiţi unde ţi-e locul.

— Ce răutăcioasă eşti! zise Isaura surâzând trist, fără a se tulbura. Tu crezi că eram mulţumită şi îngâmfată pentru că stăteam în salon, printre albi?... Cum te înşeli!... Dacă n-ai să mă urmăreşti cu limba asta a ta ascuţită, cum ai început s-o faci, cred că aş fi mai mulţumită şi mai liniştită aici.

— Asta n-o mai cred; cum poţi să fii tu mulţumită aici, dacă nu găseşti băieţi de care să te îndrăgosteşti?

— Rosa, ce rău ţi-am făcut ca să mă necăjeşti cu astfel de vorbe?...

— Nu vă supăraţi, doamnă!... Iertaţi-mă, doamnă Isaura, credeam că v-aţi lăsat ifosele acolo, în salon.

— Poţi să spui ce vrei, Rosa, dar eu ştiu că în salon sau

la bucătărie nu sunt decât o sclavă ca şi tine. Şi trebuie să-ţi amintesc că dacă astăzi eşti aici, mâine Dumnezeu ştie unde ai putea fi. Hai să lucrăm că asta ne este obligaţia, să lăsăm discuţiile fără rost.

În acel moment, se auziră clinchetele unui clopoţel; era patru fără trei minute şi sclavii – erau chemaţi la masa de prânz. Sclavele se opriră din lucru şi se ridicară; totuşi, Isaura nu se mişcă şi continuă să toarcă.

— Cum aşa? îi spuse Rosa cu aerul său batjocoritor. N-ai auzit, Isaura? E ora mesei, hai la fasole!

— Nu, Rosa. Lasă-mă să rămân aici; nu mi-e foame deloc. Îmi continui norma pentru că am început foarte târziu.

— Ai dreptate. O fetişcană civilizată şi sensibilă ca tine nu trebuie să mănânce din cazanul sclavilor. Vrei să-ţi aduc o supiţă, o ciocolată?...

— Tacă-ţi gura, farfara! ţipă bătrâna creolă care părea **a** fi stareţa grupului de torcătoare. Limbă de viperă!... Las-o să se liniştească. Haideţi, fetelor!

Sclavele se retraseră toate din sala unde rămăsese numai Isaura, absorbită de munca sa, dar şi mai mult de tristele şi neliniştitoarele sale gânduri. Firul se lungea mecanic între degetele ei delicate, în timp ce piciorul gol şi

gingaş, abandonând sabotul de piele, apăsa pe pedala roţii de tors care o punea în mişcare. Capul îi era aplecat într-o parte, ca un crin veşted, iar pleoapele, pe jumătate închise, erau ca vălurile melancolice ce acopereau un abis de tristeţe şi amărăciune. Era uimitor de frumoasă în acea încântătoare şi simplă atitudine.

— Ah, Doamne Dumnezeule! gândea ea, nici aici nu pot avea puţină linişte!... Peste tot vor să mă chinuiască!... în salon, albii mă urmăresc şi ţes mii de intrigi şi îmi întind capcane după bunul lor plac. Aici, între tovarăşele mele care se pare că-mi vor binele, speram să trăiesc în tihnă, dar e una care din invidie, sau nu ştiu din ce cauză, mă priveşte chiorâş şi încearcă tot timpul să-şi bată joc de mine. Doamne, Doamne!... Dacă tot am avut nefericirea să mă nasc sclavă, n-ar fi fost mai bine să fi fost lipsită de sensibilitate sau de frumuseţe precum cea mai prăpădită negresă, decât să mă fi înzestrat natura cu aceste daruri care nu-mi aduc decât supărări?

Isaura nu avu mult timp pentru a-şi depăna gândurile sumbre. Auzi zgomot la uşă şi, ridicându-şi ochii, văzu că cineva se îndrepta spre ea.

— Vai, Doamne! murmură în sinea ei. Altă obrăznicie! Nu pot sta singură nici măcar o clipă!

Intrase, nici mai mult, nici mai puţin decât pajul André, pe care l-am văzut deja însoţindu-l pe administrator şi care, foarte mândru, trufaş şi obraznic, se aşeză în faţa Isaurei.

— Bună ziua, frumoasă Isaura. Ce mai face floarea noastră? i se adresă curtenitor prefăcutul paj.

— Bine, răspunse sec Isaura.

— Eşti schimbată!... Ai dreptate, dar trebuie, să te obişnuieşti cu acestnou mod de viaţă. Într-adevăr, pentru cine se învăţase în salon, în mijlocul mătăsurilor, florilor şi parfumurilor, trebuie să fie foarte trist să stea aici, între aceşti pereţi afumaţi care put a tutun şi a mucuri de opaiţ.

— Până şi tu, André, profiţi de ocazie să mă împroşti cu noroi?...

— Nu, nu, Isaura! Nu vreau să te jignesc; dimpotrivă, mă doare sufletul văzându-te aici, amestecată cu adunătura asta de negrese buzate şi împuţite. O fată ca tine merită să calce numai pe covoare şi să se culce pe saltele de puf. Domnul ăsta, Leôncio, are o inimă de fiară.

— Şi ce te priveşte pe tine? Eu mă simt foarte bine aici.

— Ei, nu cred! Nu aici e locul tău. Dar, pe de altă parte, îmi pare foarte bine.

— De ce?

— Pentru că, Isaura, în sfârşit, ca să-ţi spun adevărul, îmi placi mult şi aici, cel puţin, putem sta de vorbă în linişte...

— Vreau să ştii de la început că nu sunt dispusă să-ţi ascult declaraţiile...

— Ah! Asta era! exclamă André, supărat din cauza refuzului ei. Atunci, doamna nu vrea să audă decât complimentele băieţilor frumoşi din salon!... Păi uite, doamna mea, acest lucru nu poate dura la infinit, iar aici, printre noi, nu poţi găsi un băiat mai chipeş decât servitorul pe care îl ai în faţa ochilor. Port mereu cravată, mănuşi, sunt încălţat, apretat, parfumat şi, ce-i mai important, adăugă bătându-şi buzunarul cu palma, niciodată buzunarele mele nu sunt goale. Rosa, care e şi ea o fetişcană atrăgătoare, mă soarbe din ochi, dar sărmana... ce e ea pe lângă tine... în sfârşit, Isaura, dacă ai şti cât te iubesc, nu ai fi atât de nepăsătoare cu mine. Dacă ai vrea, uite, ascultă...

Spunând acestea, vicleanul paj, apropiindu-se de Isaura, o luă fără reţinere de gât ca şi cum ar fi vrut să-i spună ceva la ureche sau, poate, să-i fure un sărut.

— Ajunge! exclamă Isaura, respingându-l necăjită. Eşti obraznic şi ai mers prea departe. Pleacă de aici, dacă nu o

să mă duc să-i spun tot domnului Leôncio.

— Oh! iartă-mă, Isaura! N-ai de ce să te superi aşa de tare. Eşti foarte rea cu cine nu te-a jignit niciodată şi-ţi vrea numai binele. Acum poţi să fii cum vrei, pentru că timpul îţi va înmuia inimioara de piatră. La revedere. Eu o să plec, dar ai grijă, Isaura, pentru numele lui Dumnezeu! Să nu spui nimic nimănui. Doamne fereşte să afle stăpânul cel tânăr ce s-a petrecut aici; ar fi capabil să mă spânzure! Ceea ce contează, continuă André în sinea lui, ceea ce contează e că, în afacerea asta, el se află în aceeaşi situaţie ca şi mine.

Sărmană Isaura! Eşti urmărită pretutindeni fără milă de stăpâni şi de sclavi şi de pretenţiile lor jignitoare! Cum să nu-ţi fie sufletul mâhnit? Ai patru duşmani, care mai de care mai dornici să-ţi fure liniştea şi să te chinuiască, trei îndrăgostiţi: Leôncio, Belchior şi André şi o rivală teribilă şi nemiloasă. Ţi-a fost uşor să respingi obrăzniciile sclavilor şi ale servitorilor, dar ce o să se aleagă de tine când o să vină stăpânul?...

La câteva clipe după aceea, Leôncio, însoţit de administrator, intră în sala torcătoarelor. Isaura, care pentru moment îşi încetase lucrul şi se gândea la soarta ei cu faţa ascunsă în palme, nu le simţi prezenţa.

— Unde sunt fetele care lucrează aici? întrebă Leôncio pe administrator.

— S-au dus să mănânce, domnule, dar nu vor întârzia să se întoarcă.

— Dar a mai rămas una... Aaa! E Isaura... Cu atât mai bine! reflectă în sinea lui Leôncio. Nu se poate ivi un prilej mai favorabil să-mi încerc ultimele puteri pentru a seduce fiinţa asta de piatră. De îndată ce termină de mâncat, continuă el adresându-se administratorului, du-le la culesul cafelei. De mult mi-am propus să ordon acest lucru, dar am uitat. Nu vreau să mai rămână aici nicio clipă; ăsta e un loc unde se stă degeaba, în care se pierde timpul fără niciun folos, în pălăvrăgeli nesfârşite. Se mai pot găsi pe aici ţesături de bumbac de cumpărat.

Nici nu plecă bine administratorul că Leôncio se şi îndreptă spre Isaura.

— Isaura! murmură, cu glas blând şi emoţionat.

— Stăpâne! răspunse sclava, ridicându-se cu o tresărire; apoi şopti trist pentru sine: Doamne! El e!... A sosit ora supliciului.

Capitolul VIII

Acum o vom părăsi câteva momente pe Isaura **în** situaţia penibilă în care se află cu uşuraticul şi nesăbuitul ei stăpân, pentru a-l informa pe cititor despre ceea ce se întâmplase în sânul acelei mici familii după moartea comandorului. Vestea explodase ca o bombă în mijlocul intrigilor casnice, schimbând totul în mod dureros, chiar în momentul în care Leoncio trebuia să hotărască soarta Isaurei.

Moartea aceea nu putea decât să prelungească o atât de delicată şi deplorabilă situaţie, punând în mâna lui Leoncio toată averea părintească, înlăturând astfel şi ultimul obstacol care-l mai împiedica să-şi descătuşeze instinctele.

Leoncio şi Malvina petrecură în casă câteva zile de doliu fără să mai aibă loc neînţelegeri între ei. Henrique, voia cu **orice chip să plece** a doua zi, cedând, în sfârşit, rugăminţilor şi insistenţelor Malvinei, se învoi să mai rămână **cu ea câtăva** vreme.

— Oricare ar fi comportarea soţului meu, spuse Malvina, o să plecăm împreună. Dacă zilele astea nu-i dă libertatea sau nu hotărăşte viitorul Isaurei, eu nu voi mai rămâne nicio clipă în casa lui.

Leoncio stătu câteva zile închis în camera sa, timp în care nu vorbi cu nimeni. Părea cufundat în cea mai neconsolată şi mai profundă tristeţe. Dar, nu era aşa. E adevărat că, la primirea veştii morţii tatălui său, fusese oarecum şocat, dar nu suferise prea mult. În adâncul inimii – trebuie s-o spunem – după primul moment de consternare şi emoţie, ajunse chiar să socotească binevenită acea întâmplare care-l ajuta la momentul oportun să scape de încurcăturile pe care le avea cu Malvina şi Miguel. Cu toate acestea, cât stătu izolat, în loc să sufere de durerea pricinuită de pierderea tatălui său, Leoncio, care sub nicio formă nu putea concepe să se despartă de Isaura, se gândi doar cum să scape de dificultăţile în care se afla şi urzi planuri pentru a fi sigur de dreptul său de proprietate asupra delicatei sclave. Greutăţile erau mari semănând cu un nod care s-ar fi putut tăia, dar niciodată dezlega. Leoncio recunoscuse promisiunea pe care tatăl său i-o făcuse lui Miguel de a o elibera pe Isaura în schimbul unei sume enorme de zece milioane de reali. Miguel avea la el această sumă şi venise să i-o înmâneze cerând libertatea fiicei sale. Leoncio recunoştea, de asemenea, neavând încotro, dorinţa mamei sale ca după moartea acesteia s-o lase liberă pe Isaura. Pe

de altă parte, Malvina, cunoscându-i pasiunea şi intenţiile faţă de sclavă, pe drept cuvânt enervată, cerea cu insistenţă grabnica eliberare a fetei. Tânărului nu-i mai rămânea nicio portiţă de scăpare decentă din aceste încurcate probleme decât s-o elibereze pe Isaura. Cu toate acestea, Leoncio nu se putea resemna cu asemenea idee. Violenta şi oarba dragoste care se născuse în el pentru Isaura îl incita să doboare toate obstacolele, să înfruntetoate legile cinstei şi ale onoarei, să rănească fără milă inima blândei sale soţii pentru satisfacerea singurei sale dorinţe. Se hotărî să taie nodul folosind puterea, amânând la nesfârşit îndeplinirea datoriei sale, înfruntând cu o cinică indiferenţă şi cu o brutală superioritate cererile şi acuzaţiile întemeiate ale Malvinei.

După ce lăsă să treacă mai multe zile, din respect pentru durerea care credea că-l copleşise pe soţul ei, Malvina aduse din nou vorba despre subiectul acesta delicat.

— Avem timp, Malvina, îi răspunse soţul, liniştit. În primul rând, trebuie să verific conturile şi să fac inventarul bunurilor din casa tatălui meu; să mă duc la Curte să intru în posesia actelor sale şi să văd în ce stadiu se află afacerile. La întoarcere, mai pe îndelete, ne vom ocupa şi

de Isaura.

Auzind acest răspuns, chipul Malvinei se acoperi de o paloare mortală, îşi simţi sufletul cuprins de cel mai dureros dezgust, ca şi cum acolo s-ar fi dărâmat dintr-odată întregul castel visat al fericirii sale conjugale. Ea sperase ca soţul ei, fulgerat de o lovitură atât de dureroasă, în acele zile de meditaţie amară şi tristeţe, retrăgându-se în sanctuarul conştiinţei, să-şi recunoască greşelile şi rătăcirile, să-şi ceară iertare şi să-şi propună să meargă pe drumul cinstei şi al datoriei. Scuzele formale şi subterfugiile o aruncară brusc în cea mai amară şi mai profundă descurajare.

— Cum?! exclamă ea, pe un ton care dezvăluia în acelaşi timp indignarea sa orgolioasă şi dezgustul faţă de soţ. Încă mai eziţi să îndeplineşti o datorie atât de sfântă?... Dacă ai avea suflet, Leoncio, ai considera-o pe Isaura sora ta, pentru că ştii foarte bine că mama ta o iubea ca pe o fiică dragă şi că cea mai arzătoare dorinţă a sa a fost s-o eliberezi după moartea ei şi să-i laşi o moştenire considerabilă, care să-i asigure viitorul. Ştii, de asemenea, că tatăl tău îi promisese solemn tatălui Isaurei s-o elibereze în schimbul a zece milioane de reali, iar Miguel îţi şi pusese în mână această sumă exorbitantă. Ştii

toate acestea şi încă mai ai ezitări!... Oh, asta e prea mult!... Nu văd niciun motiv ca să mai amâni împlinirea dorinţei mamei tale pe care trebuia de mult s-o îndeplineşti.

— De ce atâta grabă?... Spune-mi, Malvina! întrebă Leoncio cu toată blândeţea şi calmul de care era în stare. La ce ar mai putea să-i folosească acum libertatea Isaurei? Oare nu se simte bine aici? E maltratată? îi lipseşte ceva?... Nu este considerată în continuare ca o fiică a mamei mele în loc să fie tratată ca o sclavă? Vrei să-i dăm numaidecât drumul prin lume, la voia întâmplării? Aşa, desigur, n-am împlini dorinţa mamei, care se arăta atât de interesată de viitorul Isaurei. Nu, Malvina mea, nu trebuie deocamdată s-o lăsăm pe Isaura singură. E nevoie să-i asigurăm mai întâi o poziţie decentă, cinstită şi demnă de frumuseţea şi educaţia ei, căutându-i un soţ bun şi asta nu se rezolvă aşa, de pe o zi pe alta.

— Ce scuză mizerabilă, dragul meu!... Isaura n-are nevoie deocamdată de un soţ care s-o protejeze; are un tată care e om de ispravă şi care a dovedit cât de mult îşi iubeşte fiica. Să i-o dăm domnului Miguel, lângă el va fi ocrotită.

— Săracul dom Miguel! replică Leoncio cu un surâs

dispreţuitor. El are intenţii bune, nu mă îndoiesc, dar îi lipsesc mijloacele pentru a-i asigura fericirea Isaurei, mai ales acum, când probabil că şi-a vândut şi firele de păr din cap pentru a face rost de bani, dacă aceştia nu provin din mila oamenilor, aşa cum mi se pare...

Ca unic răspuns, Malvina clătină tristă din cap şi suspină. Încă mai dorea să creadă în sinceritatea soţului ei, prefăcându-se mulţumită şi retrăgându-se fără a da semne de supărare. Nu putea să prelungească însă mult timp situaţia aceea tulbure şi dezgustătoare, atât de umilitoare pentru ea. În ziua următoare, insistă cu şi mai multă forţă asupra aceleiaşi probleme, dar avu drept răspuns aceleaşi ezitări şi amânări. Când era vorba de eliberarea Isaurei Leoncio afecta o anumită deferenţă dispreţuitoare, ca şi cum ar fi fost definitiv hotărât să facă ce vrea. De data aceasta, Malvina nu se mai putu abţine şi se certă cu soţul ei. Leoncio, aşa cum hotărâse să procedeze, pară fulgerele mâniei feminine printr-o comportare cinică şi batjocoritoare, fapt care o aduse în pragul nebuniei.

A doua zi, Malvina, fără a da nicio explicaţie, părăsi în grabă casa lui Leoncio şi plecă, însoţită de fratele său Henrique, spre Rio de Janeiro jurând, în culmea indignării,

ca niciodată să nu mai pună piciorul acolo unde fusese atât de cumplit jignită şi să şteargă pentru totdeauna din amintire imaginea necinstitului şi desfrânatului ei soţ. În nebunia sa, nu se gândise dacă va avea forţă suficientă pentru a duce la bun sfârşit acele jurăminte nechibzuite, inspirate de febra geloziei şi a indignării. Ignora faptul că în sufletele bune şi blânde ca al său, ura se destramă mult mai repede decât dragostea; iar dragostea pe care Malvina i-o purta lui Leoncio, în ciuda desfrâului acestuia, era mult mai puternică decât resentimentul ei, oricât de justificat ar fi fost.

Leoncio, pe de altă parte, continuându-şi planul de a opune suspiciunilor soţiei cea mai cinică indiferenţă, asista, cu braţele încrucişate, fără a face cea mai mică observaţie, la pregătirile acelei grabnice călătorii şi, aşezat în portic, fumându-şi nepăsător trabucul, privea la plecarea soţiei sale ca şi cum aceasta ar fi fost cel mai neînsemnat dintre musafiri.

Totuşi, indiferenţa lui Leoncio nu era firească şi sinceră, nu pentru că ar fi simţit vreun regret pentru brusca plecare a soţiei; dimpotrivă, era vesel fiindcă simţea cum îndeplinirea hotărârii capricioase a Malvinei îi lasă câmp deschis pentru a-şi duce la bun sfârşit planurile care o

priveau pe nefericita Isaura. Cu acea prefăcută nepăsare reuşea să-şi ascundă plăcerea şi satisfacţia care-i umpleau inima. Aforismul adoptat şi pus mereu în practică de el spune că: împotriva furiilor şi capriciilor femeieşti nu e armă mai puternică decât nepăsarea. Astfel, Mal vina nu reuşi să descopere în indiferenţa bărbatului său bucuria intensă pe care o simţea.

Dar ce mai făcuse Isaura în timpul acestor lungi zile de doliu, de consternare, de nelinişte şi dezgust?

De când aflase de moartea comandorului, Isaura îşi pierduse toate speranţele pe care, cu o clipă înainte, Miguel le resădise în inima sa. Străbătută de groază, înţelese că un destin implacabil o făcea victimă fără apărare în mâinile urmăritorului ei tenace şi fără inimă. Cunoscând soarta mizerabilă a mamei sale, nu găsi alt remediu pentru situaţia cumplită în care se afla decât să se resemneze şi să se pregătească pentru cel mai atroce chin. O crudă deznădejde, o frică ucigătoare puse stăpânire pe spiritul ei. Nefericita, palidă, jignită, umblând ca o somnambulă, hoinărea aiurea pe câmp, când ascunsă în cele mai dese tufişuri ale livezii, când în cele mai întunecoase colţuri ale dormitoarelor. Îşi petrecea zilele înspăimântată şi neliniştită, ca fricosul iepure care vede

plutind pe cer aripa sinistră a uliului cu ghearele însângerate. Cine putea s-o apere? Unde putea găsi protecţie împotriva dorinţelor tiranice ale libertinului şi odiosului ei stăpân? Numai două persoane puteau avea milă de ea: tatăl ei şi Mal vina. Primul, sărman şi neînsemnat administrator, neavând intrare liberă în casa lui Leoncio şi nereuşind să comunice cu ea decât foarte greu şi pe furiş, ar fi putut s-o ajute prea puţin sau deloc. Mal vina, care o tratase mereu cu bunătate şi dragoste – vai, chiar Malvina! după scena scandaloasă în care îl surprinsese pe soţul ei adresându-i Isaurei vorbe dulci, începu s-o privească plină de neîncredere şi răceală, efect teribil al geloziei care transformă inimile cele mai curate şi binevoitoare în inimi nedrepte şi răutăcioase. Stăpâna devenea pe zi ce trece mai puţin amabilă cu sclava ei pe care înainte o trata cu multă afecţiune şi prietenie.

Malvina era bună şi încrezătoare şi niciodată nu s-ar fi îndoit de nevinovăţia Isaurei, dacă nu ar fi fost Rosa, rivală teribilă şi duşmanul ei cumplit. După cearta a cărei victimă fusese Isaura, Rosa devenise camerista Malvinei şi aceasta, câteodată, îşi manifesta în prezenţa răutăcioasei mulatre gelozia şi dezgustul care îi clocoteau în inimă.

— Doamna se încrede prea mult în şireata asta... îi

spunea maliţioasa fetişcană. Fiţi sigură că nu se iubesc de ieri de azi; de mult o văd pe prefăcuta asta, care în faţa dumneavoastră face pe naiva, că se topeşte după domnu'. Numai ea e vinovată că el şi-a pierdut capu'!

Acestea şi alte intrigi asemănătoare, pe care Rosa ştia să le strecoare cu abilitate în urechile stăpânei sale, erau de ajuns pentru a tulbura mintea unei candide şi nevinovate fete ca Malvina şi pentru ca prefăcuta mulatră să ajungă la rezultatul dorit.

Strivită din nou de ghinion, Isaura a încercat să se apropie de stăpâna ei şi să afle motivul pentru care nu mai avea încredere şi afecţiune faţă de ea, sentimente pe care şi le manifestase înainte, precum şi cu scopul de a-şi demonstra nevinovăţia. Dar a fost primită cu atâta răceală şi trufie încât nenorocita s-a retras înspăimântată ca să se cufunde şi mai adânc în abisul neliniştii şi descurajării sale.

Totuşi, atâta timp cât Malvina rămânea în casă, era ca un scut, o umbră protectoare care o apăra pe Isaura împotriva tentativelor supărătoare şi brutale ale lui Leoncio. Oricât de neînsemnat era respectul pe care i-l purta soţul ei, Malvina nu înceta să fie, totuşi, un obstacol, cel puţin în calea actelor de violenţă pe care Leoncio dorea să le înfăptuiască pentru a-şi atinge odioasele sale scopuri.

Isaura reflecta la toate acestea. Când o văzu plecând pe stăpâna sa, lăsând-o complet fără apărare, pradă nebuneştilor şi barbarelor capricii ale acelui care era stăpânul, adoratorul şi călăul ei în acelaşi timp, starea de teroare şi slăbiciune în care căzu sărmanul ei suflet deveni insuportabilă.

într-adevăr, Leoncio, imediat cum o văzu pe soţia sa dispărând în spatele dealului, nemaiputându-şi stăpâni bucuria satanică, încercă să profite de situaţia creată şi începu să umble prin toată casa în căutarea Isaurei. O găsi, în sfârşit, într-un colţ întunecat al unui dormitor, întinsă pe jos, aproape fără suflare, plângând în hohote.

Îl scutim pe cititor de povestirea scenei ruşinoase care se petrecu aici. Ne mulţumim doar să spunem că Leoncio folosi toate mijloacele blânde şi convingătoare, care îi stăteau la îndemână, pentru a o convinge pe fată că era în interesul şi de datoria ei să se supună dorinţelor sale. Îi făcu cele mai minunate promisiuni şi cele mai solemne Jurăminte; se coborî până la cele mai umile rugăminţi, se târî în mod înjositor la picioarele sclavei, din a cărei gură nu auzi decât cuvinte amare, reproşuri teribile şi, văzând că toate metodele sale erau în zadar se retrase plin de mânie, ameninţând-o.

Chiar în aceeaşi zi începu să-şi pună în practică ameninţările poruncind să fie dusă la lucru cu torcătoarele, acolo unde am lăsat-o în capitolul precedent. De aici trebuia dusă la câmp, de la câmp la carceră, de la carceră la stâlpul infamiei şi de aici, fără îndoială, în mormânt, dacă se încăpăţâna să se împotrivească ordinelor stăpânului său.

Capitolul IX

Leoncio, nerăbdător şi cu inima arzând în flăcările unei pasiuni febrile şi devoratoare, nu se putea resemna să amâne prea mult timp satisfacera senzualelor sale plăceri. Plimbându-se de colo-colo prin toată casa, ca un stăpân care dă porunci pentru organizarea serviciului domestic, cerând ca de aici înainte totul să se desfăşoare sub ochii lui, el nu făcea decât să spioneze mişcările Isaurei, urmărind s-o găsească singură pentru a încerca din nou s-o cucerească. De la o fereastră văzu că sclavele torcătoare traversau curtea interioară pentru a se duce la masă şi observă absenţa Isaurei.

— Bun!... Totul merge de minune, murmură Leoncio cu

satisfacţie. Se bucura de inspiraţia fericită pe care o avusese când îl trimisese pe administrator să le ducă pe celelalte sclave la plantaţiile de cafea ca să rămână aproape singur cu Isaura, în mijlocul acelor vaste şi pustii case.

O să-mi spuneţi că Isaura fiind o sclavă, Leoncio, pentru a rămâne singur cu ea, nu avea nevoie de astfel de subterfugii şi că era suficient să trimită pe cineva să o aducă. Desigur, că el aşa ar fi putut proceda, dar calităţile tinerei sclave, frumuseţea ei unită cu nobleţea sufletească, superioritatea inteligenţei ei impuneau respect până şi celor mai înrăite şi corupte fiinţe. Din cauza asta, Leoncio, în ciuda cinismului şi pasiunii sale oarbe, nu putea să nu recunoască în adâncul inimii o anumită preţuire pentru frumuseţea şi virtutea acelei sclave de excepţie şi să n-o trateze cu mai multă delicateţe decât pe celelalte.

— Isaura, spuse Leoncio, continuând dialogul pe care l-am lăsat abia început, află că acum soarta ta este în întregime în mâinile mele.

— Mereu, a fost, domnule, răspunse umil Isaura.

— Acum, mai mult ca niciodată. Tatăl meu a murit şi nu uita că eu sunt unicul lui moştenitor. Malvina, din motive pe care, fără îndoială, le-ai ghicit, m-a părăsit pierind la

tatăl ei acasă. Acum eu sunt singurul care porunceşte în această casă şi prin urmare dispun de destinul tău. E adevărat, însă, Isaura, că de tine depinde fericirea sau pierzania ta.

— Oh! Nu, stăpâne, nu depinde de voinţa mea! Soarta mea este în mâna stăpânului meu.

— Eu doresc foarte mult, răspunse Leoncio, cu cea mai blândă inflexiune a vocii, din toată inima, să devii cea mai fericită fiinţă. Dar cum, dacă-mi refuzi tot timpul cu încăpăţânare fericirea pe care numai tu mi-o poţi da?...

— Eu, domnule?! Oh! Oricum ar fi, lăsaţi-o pe umila sclavă acolo unde îi este locul. Amintiţi-vă de doamna Malvina, care e atât de frumoasă, atât de bună şi care vă iubeşte atât de mult. În numele ei vă cer, domnule, nu vă coborâţi ochii la o sărmană fată, care e gata să îndure orice, dar nu să se supună patimii dumneavoastră.

— Ascultă, Isaura, eşti încă copil şi nu ştii să cântăreşti lucrurile aşa cum trebuie. Într-o zi, şi poate că va fi prea târziu, vei regreta că mi-ai refuzat dragostea.

— Niciodată! exclamă Isaura. Aş comite o trădare infamă faţă de stăpâna mea, dacă aş asculta cuvintele de dragoste ale stăpânului meu.

— Scrupule copilăreşti, Isaura. Mama mea văzându-ţi

frumuseţea şi vioiciunea spiritului, poate pentru că nu avea nicio fată, a avut grijă să-ţi dea o educaţie ca unei fiice adorate. Ea te iubea cu pasiune şi nu ţi-a dat libertatea de frică să nu te piardă, ca să te păstreze mereu lângă ea. Dacă ea a procedat aşa din dragoste, cum pot eu să te las din mână, eu, care te iubesc cu o altfel de dragoste, mult mai arzătoare, o dragoste fără limite, o dragoste care mă va duce la nebunie sau la sinucidere, dacă nu... dar ce spun eu!... Tatăl meu, Dumnezeu să-l ierte, dintr-o murdară lăcomie, a vrut să-ţi vândă libertatea pentru un pumn de aur, ca şi cum ar exista aur pe lume care să valoreze nepreţuitele farmece cu care ai fost înzestrată. Profanare!... Eu aş fi respins, cum se respinge o jignire, pe oricine ar fi îndrăznit să-mi ofere bani pentru libertatea ta. Eşti liberă, pentru că Dumnezeu n-ar fi putut crea o fiinţă atât de perfectă ca s-o sacrifice sclaviei. Eşti liberă pentru că aşa a dorit mama mea şi aşa vreau şi eu. Dar, Isaura, dragostea mea pentru tine e imensă, nu pot şi nu trebuie să te las lumii. Aş muri de durere dacă m-aş vedea forţat să-mi iau mâna de pe o bijuterie atât de nepreţuită pe care cerul parcă mi-a hărăzit-o şi pe care eu, de atâta timp, o înconjur cu cele mai arzătoare dorinţe ale sufletului.

— Iertaţi-mă, stăpâne nu pot să vă înţeleg. Îmi spuneţi că sunt liberă şi nu-mi daţi voie să plec unde vreau? Nu am voie nici măcar să-mi ascult inima?!

— Isaura, dacă vrei, nu vei fi doar liberă, vei fi stăpâna, zeiţa acestei case. Poruncile tale, cele mai mici capricii, oricare ar fi ele, vor fi riguros îndeplinite, iar eu, mai bine decât ar face-o cel mai bun şi mai fidel dintre îndrăgostiţi, te voi înconjura cu toată dragostea pe care ştie s-o inspire doar cea mai înflăcărată şi mai nestinsă iubire. Malvina mă părăseşte!... Cu atât mai bine! Cum să-i doresc eu dragostea dacă te am pe tine? Să se rupă o dată pentru totdeauna legăturile astea urzite din interes şi să mă uite pe vecie, pentru că eu în braţele Isaurei mele îmi voi găsi suprema fericire.

— Ceea ce spuneţi mă îngrozeşte. Cum puteţi uita şi părăsi o femeie atât de iubitoare, plină de farmec şi virtuţi ca doamna Malvina? Stăpâne, iartă-mă dacă îţi vorbesc deschis, să părăseşti o femeie frumoasă, cinstită şi plină de calităţi pentru dragostea unei sărmane sclave ar fi cea mai cumplită nerecunoştinţă.

La un răspuns atât de neîndurător, Leoncio, orgolios, reacţionă cu violenţă.

— Taci, sclavă obraznică! urlă plin de mânie. Pot să

suport, fără să mă enervez, dispreţul şi repulsia ta, dar nu reproşuri! Cu cine crezi că vorbeşti?

— Iartă-mă, stăpâne! exclamă Isaura îngrozită, regretând cuvintele pe care le lăsase să-i scape.

— Şi, totuşi, dacă te-ai fi arătat mai blândă cu mine... Dar nu, e prea mult să mă umilesc în faţa unei sclave; ce nevoie am să cer ceea ce de drept mi se cuvine? Aminteşte-ţi, sclavă ingrată şi rebelă, că-mi aparţii cu trup şi suflet numai mie şi nimănui altcuiva! Eşti proprietatea mea, un pahar pe care îl am în mână şi pe care pot să-l folosesc sau să-l sparg după bunul meu plac!

— Poţi să-l spargi, stăpâne, dacă asta ţi-e voia, dar fie-ţi milă, n-aş vrea să mă foloseşti în scopuri necinstite şi ruşinoase. Sclava are şi ea inimă şi nu-i e dat stăpânului să-i subjuge sentimentele.

— Sentimentele!... Cine vorbeşte de sentimente?! Poţi, oare, să dispui de ele?

— Nu, desigur. Inima e liberă, nimeni nu poate s-o înrobească, nici chiar propriul ei stăpân.

— Toată fiinţa ta e sclavă; inima ta se va supune şi dacă nu-mi cedezi de bunăvoie am de partea mea dreptul şi forţa... Dar la ce bun? Ca să te am, nu merită osteneala să folosesc aceste mijloace extreme. Instinctele inimii tale

sunt umile şi abjecte ca şi condiţia ta; ca să te umilesc am să te fac soţia celui mai meschin şi mai oribil dintre negrii mei.

— Ah, domnule! Ştiu bine de ce sunteţi capabil. Aşa a făcut şi tatăl dumneavoastră cu mama mea care a murit necăjită şi chinuită. Văd că şi înie mi-e hărăzită aceeaşi soartă. Dar fiţi sigur că nu-mi vor lipsi nici mijloacele, nici curajul ca să mă eliberez pentru totdeauna şi de dumneavoastră şi de lume.

— Oh! exclamă Leoncio cu un surâs drăcesc, ai ajuns deja la un grad atât de înalt de exaltare şi romantism!... Asta e foarte interesant la o sclavă. Iată rezultatul pe care îl dă educarea unor astfel de creaturi. Se vede că eşti o sclavă care trăieşte cântând la pian şi citind romane! Bine că m-ai prevenit; voi şti să stăvilesc imaginaţia din creierul ăsta înflăcărat. Sclavă rebelă şi nebună, n-o să ai nici mâini, nici picioare ca să-ţi pui în practică intenţiile tale sinistre! Hei, André, zbieră el şi plesni cu puteredin bici...

— Da, domnule! răspunse de departe servitorul şi o clipă după aceea se şi afla în faţa lui Leôncio.

— André, îi spuse sec şi scurt, adu-mi aici jugul de picioare şi cătuşele cu lacăt.

— Sfântă fecioară, murmură în sinea lui André,

înspăimântat. De ce toate astea?... Oh! Sărmana Isaura!...

— Ah! Stăpâne, fie-ţi milă! exclamă Isaura, căzând în genunchi la picioarele lui Leôncio, ridicându-şi mâinile spre cer de spaimă. În amintirea tatălui dumneavoastră, care de-abia a murit şi a mamei dumneavoastră, care vă iubea atât, n-o chinuiţi pe nefericita sclavă. Daţi-mi multe munci, condamnaţi-mă la cea mai grea dintre ele, mă voi supune fără să crâcnesc, dar ce-mi cereţi nu pot, nu trebuie s-o fac, altfel va trebui să mor.

— Mi-e foarte greu să mă port aşa, dar chiar tu mă obligi la violenţă. Vezi bine că nu-mi convine deloc să pierd o sclavă ca tine. Poate că într-o zi ai să-mi fii recunoscătoare că te-am împiedicat să te omori.

— Va fi acelaşi lucru! strigă Isaura cu vocea răguşită şi tremurătoare a disperării, ridicându-se mândră. N-o să mă omor cu mâinile mele, ci o să mor de mâna unui călău!

În aceeaşi clipă sosi André care aducea jugul şi cătuşele, le puse pe o bancă şi se retrase numaidecât.

Văzând acele barbare instrumente de tortură, ochii Isaurei se tulburară, inima îi îngheţă de spaimă, picioarele i se înmuiară, căzu în genunchi şi, prăbuşindu-se de pe scăunelul pe care torcea, dezlănţui un torent de lacrimi.

— Suflet al bătrânei mele stăpâne! exclamă cu vocea

întretăiată de hohote, ajută-mă în nenorocirea mea, ajută-mă de acolo din cer de unde eşti, aşa cum m-ai ajutat şi aici, pe pământ.

— Isaura! spuse Leôncio cu voce aspră, arătându-i instrumentele de tortură, iată ce te aşteaptă dacă continui cu încăpăţânarea ta. Nu mai am nimic să-ţi spun, te mai las încă liberă. Îţi rămâne restul zilei să te gândeşti. Ai de ales între dragostea şi ura mea. Oricare dintre ele sunt violente şi puternice. Adio!

Când Isaura simţi că stăpânul ei nu mai era acolo, îşi ridică ochii spre cer şi cu mâinile împreunate adresă Fecioarei înflăcărata rugăciune ivită printre hohote din străfundul sufletului său:

— Sfântă Fecioară a Milei, Preasfântă maică a Domnului!... Tu ştii dacă sunt vinovată şi dacă merit un tratament atât de crunt. Ajută-mă să scap din nenorocirea asta pentru că nu mai am pe nimeni care să mă poată ajuta. Scapă-mă din ghearele unui călău care îmi ameninţă nu numai nevinovăţia şi cinstea, ci şi viaţa. Luminează-i mintea şi umple-i inima de blândeţe şi milă ca să se îndure de nefericita lui sclavă. O fiinţă umilă care, cu lacrimiân ochi şi cu durere în suflet, vă roagă în numele suferinţelor voastre sfinte s-o ajutaţi.

Ce frumoasă era Isaura în timp ce se ruga! O! Mult mai frumoasă decât în momentele ei de seninătate şi mulţumire! Dacă ar fi văzut-o atunci Leoncio poate ar fi simţit cum i se înmoaie cruda şi oarba lui inimă. Cu ochii plini de lacrimile care îi curgeau întruna pe obrajii palizi, cu gura melancolică, întredeschisă, ce tremura la rugămintea murmurată printre hohote, cu negrele şi bogatele plete aruncate în dezordine pe spate, cu un gât sculptural, ar fi oferit unui artist de talent cel mai sublim model pentru Sfânta Fecioară căreia, în aceste clipe, îi adresa rugăminţile sale fierbinţi.

Absorbită de supărările ei, Isaura nu-şi văzu tatăl care, intrând în sală, în vârful picioarelor, se îndrepta spre ea.

— Oh! Din fericire am găsit-o, murmură bătrânul. Călăul a fost şi el pe aici. Sărmană Isaură! Ce o să se aleagă de tine?!

— Tată, bine că ai venit! exclamă nefericita zărindu-l pe Miguel. Hai să vezi în ce hal au adus-o pe fiica ta.

— Ce ai, fetiţo? Ce nenorocire ţi s-a mai întâmplat?

— Uite, tată, ce soartă mă pândeşte! răspunse arătându-i jugul şi cătuşele care se aflau la picioarele ei.

— Ce monstru, Dumnezeule! Mă **aşteptam** la aşa ceva...

— Asta e libertatea pe care pretindea că i-o dă aceleia pe care mama lui a crescut-o cu atâta dragoste şi blândeţe. Cea mai crudă şi înjositoare sclavie, chinul continuu al sufletului şi al trupului, iată ce mai rămâne din nenorocita ta fiică! Tată, nu pot suporta atâta suferinţă!... Nu am altă scăpare decât... Dar nici asta nu-mi va fi permisă. Prinsă, încătuşată, legată de mâini şi de picioare!... Oh, tată, tată!... E groaznic!... Tată, cuţitul tău... adăugă după o mică pauză cu vocea răguşită şi privirea întunecată. Am nevoie de cuţitul tău.

— Ce vrei să faci cu el, Isaura? Ce nebunii îţi trec prin cap?

— Dă-mi cuţitul, tată! Nu-l voi folosi decât în caz extrem. Când infamul o să-mi ia mâinile ca să mi le pună în fiare o să fac ca sângele meu să-i stropească faţa mizerabilă de călău.

— Nu, draga mea. N-o să fie nevoie de astfel delucruri. Inima mea a presimţit toate astea şi am totul pregătit. Banii care nu au mai folosit la eliberarea ta mă vor ajuta cum să te smulg din ghearele acestui monstru. Totul e gata, Isaura. Să fugim!

— Da, tată, să fugim! Dar cum? Şi unde?

— Departe de aici, indiferent unde. Dar acum, fata mea,

până când nu prinde de veste şi te pune în lanţuri.

— Ah, tată, mi-e atât de frică! Dacă suntem descoperiţi cine ştie ce mă mai aşteaptă!

— încercarea e riscantă, nu zic nu, dar, Isaura, e singura noastră şansă; să ne agăţăm de ea cu încredere şi să ne lăsăm în seama providenţei. Sclavii sunt la câmp; administratorul le duce pe tovarăşele tale la plantaţiile de cafea; stăpânul a plecat călare împreună cu André; nu e nimeni în toată casa, poate doar vreo negresă prin bucătărie. Să profităm de ocazia pe care se pare că ne-a dat-o chiar Dumnezeu de îndată ce am intrat aici. Eu am prevăzut totul. În fundul grădinii, la malul râului ne aşteaptă o bărcuţă. Ne va fi de ajuns. Tu o să ieşi prima şi o să ajungi acolo prin mijlocul grădinii. La câteva clipe după tine o să vin şi eu. În mai puţin de o oră vom fi la Campos unde ne aşteaptă un vapor. Căpitanul e un prieten de-al meu care trebuie să meargă spre nord mâine dimineaţă. Când se vor ivi zorile, vom fi departe de călăul care te persecută. Să mergem, Isaura; poate vom găsi în lumea asta un suflet milostiv care să te ocrotească mai bine decât mine.

— Să mergem, tată, de ce m-aş mai putea teme? Pot oare să fiu mai nenorocită decât sunt?...

Isaura, intrând în umbra gardului care înconjura curtea, deschise portiţa ce dădea spre grădină şi dispăru. Câteva clipe după aceea, Miguel, ocolind curtea, merse pe lângă grădină şi ajunse la mal odată cu fata.

Bărcuţa o porni uşor pe lângă mal, condusă de braţul viguros al lui Miguel şi, după câteva minute, conacul nu se mai văzu.

Capitolul X

S-au scurs deja mai mult de două luni de la fuga Isaurei. În timp ce Leoncio întreprinde demersuri neobişnuite şi foloseşte mijloace extreme, dezlegându-şi băierile pungii şi punând în alertă poliţia şi o mulţime de agenţi particulari, pentru a prinde din nou sclava care scăpase pe furiş, să navigăm spre provinciile din nord unde poate o vom găsi înaintea lui pe eroina noastră fugară.

Suntem la Recife. E noapte şi frumoasa Veneţie a Americii de Sud, încununată cu o diademă de lumini, pare că se iveşte din braţele oceanului care o cuprinde ca într-o îmbrăţişare. E o noapte sărbătorească; pe una dintre principalele străzi se vede o clădire puternic luminată spre

care se îndreaptă un mare număr de domni şi doamne din cele mai distinse şi mai bogate familii din oraş. Este o casă superbă unde o societate aleasă obişnuieşte să dea petreceri somptuoase. Câţiva studenţi dintre cei mai avuţi şi eleganţi, coboară din vechea Olindă în anumite nopţi ca să vină aici; să se distreze delectându-se cu splendorile, mătăsurile şi parfumurile saloanelor de bal.

Ei uită pentru câteva ore de băncile tari ale Universităţii şi de profesorii ursuzi, bucurându-se de privirile încântătoare şi surâsurile angelice ale frumoaselor şi spiritualelor pernambucane.

Să presupunem că suntem şi noi oaspeţii acelui tenplu al Terpsihorei, să intrăm şi să observăm ce e mai deosebit şi mai interesant. În prima sală întâlnim un grup de tineri eleganţi care discută cu aprindere. Să-i ascultăm.

— încă o stea care va străluci în saloanele din Recife, spuse Alvaro, şi va face mai scânteietoare petrecerile noastre. Nu s-au împlinit nici trei luni de când a venit în oraşul nostru şi mai mult de una de când o cunosc, dar, crede-mă, Geraldo, ea e fiinţa cea mai nobilă şi mai încântătoare pe care am cunoscut-o. Nu e femeie, e o zână, e un înger, e o zeiţă!...

— Bravo! exclamă Geraldo. Zână! înger! Zeiţă!... Sunt

totuşi trei entităţi distincte, iar la sfârşit ai să vezi că nu e decât o simplă femeie. Dar spune-mi, Alvaro, acest înger, zână, zeiţă, femeie sau ce vrei tu să fie, nu ţi-a povestit de unde vine, din ce familie se trage, dacă are avere?...

— Nu mă interesează toate astea şi aş putea să-ţi răspund că vine din cer, că e din familia îngerilor şi că are o avere superioară tuturor bogăţiilor din lume: un suflet curat şi nobil şi o inteligenţă şi o frumuseţe incomparabile. Dar ţi-am mai spus că ce ştiu sigur în legătură cu ea este că vine din Rio Grande de Sul însoţită de tatăl ei, care este unica ei familie, că mijloacele lor de trai sunt destul de modeste, dar că este de o frumuseţe serafică şi că o cheamă Elvira.

— Elvira! observă un al treilea cavaler, frumos nume, într-adevăr!... Dar n-ai putea să ne spui unde locuieşte zâna ta?

— Nu vă ascund nimic. Locuieşte cu tatăl ei într-o căsuţă din cartierul Santo Antonio unde trăieşte restrâns, evitând relaţiile cu vecinii şi apare foarte rar în public, în această căsuţă, ascunsă printre cocotieri şi arbuşti, trăieşte ca o violetă în frunziş sau ca o zână misterioasă într-o peşteră fermecată.

— Extraordinar! replică Geraldo. Dar cum ai ajuns să

descoperi această nimfă din basme şi să pătrunzi în grota ei fermecată?

— Vă spun în două cuvinte. Trecând într-o zi călare pe lângă căsuţa lor, am zărit-o aşezată pe o bancă în mica grădină din faţa casei. M-a surprins neobişnuita-i frumuseţe. Cum a văzut că o priveam cu multă curiozitate, a dispărut ca un fluture printre arbuştii înfloriţi. Mi-am propus să o revăd şi să-i vorbesc cu orice risc. Cu toate că am întrebat toţi vecinii, n-am reuşit să găsesc măcar o singură persoană care s-o cunoască şi care să mă prezinte. Am aflat, în sfârşit, cine e proprietarul căsuţei şi m-am dus la el. Nici acesta n-a putut să mă informeze sau să mă ajute cu ceva. Chiriaşul său venea în fiecare lună, punctual, să-şi plătească chiria. Era tot ce ştia despre el. Am continuat totuşi să trec în fiecare seară prin faţa grădinii, pe jos, pentru a putea s-o admir mai îndeaproape dacă aş mai fi întâlnit-o. Dar aproape întotdeauna fără rezultat. Când se întâmpla să fie în grădină, se ferea de privirile mele ca şi prima dată. Într-o zi, pe când treceam pe acolo, îi căzu o batistă în clipa în care se ridică de pe bancă. Cum portiţa era deschisă mi-am luat libertatea să intru, să ridic batista şi să alerg să i-o dau tocmai când ea pusese piciorul pe prag. Îmi mulţumi cu un surâs atât de

fermecător, încât aş fi fost în stare să-i cad în genunchi, dar nu-mi spuse să intru şi nici altceva.

— Batista asta, Alvaro, interveni un tânăr, desigur că a lăsat-o să cadă special ca să poţi tu s-o vezi mai de aproape şi să-i vorbeşti. E un semn al romantismului, o trăsătură delicată a cochetăriei.

— Nu cred. În fiinţa aceasta nu există nici urmă de cochetărie. Totul la ea este numai candoare şi simplitate. Adevărul e că mi-a fost foarte greu să mă smulg din locul acela unde o forţă magnetică mă reţinea şi care părea că răspândeşte misterioase efluvii de dragoste, puritate şi aventură...

Alvaro se opri din povestit ca îmbătat de amintiri plăcute.

— Şi te-ai aprins, Alvaro! exclamă celălalt cavaler, romanul tău ne interesează. Să mergem mai departe că sunt nerăbdător să aud deznodământul...

— Deznodământul?... Oh! N-am ajuns încă acolo şi nici nu ştiu care va fi. Am epuizat, în sfârşit, toate stratagemele posibile ca să pot intra în sanctuarul acelei zeiţe, dar în zadar. Întâmplarea m-a ajutat mai mult decât abilitatea şi deşteptăciunea. Plimbându-mă într-o seară prin cartierul Santo Antonio, pe malul râului Beberibe,

plimbare care se transformase pentru mine într-un ritual, am zărit într-o barcă un bărbat şi o femeie. Puţin după aceea, barca se împotmoli într-un banc de nisip. Am oprit trăsura şi am alergat spre plajă în ajutorul celor doi „naufragiaţi” care se chinuiau să pună în mişcare mica ambarcaţiune. Nu vă puteţi imagina ce surpriză minunată am avut recunoscînd în cele două persoane pe tânăra cea misterioasă şi pe tatăl ei.

— Mă aşteptam la asta; însă aventura nu încetează să fie dramatică; povestea iubirii tale cu zâna din basme o să ia proporţiile unui poem fantastic.

— Totuşi, e purul adevăr. Cum eram toţi uzi şi murdari, i-am invitat în trăsura mea. Au acceptat după multe insistenţe şi ne-am îndreptat spre casa lor. Nu mai e nevoie să vă povestesc ce a urmat; mi s-a deschis, în sfârşit, deşi cu destulă greutate, uşa peşterii misterioase.

— Ia spune, întrebă Geraldo, o iubeşti mult pe această femeie?

— Dacă o iubesc? O ador şi pe deasupra am motive să cred că nici ea nu mă priveşte cu indiferenţă.

— Să dea Dumnezeu să nu fi fost sedus de farmecele vreunei Circe de bordel, de vreo aventurieră de care lumea e plină şi care ştiind că eşti bogat a pus gând rău

banilor tăi! Izolarea de societate, misterul în care caută cu atâta grijă să-şi învăluie viaţa, nu pledează deloc în favoarea ei.

— Cine ştie dacă nu sunt nişte criminali ce se sustrag legilor? observă un tânăr.

— Poate falsificatori de bani, adăugă altul.

— Nu-mi inspiră încredere, continuă Geraldo, nicio femeie frumoasă ce călătoreşte prin ţări străine însoţită de un bărbat care, de obicei, se prezintă drept tatăl sau fratele ei. Tatăl zânei tale, Alvaro, dacă e tatăl ei, e poate vreun ţigan sau vreun escroc care speculează frumuseţea fetei sale.

— Doamne fereşte! exclamă Alvaro. Dacă aş fi bănuit că voi vedea acea fiinţă angelică judecată cu atâta asprime şi profanată fără pic de milă aş fi preferat să-mi pierd graiul decât să aduc vorba despre ea. Credeţi-mă prieteni, sunteţi nedrepţi cu sărmana fată. Mai degrabă aş fi crezut că e o prinţesă detronată, dacă n-aş fi ştiut că e un înger. Dar o s-o vedeţi în curând şi amândoi vom fi răzbunaţi, pentru că sunt sigur că toţi, într-un glas, o veţi proclama zeiţă. Mai rău este că încă de pe acum vă pot socoti rivali pe fiecare dintre voi.

— Din partea mea, spuse unul dintre cavaleri, poţi fi

liniştit, pentru că totdeauna mi-a fost groază de fetele misterioase.

— Şi mie, care nu sunt decât un simplu muritor, mi-e foarte frică de zâne, spuse altul.

— Cum se face, întrebă Geraldo, că trăind atât de izolată a acceptat să renunţe la singurătate şi să vină la un bal atât de cunoscut unde se adună foarte multă lume?

— Vine aproape forţată, răspunse Alvaro. De mult încerc s-o conving prin toate mijloacele că o tânără frumoasă ca ea, ascunzându-şi farmecul, comite o crimă împotriva dorinţelor creatorului care a lăsat frumuseţea pentru a fi văzută, admirată şi adorată; şi apoi nu sunt ca acei îndrăgostiţi geloşi şi violenţi care ar dori să-şi ţină iubitele ascunse în fundul pământului. Argumente, insistenţe, rugăminţi, totul era inutil; tată şi fiică refuzau de fiecare dată să apară în public sub mii de pretexte. M-am folosit în finalde o stratagemă: i-am făcut să creadă că ducând acea viaţă retrasă şi fără contact cu societatea, într-o regiune în care erau necunoscuţi, lumea începuse să fie suspicioasă şi că până şi poliţia îi privea cu neîncredere, minciuni plauzibile de altfel.

— Şi culmea! îl întrerupse Geraldo, poate că nici nu sunt departe de adevăr.

— l-am făcut să-şi dea seama, continuă Alvaro, că oricât de nefondate şi superficiale ar fi fost aceste suspiciuni era nevoie să le spulbere şi pentru asta trebuia, fără îndoială, să frecventeze societatea. Argumentul final a avut efectul dorit.

— Cu atât mai rău pentru ei! replică Geraldo. Iată, ăsta e un indiciu care îmi confirmă neîncrederea. Dacă ar fi fost nevinovaţi şi puţin le-ar fi păsat de ce crede lumea, ar fi continuat să trăiască la fel ca înainte.

— Bănuielile tale nu sunt întemeiate. Ei nu prea au din ce-trăi şi de aceea evită-societatea, care impune sacrificii greu de suportat pentru persoanele nefavorizate de soartă, şi ei... Dar iată că sosesc! Uită-te şi convinge-te cu propriii tăi ochi, Geraldo!

În acest moment intră în salon o tânără şi frumoasă femeie la braţul unui bărbat de vârstă mijlocie, cu o prezenţă respectabilă...

— Bună seara, domnule Anselmo! Bună seara, domnişoară Elvira! Ce bine îmi pare că vă văd! le spuse Al varo noilor veniţi, grăbindu-se să-i întâmpine cu toată amabilitatea şi politeţea, după ce se despărţise de prietenii săi. Apoi, oferind un braţ Elvirei şi celălalt domnului Anselmo, îi conduse prin saloanele unde forfotea

o aleasă şi strălucitoare societate. Cei trei prieteni ai lui Alvaro ca şi multe alte persoane care se aflau în primul salon se aşezară în rând ca să o poată vedea trecând pe Elvira, a cărei prezenţă producea senzaţie şi murmure chiar şi printre cei ce nu fuseseră preveniţi.

— într-adevăr, e de o frumuseţe uluitoare!

— Ce ţinută de regină!

— Ce ochi de andaluză!

— Ce păr minunat!

— Şi gâtul... Ce gât! Ai observat?

— Şi cu ce simplitate şi eleganţă e îmbrăcată!

Aşa şopteau între ei cei trei amici, ca impresionaţi de o apariţie divină.

— Şi n-ai văzut, adăugă Geraldo, fermecătoarea aluniţă de pe obrazul drept?... Alvaro are dreptate. Zâna lui o să eclipseze toate frumuseţile salonului. Şi are în avantajul ei farmecul misterului care o învăluie. Ard de nerăbdare să-i fiu prezentat. Vreau s-o privesc mai pe îndelete.

Pe tonul acesta continuară să discute până când, după câteva minute, Alvaro reveni printre ei nu înainte de a-şi fi îndeplinit plăcuta misiune de a prezenta acea nouă perlă a saloanelor.

— Prieteni, le spuse el cu un aer triumfător, vă invit în

celălalt salon. Vreau să v-o prezint pe domnişoara Elvira, pentru a împrăştia odată pentru totdeauna bârfele insultătoare stârnite până nu de mult de cea mai frumoasă şi neprihănită fiinţă din câte există sub soare. Sunt sigur că numai privi**nd-o** aţi rămas uluiţi.

Cei patru cavaleri se retraseră şi dispărură în tumultul celorlalte saloane. În locul lor veni imediat un grup de fete frumoase şi elegante care, strălucind de mătăsuri şi pietre scumpe, se plimbau discutând ca un stol de păsări ale paradisului. Subiectul conversaţiei era tot domnişoara Elvira, numai că tonul lor era total opus celui folosit de tineri. Să le ascultăm şi noi câteva clipe.

— Nu ştii, domnişoară Adelaida, cine e fata aceea care a Intrat mai devreme în salon la braţul domnului Alvaro?

— Nu, domnişoară Laura, e prima oară când o văd; **mi** se pare că nu-i de pe aici.

— Asta, cu siguranţă! Uite ce aer speriat are!... Pare **o** ţărancă ce n-a călcat niciodată într-o sală de bal. Nu-i **aşa,** domnişoară Rosalina?

— Fără îndoială! Şi n-aţi băgat de seamă ce *tualetă* are? Doamne, ce sărăcăcioasă e! Camerista mea se îmbracă totuşi cu mai mult gust. Poate ştie domnişoara Emilia cine e!

— Eu? De ce? E prima oară când o văd, dar domnul Alvaro mi-a vorbit despre ea spunându-mi că e de o frumuseţe uimitoare. Nu mi s-a părut. E frumoasă, dar nu într-atât încât să mă uluiască. — Domnul Alvaro a fost mereu un excentric. Tot ce **e** nou îl atrage. **De** unde o fi scos el perla asta care l-a înflăcărat atât?

— A adus-o fluxul mărilor din sud şi după cât se pare **nu** e prea urâtă.

— Dacă n-ar fi avut aluniţa aceea pe faţă ar fi fost mai acceptabilă.

— Dimpotrivă, domnişoară Laura, semnul acela îi dă un şarm deosebit.

— Oh! Iartă-mă, prietenă, am uitat că şi tu ai pe faţă un semn asemănător. Ţie îţi vine foarte bine şi îţi dă mult farmec; dar aluniţa ei mi se pare prea mare. Seamănă cu un cărăbuş care i s-a aşezat pe obraz.

— Ca să-ţi spun adevărul, n-am observat. Să mergem repede în salon. Trebuie s**-o** văd mai de aproape; s-o studiaţi şi voi mai bine şi apoi să ne spunem părerea.

Şi zicând acestea plecară spre salon, ţinându-se de braţ, ca o ghirlandă pestriţă de flori care şerpuia pierzându-se în mulţime.

Capitolul XI

Alvaro era unul dintre acei privilegiaţi pe care natura **părea** să-i fi copleşit cu favoruri. Unicul fiu al unei **distinse şi** bogate familii, **la** vârsta de douăzeci şi cinci de **ani era** orfan de ambii părinţi şi stăpân al unei averi **de aproape două** miliarde de reali.

Era **de** statură mijlocie, bine făcut **şi** atrăgător, cu **o plăcută** expresie a feţei. Cu toate că nu era foarte cultivat, **fusese** totuşi înzestrat cu **o** înţelegere lucidă şi robustă **proprie** ridicării în sfera celor mai înalte concepţii. După ce **îşi** termină liceul, cum era isteţ şi cântărea bine lucrurile, **se gândi că** averea **pe** care **o** stăpânea întâmplător, tot întâmplător **îi putea** fi luată şi, vrând să aibă o profesiune **oarecare, se dedică** studiilor juridice. În primul an, în **timp ce se plimba** prin înaltele sfere ale filosofiei dreptu**lui, încă mai** găsea satisfacţie **în** studiile academice, dar câ**nd** trebui **să** rătăcească prin obscurul labirint al aridei şi obositoarei cazuistici a dreptului pozitiv, spiritul său eminamente sintetic bătu în retragere, iritat, şi nu avu curajul **să** meargă pe drumul pe care pornise. Spirit **original,** plin de aspiraţii generoase, el se simţea mai bine

în investigarea înaltelor probleme politice şi sociale, visând strălucitoare utopii, decât studiind şi interpretând legi care, în majoritate, după părerea lui, aveau la bază doar greşeli şi preconcepţii absurde.

Fiind liberal, republican şi aproape socialist, ura toate privilegiile şi deosebirile sociale.

Cu astfel de idei, Alvaro nu putea să nu fie un aboliţionist înfocat **care** nu îşi demonstra părerile numai prin **vorbe.** Cum sclavii constituiau o bună parte din averea **moştenită de la** părinţi, el se ocupă numaidecât de elibe**rarea lor.** Având un spirit excesiv de filantropic şi ştiind **cât de** periculos **este să** se treacă dintr-odată de la supunere absolută la bucuria deplinei libertăţi, organiză pentru liberţii săi, pe una dintre moşii, un fel de colonie a cărei conducere o încredinţă unui cinstit şi harnic administrator. Din această măsură puteau rezulta avantaje mari pentru liberţi, pentru societate şi chiar pentru Alvaro. Proprietatea le fusese dată cu titlul de arendă, s-o cultive, toţi supunându-se unui fel de disciplină liber consimţită. Foştii sclavi uitau de vicii, crime sau lene odată ce le era asigurată existenţa; ei puteau să strângă şi ceva bani iar, în acelaşi timp, îl despăgubeau şi pe Alvaro pentru sacrificiul făcut cu eliberarea lor. Original şi excentric, ca

un bogat lord englez, etala prin comportamentul său cinstea şi severitatea unui *quaker.* Totuşi, ca bărbat cu o imaginaţie vioaie şi o inimă sensibilă, nu încetase să iubească plăcerea, luxul, eleganţa şi mai ales femeile, dar cu un anumit platonism delicat, cu o puritate ideală, proprii sufletelor deosebite şi inimilor curate. Cu toate acestea, Alvaro nu întâlnise până acum femeia care să-i fure inima, întruchiparea perfecţiunii care îi surâdea în visurile confuze ale imaginaţiei sale poetice. Dotat cu deosebite şi strălucite calităţi, Alvaro era, fără îndoială, obiectul unei preocupări asidue a lumii mondene şi probabil că dezlănţuise multe pasiuni secrete, făcând să palpite inimile unor nobile şi frumoase domnişoare. Dar el era la fel de curtenitor cu toate şi nu dăduse nici uneia cel mai mic semn că ea ar fi preferata.

E uşor de imaginat neplăcerea, surprinderea şi teribila decepţie ce se iscară în cercul frumoaselor pernambucane, văzând interesul şi atenţia lui Alvaro pentru necunoscută, respectul pe care i-l arăta şi elogiile entuziaste risipite de faţă cu toată lumea. Iunona şi Pal as nu fuseseră mai jignite atunci când frumosul Paris oferise lui Venus premiul frumuseţii. Chiar înainte de petrecere, Alvaro vorbise în câteva cercuri de doamne despre Elvira în termeni atât de

elogioşi, cu o anumită elocvenţă pasionată, încât le surprinse, neliniştindu-le pe toate. Abia aşteptau s-o vadă pe tânăra aceea atât de frumoasă şi pe însoţitorul ei, pe seama cărora circulau deja ironii şi răutăcioase zeflemele. Când o văzură, în ciuda surâsurilor contrariate şi dispreţuitoare, simţiră un ghimpe în inimă. Cer iertare femeilor frumoase de grosolana mea sinceritate. Vanitatea este, cu rare excepţii, tovarăşa nedespărţită a frumuseţii şi unde se află vanitate, invidia care o însoţeşte mai mult sau mai puţin îndeaproape, nu se lasă prea mult aşteptată. Frumuseţea necunoscutei era **de** netăgăduit; modestia şi timiditatea ei nu dăunau cu **nimic** eleganţei naturale; rochia simplă şi chiar sărăcăcioasă, **în** comparaţie cu luxul exorbitant care o înconjura, îi venea de minune şi îi scotea în evidenţă farmecele native. Efectul fascinant pe care îl produsese Elvira de îndată ce **îşi** făcu apariţia şi graba lui Alvaro avid să surprindă atracţia seducătoare stârnită de aceasta, parcă dinadins ca să eclipseze toate celelalte frumuseţi ale salonului, erau de ajuns pentru a le irita vanitatea. Aceasta ar fi trebuit să fie în seara aceea ţinta tuturor privirilor dispreţuitoare, a mii de surâsuri batjocoritoare şi, a atâtor vorbe usturătoare.

Alvaro nici nu-şi dădea seama de ostilitatea prost

disimulată cu care el şi protejata sa, putem s-o numim astfel, erau primiţi în acea lume, dar timida şi modesta Elvira, care nu găsise nicăieri sinceritate şi afecţiune, se simţea prost în atmosfera aceea de amabilitate prefăcută, văzând în fiecare privire o batjocură dispreţuitoare, iar în fiecare surâs un sarcasm.

Ştim deja cine era Alvaro. Acum să facem cunoştinţă şi cu prietenul său.

Geraldo împlinise deja treizeci de ani, se licenţiase în drept şi devenise un avocat foarte bine cotat în baroul din Recife. Dintre cunoştinţele lui, Alvaro era singurul prieten apropiat. Avea o inteligenţă deosebită, limpede şi perspicace, un caracter sincer, cinstit şi plin de nobleţe care îl făcuseră pe Alvaro să-şi aprecieze amicul. Spiritul său practic şi pozitiv, cum trebuie să fie acela al unui jurist priceput, respectând cu stricteţe aproape exagerată legile, prejudecăţile şi capriciile societăţii, era în antagonism total cu ideile nonconformiste şi reformatoare ale prietenului său. Aceste nepotriviri de caracter erau departe de a răci stima reciprocă şi afecţiunea care domnea între ei. Dimpotrivă, spărgeau monotonia care există, de obicei, în relaţiile dintre două fiinţe care sunt mereu de acord. În această situaţie, văzând că ceea ce gândeş, te unul

gândeşte şi celălalt, că ceea ce vrea unul vrea şi celălalt şi că nu mai au nimic să-şi spună, sunt nevoiţi să recurgă la tă**cere** şi să dormiteze amândoi. Placidă, comodă şi somnoroasă prietenie!... E cu totul altceva atunci când tendinţele şi opiniile prietenilor sunt diferite, schimbându-se şi îmbogăţindu-se unele pe altele. Astfel că, de multe ori, pozitivismul şi simţul practic al lui Geraldo foloseau drept ajutor utopiilor şi exaltărilor lui Alvaro, şi invers.

Am aflat chiar din gura lui Alvaro prin ce **întâmplare a** cunoscut-o pe domnişoara Elvira-şi cum a **reuşit să o aducă** la petrecerea la care asistăm în continuare.

— Tată! spuse o tânără unui bărbat **respectabil de a** cărui braţ se sprijinea când intrase în salonul **pe care noi** încă îl mai ţinem sub observaţie. Tată, să stăm **puţin în** sala asta cât mai este încă pustie. Ah! Dumnezeule! continuă ea cu voce înăbuşită. De ce am venit aici, eu, o sărmană sclavă, în mijlocul petrecerii bogătaşilor şi nobililor?!! Luxul, luminile, complimentele care îmi sunt adresate îmi tulbură simţurile şi mă ameţesc. E o crimă să intru într-o societate atât de strălucită; e o trădare, tată, o ştiu şi am remuşcări. Dacă ar ghici aceste nobile doamne că lângă ele se distrează şi dansează o mizerabilă sclavă, care a **fugit** de la stăpânii ei!... Sclavă! exclamă ridicându-

se. Sclavă! Mi separe că toate citesc, gravat pe fruntea mea, acest cuvânt sinistru!... Să fugim de aici, tată! Oamenii ăştia parcă îşi bat joc de mine, aerul ăsta mă **su**focă... să fugim!...

Vorbind astfel, fata, palidă şi gâfâind, arunca la fiecare frază priviri neliniştite în jur şi, scuturând braţul tatălui, repeta întruna cu înfrigurare:

— Să plecăm, tată, să fugim de aici!...

— Linişteşte-te, fiica mea, căută să o calmeze bărbatul. Aici, absolut nimeni nu poate bănui cine eşti. Cum ar putea ei să creadă că eşti o sclavă dacă dintre toate aceste frumoase şi nobile doa mne niciuna nu te întrece în graţie şi spirit?

— Cu atât mai rău tată: Sunt în atenţia tuturor privirilor curioase care se îndreaptă spre mine din toate părţile, făcându-mă să tremur în fiece clipă. Aş vrea să se deschidă pământul şi să mă ascundă în măruntaiele lui.

— Lasă gândurile astea; frica şi ruşinea ne pot fi fatale dacă vei avea cea mai mică ezitare. Dezvăluie-ţi cu dezinvoltură farmecele, şi îndemânarea; dansează, cântă, discută, arată-te veselă şi mulţumită şi, vei vedea, în loc să te socotească sclavă, vor fi, tentaţi să te creadă prinţesă. Curaj, fetiţo, azi cel puţin. Pentru că asta e prima,

dar şi ultima oară când vom trece printr-o astfel de situaţie. Nu mai putem rămâne mult timp pe aceste meleaguri unde am şi început să tregim bănuieli.

— Aşa e, tată! Ce soartă!... răspunse fata clătinând trist din cap. Suntem condamnaţi să hoinărim din loc în loc, izolaţi de societate, trăind pe ascuns şi tremurând în orice moment ca şi cum cerul ne-ar fi marcat cu fierul roşu al blestemului. Oh! Plecarea asta mă va mâhni! Nu ştiu ce vrajă mă ţine în loc. Nu aş vrea să spun adio oraşului în care m-am bucurat câtva timp de pace şi linişte. Ah! Doamne! Cine ştie dacă n-ar fi fost mai bine să fi murit în chinurile sclaviei!...

În acest moment, Alvaro intră în salon rotindu-şi privirea în căutarea oaspeţilor săi.

— Unde au dispărut? murmură el. Or fi plecat?... O, nu! Din fericire, iată-i acolo! exclamă vesel, dând cu ochii de cele două persoane pe care tocmai le-am auzit conversând. Domnişoara Elvira, sunteţi prea modestă, aţi venit să vă ascundeţi în colţişorul acesta, când ar trebui să străluciţi în salon, unde toată lumea vă doreşte prezenţa? Lăsaţi modestia pentru timidele şi palidele violete; trandafirul e obligat să-şi arate cu ostentaţie farmecele în plină lumină.

— Iertaţi-mă! murmură Elvira. O biată fată crescută în singurătatea timpului ca mine nu e obişnuită cu petreceri atât de strălucitoare. Mă simt sufocată şi constrânsă…

— O, nu! Sper să vă deprindeţi cu luminile, splendoarea, armonia muzicală şi parfumurile ce reprezintă atmosfera în care trebuie să strălucească frumuseţea pe care Dumnezeu a creat-o pentru a fi văzută şi admirată. Am venit să vă caut la cererea câtorva cavaleri care sunt deja admiratorii dumneavoastră. Ca să întrerupem monotonia valsurilor şi cadrilurilor, doamnele obişnuiesc aici să ne încânte auzul cu câte un cântec popular, o arie Sau orice altceva. Câteva persoane cărora eu le-am spus, iertată să-mi fie indiscreţia, că dumneavoastră aveţi o voce minunată şi cântaţi cu măiestrie, şi-au arătat interesul pentru a vă auzi.

— Eu, domnule Alvaro?! Eu să cânt în faţa unei adunări atât de alese?!! Vă rog, aş vrea să mă scutiţi de această încercare! Cânt prost, mă ruşinez şi sunt sigură că o să fiu o mare dezamăgire pentru toată lumea. Scutiţi-ne pe amândoi de această ruşine.

— Sunt scuze pe care nu le pot accepta pentru că v-am auzit cântând şi credeţi-mă, domnişoară Elvira, că dacă n-aş fi sigur că veţi fi apreciată, n-aş fi capabil să vă expun

unui eşec. Cine are o voce ca a dumneavoastră nu trebuie să se ruşineze şi eu, la rându-mi, vă conjur să intonaţi cântecul acela dureros al sclaviei, pe care v-am surprins cântându-l atunci în grădină. Sunt sigur că toată lumea va fi entuziasmată.

— De ce tocmai ăsta? îmi trezeşte amintiri atât de triste...

— Poate tocmai de aceea sună atât de frumos pe buzele dumneavoastră!...

— Ah! Vai de mine! suspină în sinea ei Elvira. Chiar cei care mă iubesc mai mult devin fără să vrea călăii mei!...

Elvira dorise foarte mult să se scuze cu orice preţ. Să înceapă să cânte în faţa acelor oameni era pentru ea cel mai cumplit sacrificiu, dar nu mai putea să dea înapoi şi, amintindu-şi de sfatul înţelept al tatălui ei, nu se mai lăsă rugată şi acceptă braţul pe care Alvaro i-l oferi. O conduse la pian unde se aşeză cu graţia şi eleganţa celei pe deplin familiarizate cu un asemenea instrument.

O mulţime de persoane curioase, palpitând nerăbdătoare, veniră în jurul pianului. Cavalerii erau nerăbdători să afle dacă vocea acelei femei era pe măsura extraordinarei ei frumuseţi, dacă zâna era totodată şi sirenă; domnişoarele sperau, ca măcar pe acel tărâm să

aibă plăcerea s-o vadă învinsă pe inegalabila lor rivală şi se gândeau s-o compare cu păunul din fabulă, care se plânsese Iunonei că, deşi era cea mai frumoasă pasăre, îi dăduse un glas strident, neplăcut.

Împrejurarea era delicată şi solemnă; fata se afla în situaţia unei primadone care, bucurându-se de o mare reputaţie, debutează în faţa unui public exigent şi erudit. În jurul ei se făcu tăcere deplină; părea că nimeni nu mai respiră, auzindu-se numai bătăile inimilor. Aşteptarea era apăsătoare. Alvaro, deşi îi cunoştea perfecţiunea vocii şi măiestria interpretativă, se arăta neliniştit şi emoţionat. Elvirei, însă, puţin îi păsa dacă va cânta bine sau rău; ar fi dorit să fie fata cea mai urâtă, antipatică şi proastă din sală, numai să fi rămas uitată şi liniştită într-un colţ. S-ar fi spus că avea o teribilă presimţire. Îl iubea însă pe Alvaro şi îi era recunoscătoare pentru zelul cu care se străduise s-o prezinte, plinde entuziasm, ca pe un model de frumuseţe şi talent în faţa acelei strălucitoare societăţi, dorind să-i dea satisfacţie şi să nu dezmintă măgulitoarea părere pe care o răspândise despre ea. Voia mai mult ca entuziasmul lui Alvaro să fie confirmat în public decât să fie ea aclamată.

Aflată în faţa pianului, de îndată ce degetele ei delicate

şi flexibile se aşezară pe clape, intonând câteva simple acorduri, fata se simţi minunat. Revela auditoriului un nou şioriginal aspect al frumuseţii sale. Fizionomia, a cărei expresie era, de obicei, de modestie, ingenuitate şi puritate, se însufleţi de o tainică lumină; bustul admirabil şlefuit se ridică mândru şi maiestuos, ochii pătrunzători se arătară plini de strălucire şi seninătate, sânii, care până atunci, doar palpitau ca undele unui lac într-o liniştită noapte cu lună, începură să tresalte agitaţi ca oceanul înspumat, gâtul se destinse alb şi zvelt ca cel al lebedei care se pregăteşte să scoată divine triluri. Era suflul inspiraţiei artistice care, atingându-i fruntea, o transforma în regina frumuseţii, în interpreta desăvârşită a armoniilor, cereşti. Acolo ea se simţea regină pe tronul său ideal; acolo era şi Caliope pe trepiedul ei sfânt supunând lumea cu sunetul înălţătoarelor şi inefabilelor armonii. În neliniştea şi tristeţea sufletului îşi găsea inspiraţia pentru a înfrânge dificultăţile **împrejurării** nefericite în care se afla. Îşi scăldă buzele în **lacrimile inimii** şi vocea îi izbucni din piept cu o vibraţie atât de originală şi emoţionantă, în modulaţii atât de pure şi suave, atât de plină de sublime melancolii, încât lacrimilese rostogoliră pe obrazul obişnuiţilor acelui templu al plăcerii, râsului şi

frivolităţii.

Elvira avu un triumf imens. Nici nu terminase bine cântecul că toată lumea din salon izbucni în frenetice aplauze şi urale care zguduiau pereţii cu zgomotul lor ameţitor.

— Zâna lui Alvaro e şi sirenă, spuse Geraldo unui tânăr în compania căruia l-am lăsat nu de mult. Are toate calităţile. Ce timbru pur şi suav! M-am simţit în al nouălea cer auzind armoniile corului de îngeri!

E o artistă perfectă!... La teatru ne-ar face s-o uităm pe Malibran[4] şi şi-ar câştiga o reputaţie europeană. Alvaro are dreptate. O astfel de fiinţă nu poate fi o femeie obişnuită şi cu atât mai puţin o aventurieră.

Orchestra, dând semnalul de începere a cadrilului, le întrerupse conversaţia.

— Domnişoară Elvira, spuse Alvaro îndreptându-se spre protejata lui care se şi aşezase lângă tatăl ei, aminteşte-ţi că mi-ai făcut onoarea să-mi cedezi acest cadril.

Elvira se strădui să surâdă şi Să-şi alunge teribila tristeţe care pusese stăpânire pe ea după ce părăsise pianul.

Luă braţul oferit de Alvaro şi amândoi îşi ocupară locul la cadril.

---

[4] Maria Felicitas Garcia Malibran, celebră cântăreaţă franceză de origine spaniolă (1806-1836).

Capitolul XII

Cititorii cred că au ghicit mai de mult că presupusa Elvira nu este alta decât sclava Isaura, aşa cum Anselmo nu era altul decât administratorul Miguel, amândoi fiindu-ne vechi prieteni. Ştim, de asemenea, că Isaura nu era dotată numai cu un spirit superior, ci primise şi cea mai fină şi mai aleasă educaţie, în urma căreia nu-i erau străine distinsele maniere, limbajul elegant şi elevat şi alte calităţi care făceau ca această sclavă de excepţie să poată apărea şi chiar străluci în mijlocul celei mai aristocratice societăţi.

Situaţia disperată în care se afla fiica lui, îi inspiră lui Miguel soluţia extremă a unei fugi precipitate pline de pericole. El îşi aducea aminte cu groază de jalnicul destin şi de aceleaşi împrejurări cărora mama Isaurei le fusese victimă. Ştia bine că Leoncio, la fel de neîndurător ca şi tatăl său, ba încă mai corupt şi uşuratic, era capabil de fapte şi mai josnice. Pierzându-şi speranţa de a-şi vedea eliberată fiica, se gândi că ar putea folosi suma de care făcuse rost pentru a o smulge cu orice risc pe sărmana

victimă din mâinile călăului. Ştia că în ochii lumii a fura o sclavă din casa stăpânilor ei şi ai acoperi fuga era mai mult decât o crimă, era un act dezonorant şi nedemn pentru un om; dar sclava era fiica lui adorată şi o fiinţă ingenuă gata să fie profanată de mâna unui stăpân crud şi mişel. Acest considerent îi justifica gestul în propriii săi ochi.

E bine să vă spunem că nefericitul tată anunţase autorităţile ignorând protecţia legilor în favoarea fiicei sale pentru a nu mai fi victima violenţelor şi cruzimilor desfrânatului şi brutalului ei stăpân, dar toţi cei pe care îi Consultase răspunseseră la fel, spunând că ar pierde timpul dacă s-ar amesteca în aşa ceva. Autorităţile nu intervin în problemele care se ivesc în casele familiilor bogate. Renunţă la o asemenea idee. Să fii mulţumit dacă vei plăti doar cheltuieli de judecată şi nu-ţi vor intenta pe deasupra şi un proces după care să stai şi la puşcărie. Unde s-a mai văzut ca săracul să aibă dreptate în faţa bogatului, iar cel slab în faţa celui tare?...

Miguel întreţinea relaţii pe ascuns cu unii dintre vechii sclavi de pe moşia lui Leoncio, care, amintindu-şi cu nostalgie de timpul când Miguel era administrator, îi păstrau acelaşi respect şi afecţiune. Prin ei ştia exact ce se

mai petrecuse la moşie. Aflând de cruzimea cu care era tratată fiica sa după moartea comandorului, nu mai pierdu nicio clipă şi îşi luă toate măsurile de siguranţă pentru a o fura şi a o pune la adăpost de barbarul ei stăpân. A doua zi în zori, după ce o furase, călători cu Isaura spre nord pe un vapor de negri al cărui căpitan era un portughez, prieten vechi şi devotat. Ajungând în Pernambuco şi trebuind să meargă mai departe pe coasta Africii, acesta îi lăsă în Recife promiţându-le că în trei-patru luni va fi înapoi, gata să-i ducă unde vor. Miguel, care în meseria lui de grădinar sau de administrator îşi petrecuse viaţa, încă din copilărie, într-un cerc foarte limitat de oameni, ave, a puţine cunoştinţe despre lume şi de aceea nu putea calcula toate consecinţele situaţiei dificile în care ar fi putut ajunge el şi fiica sa. De-a lungul anilor în care administrase moşia comandorului şi a altora, nu avuseseră loc decât una sau două fugi nesemnificative de sclavi, pentru câteva zile şi acelea doar până la vreo moşie vecină. Nu e de mirare deci că el ignorase drepturile pe care le avea stăpânul asupra sclavului şi nenumăratele mijloace care îi stau-la îndemână ca să-l prindă în caz de fugă. Înţelese apoi că în Pernambuco ar fi putut să trăiască în siguranţă cel puţin trei sau patru luni odată ce se izolau de societate şi căutau

să-şi ascundă viaţa în cea mai desăvârşită singurătate.

Isaura, cu toate că avea o inteligenţă pătrunzătoare, aflându-se departe de persoana care-i inspira atâta groază şi aversiune, se simţea liniştită şi, până la un anumit punct, neglija pericolele la care era expusă. Dar acest soi de linişte dură numai până în ziua în care îl văzu prima oară pe Alvaro. Îl iubi cu dragostea totală a sufletelor alese care iubesc pentru prima şi singura oară, dar acest sentiment, după cum putem bănui, putea deveni periculos şi riscant.

Alvaro avea în înfăţişare, maniere, voce şi gesturi ceva deosebit, plăcut şi atrăgător care cucerea toate inimile. **Ce** n-ar fi făcut el pentru singura fiinţă care ştiuse să-i câştige dragostea? Isaura nu putu rezista farmecului **său** şi începu a-l iubi cu înflăcărarea şi entuziasmul unei inimi pure, cu imprudenţa şi orbirea unui suflet de artist, chiar dacă nu vedea în această dragoste mai mult decât un **nou** izvor de lacrimi şi suferinţe.

Măsurând prăpastia care o separa de Alvaro, ştia bine că nicio speranţă nu-i putea alimenta acea pasiune funestă pe care ar fi trebuit s-o înăbuşe pentru totdeauna în străfundul inimii ca pe un rău care ar fi chinuit-o veşnic.

Existenţa sa amară trebuia să primească din partea

destinului şi lovitura aceea crudă care urma să-i spulbere orice speranţă şi să-i învenineze sufletul.

O apăsa şi faptul că înşela societatea în ceea ce privea adevărata ei condiţie. Suflet sincer şi plin de scrupule, Isaura se ruşina de respectul şi consideraţia de care **se** bucura din partea puţinelor persoane, foarte apropiate, **la** care ştia că nu avea niciun drept; dar, considerând că **o** astfel de înşelăciune nu producea niciun rău societăţii, **se** consolase cu soarta. Avea dreptul prin tăcerea ei să lase să crească pasiunea pe care **o** insuflase tânărului ce ignora **în** continuare faptul că era o sclavă? Această tăinuire n-ar fi fost ca o jignire, o minciună, o trădare infamă, iar el n-ar fi avut toate motivele, aflând adevărul, s-o acopere cu amare acuzaţii, s-o dispreţuiască, s-o trateze, în sfârşit, ca pe o sclavă prefăcută, aşa cum merita?

— Oh! Pentru mine ar fi mai groaznic decât moartea! exclamă ea frământată de ideile care nu-i dădeau pace nicio clipă. Nu, nu trebuie să-l înşel, ar fi o mârşăvie; o să-i dezvălui totul, e datoria mea şi trebuie s-o împlinesc. Va şti că nu poate, că nu trebuie să mă iubească, dar cel puţin n-o să aibă dreptul să mă dispreţuiască... O sclavă care procedează cu bună credinţă şi cinste poate, cel

puţin, să fie stimată. Nu trebuie să-l înşel, trebuie să-i spun tot.

Aceasta era hotărârea inspirată de loialitatea şi pudoarea ei nativă, de imboldurile unei conştiinţe curate, dar când sosea momentul mărturisirii, Isaura o amâna lipsindu-i curajul să distrugă din proprie voinţă dulcea himeră ce o făcea să uite pentru mai mult timp condiţia sa mizeră.

Să mai dureze măcar **o** zi, îşi spunea, această iluzorie, dar inefabilă fericire. Sunt **o** condamnată care iese din temniţă şi se urcă pe scenă să joace, pentru câteva clipe, rolul reginei fericite şi puternice; când voi coborî voi fi din nou claustrată în închisoare pentru a nu mai ieşi niciodată. Trebuie să prelungesc aceste momente; nu ar fi drept să-l lipsesc pe condamnat de câteva clipe de fericire... Oricând voi putea să rup această colivie de aur, care mă face să mă simt ca în paradis, şi să mă prăbuşesc din nou în infernul suferinţelor mele.

În această nehotărâre, în această frământare, în care vocea pasiunii înăbuşea impulsurile raţiunii şi ale conştiinţei, se zbătu câteva zile până când Alvaro o convinse să accepte invitaţia la bal. De atunci Isaura înţelese că ar fi fost o josnicie, o infamie incalificabilă să-şi

ascundă în continuare condiţia sa umilă.

Nu trebuia să abuzeze de ignoranţa unui atât de generos tânăr! Era o sclavă fugită ce apărea la un bal împăunându-se la braţul lui în faţa celor mai strălucite şi nobile familii dintr-o capitală importantă. Însemna să răsplătească delicateţea şi amabilitatea de care dăduse dovadă Alvaro cu nerecunoştinţă şi ticăloşie. Conştiinţa Isaurei nu putea să accepte această lipsă de scrupule. E adevărat că Miguel, înspăimântat de consecinţele pe care i le expusese Al varo, se văzu nevoit să accepte amabila invitaţie; cu toate acestea, Isaura păstrase o tăcere absolută pe care cei doi bărbaţi o luaseră drept un semn de aprobare.

Se înşelaseră. Isaura, rămânând tăcută, făcea eforturi deosebite pentru a înlătura apăsătoarea disimulare care îi măcina conştiinţa. Cu toate că îşi propunea să-i mărturisească totul, în momentul decisiv curajul o părăsea. Privirea tandră a tânărului o fascina, paralizându-i orice destăinuire. Isaura era ca un om nenorocit pe care circumstanţele fatale îl târau la sinucidere, dar care, ajungând la marginea prăpastiei înfricoşătoare în care dorea să se arunce, se retrăgea îngrozit.

— Sunt o fiinţă slabă! gândea ea descumpănită. N-am

curaj să împlinesc o datorie! Dar pentru orice există leac! Trebuie să audă din gura tatălui meu ceea ce eu n-am curajul să-i spun...

Această idee îi veni în minte ca o soluţie salvatoare; agăţându-se de ea cu disperare, se hotărî să vorbească cu tatăl ei.

— Tată, spuse ea, după ce Alvaro părăsise grădiniţa din faţa casei. N-o să merg la acest bal. Nu vreau, nu trebuie sub nicio formă să ajung acolo.

— Nu mergi?!! exclamă Miguel uluit. Şi de ce n-ai spus când domnul Alvaro era încă aici? Acum ne-am dat şi cuvântul...

— Pentru orice există leac, tată, îl întrerupse nervos fiica, şi în cazul meu el, este foarte simplu. Tată, du-te repede acasă la acest băiat şi spune-i ceea ce eu n-am avut curaj să-i spun. Spune-i cine sunt!

Isaura devenise palidă. Vorbea grăbit; buzele ei albite tremurau, iar cuvintele pronunţate cu voce stridentă păreau smulse cu greutate din inimă. Era rezultatul efortului suprem pe care îl făcuse pentru a duce la îndeplinire o hotărâre atât de greu de înfăptuit.

Miguel o privea consternat.

— Ce-i cu tine? De ce eşti atât de schimbată?... Ţi-e

rău?... Te doare ceva?...

— Nu mă doare nimic, tată, nu te nelinişti pentru sănătatea mea. Trebuie neapărat să-l cauţi pe băiatul acesta şi să-i mărturiseşti totul...

— Niciodată!... Ar fi o nebunie! Vrei să te văd închisă într-o temniţă, apoi dusă în fiare şi redată stăpânului, ca în cele din urmă să te văd murind în chinuri, în ghearele acelui monstru?. Oh! Isaura, pentru numele lui Dumnezeu, nu mai vorbi despre lucrurile astea! Atâta timp cât sângele îmi mai curge prin vene; cât mai am un gram de putere, trebuie să te salvez...

— Să mă salvezi cu ajutorul unei mârşăvii, printr-o ticăloşie? îi răspunse plină de exaltare fata. Cum pot eu, fără să comit cea mai urâtă trădare, să fiu prezentată de el ca o domnişoară liberă într-un salon de bal?... Când acest domn şi alte persoane ilustre vor afla că au stat alături şi că au dansat cu o mizerabilă de sclavă fugită, ce se va întâmpla?...

— Taci! o întrerupse Miguel supărat de izbucnirea fiicei sale. Nu vorbi aşa tare... Linişteşte-te, ei-nu vor şti niciodată nimic! O să părăsim cât se poate de repede aceste meleaguri. Chiar mâine dacă va fi posibil. O să ne îmbarcăm pe un vapor oarecare şi o să mergem foarte

departe, poate spre Statele Unite. Acolo, după cum se ştie, vom fi în afara oricărei persecuţii.

— Ah! Tată! Ideea de a merge atât de departe, fără speranţa că într-o zi ne vom întoarce, îmi apasă sufletul.

— Ce să facem, Isaura!... Chiar dacă ar trebui să ne oprim la capătul pământului, tot ar merita pentru a scăpa de crudul tău stăpân.

— Dar băiatul acesta, care se interesează atât de mult de noi, domnul Alvaro, nobil şi generos cum e, ştiind adevărul despre mine şi aflând şi împrejurările teribile care ne obligă să fugim şi să ne ascundem prin lume, poate ar vrea şi ar putea să ne ajute...

— Şi cine ne garantează acest lucru?... Mai degrabă cred că el o să te dispreţuiască imediat ce va afla că nu eşti decât o sclavă fugită, dacă nu va fi chiar el, supărat de minciuna noastră, primul care să ne denunţe poliţiei. În situaţia în care ne aflăm e necesar să-i înşelăm pe toţi cei din jur. Dacă vom dezvălui, indiferent cui, secretul nostru, vom fi pierduţi. Şi acum curaj, draga mea, şi să mergem la bal; e un sacrificiu dureros, dar trecător pe care trebuie să ne clădim siguranţa. În curând vom fi departe şi dacă într-o zi vor afla cine eşti, nu va mai avea nicio importanţă pentru noi. Niciodată n-o să ne mai vadă şi nici n-o să ne

mai audă numele. Îţi faci prea multe scrupule. Neştiind nimic despre tine, prezenţa ta nu îi poate jigni. Nu faci rău nimănui. Mai târziu toţi te vor ierta pentru că vor înţelege că ai vrut să-ţi salvezi viaţa...

— Tată, se pare că ai dreptate, dar nu ştiu de ce inima mea refuză să facă un asemenea pas.

— Trebuie să-l faci, fata mea, dacă nu vrei să murim amândoi. Dacă nu mergem la acest bal şi dispărem dintr-odată, ca şi cum ar fi fost absolut necesar, atunci bănuielile pe care am început să le stârnim ar lua amploare şi poliţia ar porni pe urmele noastre, căutându-ne peste tot. Este, într-adevăr, un sacrificiu, dar mult mai uşor decât urmărirea poliţiei, închisoarea, torturile şi moartea care te-ar aştepta în casa stăpânului tău.

Isaura nu răspunse. Era-agitată, gândindu-se la viitorul dureros şi amar care o aştepta.

Cuvintele tatălui ei o făcură să se prăbuşească într-o totală descurajare. Înspăimântată de atâtea lovituri, sufletul i se zbătea într-un noian de îndoieli şi ezitări, ca o bărcuţă în mijlocul oceanului înfuriat, scuturată de loviturile valurilor dezlănţuite.

Strigătul conştiinţei ei cinstite şi delicate, încrederea şi sinceritatea inimii, care nu se putea obişnui cu înşelătoria,

minciuna şi un vag presentiment care îi apăsa sufletul, o făceau să refuze să meargă la acel bal. Pentru câteva clipe păru să fie definitiv hotărâtă şi, fermă pe această poziţie, să spună: „Nu, n-o să merg”.

Pe de altă parte, argumentele tatălui ei, care păreau atât de îndreptăţite, ca şi dorinţa de a-l mai vedea o dată pe Alvaro, de a se bucura câteva ore de prezenţa lui, o făceau să plutească pe marea nehotărârilor. Amintirea că în curând, poate chiar a doua zi, trebuia să părăsească acele meleaguri şi să se despartă de Alvaro, fără vreo speranţă de a-l mai vedea vreodată, fără a-şi lua rămas bun, fără ca el să poată şti cine este ea, îi chinuia inima. Să pleci fără a avea alături, la ceasul despărţirii fiinţa iubită, pe cineva la pieptul căruia să-ţi verşi lacrimile dorului; să pleci pentru aduce o viaţă de vagabond şi fugar plină de griji şi pericole, fără speranţa vreunei consolări, ca să ajungi poate în chinurile celei mai atroce sclavii. Oh, era îngrozitor! Dar deocamdată era singurul viitor pe care îl întrevedea. Cu toate acestea, mai avea încă înaintea ei o noapte întreagă de fericire, o noapte splendidă de bal şi de încântare cu iubitul ei, care o va privi cu pasiune, va simţi pe mână apăsarea mâinii lui adorate, îi va număra bătăile inimii care numai pentru ea va palpita. Oh! O astfel de

noapte preţuia o veşnicie; după aceea puteau veni neliniştile, pericolele, sclavia şi chiar moartea.

Inocentă şi modestă cum era, Isaura nu înceta totuşi să fie conştientă de valoarea ei. Văzându-se iubită de un tânăr dotat cu atât de nobile şi strălucite însuşiri ca Alvaro, i se confirma încă o dată ideea pe care şi-o făcuse despre ea însăşi.

Cu perspicacitatea-i nativă şi puterea ei de pătrundere, se convinsese foarte repede că afecţiunea pe care i-o purta tânărul nu era un simplu omagiu adus farmecului ei, cu atât mai puţin un capriciu trecător al vârstei, ci o adevărată pasiune sinceră, energică şi profundă. Acesta era pentru ea un motiv care o făcea să se simtă orgolioasă, care o înălţa în proprii ochi şi, pentru moment, o făcea să uite că era sclavă...

— Sunt convinsă că sunt demnă de dragostea lui Alvaro, altfel el nu m-ar fi iubit; şi dacă sunt demnă de dragostea lui de ce nu aş fi demnă şi pentru a mă prezenta în mijlocul acelei strălucite societăţi? Răutatea oamenilor poate oare să distrugă ceea ce e bun şi frumos în natură?

În timp ce Isaura, tăcută şi cu faţa ascunsă în mâini, se gândea la hotărârea pe care trebuia s-o ia, tatăl său, nu mai puţin neliniştit şi preocupat, se plimba prin grădină,

aşteptând cu nerăbdare un răspuns definitiv de la fiica sa.

— Voi merge, tată, la bal, spuse ea, în sfârşit, ridicându-se, dar am o presimţire groaznică.

— Ce fel de presimţire, Isaura?

— Nu ştiu, tată, dar presimt că se va întâmpla o nenorocire.

— în ceea ce mă priveşte, Isaura, inima îmi Spune că de acest bal depinde salvarea noastră.

Capitolul XIII

Să nu-şi imagineze cititorul că balul la care asistăm s-a terminat deja. Mica digresiune pe care am făcut-o în capitolul anterior mi s-a părut necesară pentru explicarea Circumstanţelor neobişnuite în care se află eroina noastră o sclavă forţată de împrejurări să ia curajoasa hotărâre de a se duce la splendida şi aristocratica petrecere; slăbiciunea sau timiditatea de care poate fi scuzată nu e pe deplin justificată la o persoană cu o conştiinţă profundă şi o înţelepciune înnăscută.

Balul continuă, dar nu mai era la fel de animat ca la început. Aplauzele frenetice, admiraţia generală, şi mai

ales a cavalerilor, produseseră o stare de indiferentă în rândul celor mai frumoase şi mai spirituale doamne. Supărate pe partenerii lor din cauza omagiilor entuziaste şi sincere adresate celei pe care o proclamaseră şi regina balului. Ele nu mai doreau nici măcar să danseze. În loc de râsete şi de conversaţii vesele, se auzeau pe la colţuri, între diferite grupuri, răbufniri de răutate şi şoapte amestecate cu sarcastice şi prefăcute chicoteli.

O nemulţumire generală le cuprinsese pe tinerele fete, asemănătoare zgomotelor surde şi profunde care vibrează de departe prin spaţiu precedând o mare furtună. Se părea că ele ghiciseră că femeia aceea, care prin farmecele şi însuşirile ei incomparabile le pusese în inferioritate pe toate, nu era altceva decât o sclavă. Multe dintre ele plecaseră, mai ales cele care se mângâiau cu vreo speranţă sau care credeau că aveau vreun drept asupra lui Alvaro. Reduse la tăcere, de succesul supărător al Isaurei şi nemaiavând curajul să rămână în continuare, luaseră prudenta hotărâre de a merge să-şi ascundă în singurătatea dormitoarelor supărarea şi ruşinea unei atât de crude şi grave înfrângeri.

Putem spune, totuşi, că în mijlocul atâtor nobile doamne, deosebite prin farmecele spiritului şi trupului,

erau multe care, cu nepăsare şi fără umbră de invidie, admiraseră frumuseţea Isaurei şi o aplaudaseră sincer. Ele reuşiseră să dea viaţă în continuare petrecerii, care altfel ar fi eşuat în întregime, Totuşi, nu e mai puţin adevărat că între reprezentantele sexului frumos, fără a ţine cont de pătura socială, în general, cel puţin jumătate sunt cuprinse de invidie, gelozie şi rivalităţi meschine.

Să o lăsăm pe Isaura să ia parte la cadril, având-l pe Alvaro ca partener. În timp ce dansează, să intrăm într-un salonaş unde se află mese de joc şi bufete asortate cu lichioruri, bere şi şampanie. Acest salonaş comunică direct printr-o uşă larg deschisă cu sala în care se dansează. Aici se află vreo şase tineri, în cea mai mare parte studenţi, dintre cei cu pretenţii extravagante şi excentrice à la Byron şi care, scârbiţi de societate, de plăceri şi de femei, obişnuiesc să spună că n-ar schimba fumatul unui trabuc sau o cupă de şampanie pe cel mai dulce surâs al celei mai frumoase domnişoare; dintre cei neîncrezători care trăiesc declarând în versuri sau proză că încă din tinereţe au inima secată de scepticism sau mistuită de focul pasiunilor; şi, în sfârşit, dintre acei care se află întotdeauna în mijlocul tuturor balurilor şi reuniunilor, dar care îşi exprimă cu ostentaţie dispreţul faţă de plăcerile

societăţii şi frivolităţile vieţii.

Între aceşti tineri se află unul asupra căruia trebuie să ne oprim puţin atenţia, deoarece va participa mai activ la întâmplările acestei povestiri. El nu este un blazat, ci, dimpotrivă, pare a fi un om plicticos, obişnuit, chiar prozaic. După înfăţişare arată mai bătrân decât colegii săi cu peste zece ani; are capul mare, faţa lată şi trăsături grosolane; fruntea, peste măsură de înaltă, are enorme protuberanţe care, după opinia lui Lavater, sunt semne de inteligenţă redusă şi de meschinărie. Întreaga sa fizionomie, aproape grotescă, relevă mult egoism şi un caracter josnic. Ceea ce îl caracterizează însă cel mai mult este un deosebit spirit de avariţie care se observă din felul în care discută şi se comportă. E student, dar după neglijenţa îmbrăcăminţii, ce dovedeşte prost gust şi lipsă de eleganţă, pare mai degrabă un negustor ambulant. Studiază de cincisprezece ani, întreţinându-se din câştigurile unei taverne la care e asociat. Se numeşte Martinno.

— Băieţi, spuse unul dintre tineri, să facem o partidă de cărţi, în timp ce neisprăviţii ăştia îşi târâie picioarele în ritmul muzicii.

— De acord! exclamă altul, aşezându-se la o **masă** şi

luând cărţile. Dacă tot n-avem altceva mai bun de făcut, hai să jucăm! În fond, în asta constă viaţa. Când văd o „damă” de pică îmi tresare inima de o emoţie mai puternică decât cea pe care o simţea Romeo când o privea pe Julieta... Alfonso, Alberto, Martinho, veniţi încoace! Haideţi la joc! Doar două-trei tururi...

— Aş accepta invitaţia cu cea mai mare plăcere, răspunse Martinho, dacă n-aş fi ocupat cu un alt joc care, dintr-un moment în altul şi fără să risc nimic, poate să-mi bage în buzunar cinci milioane de reali curaţi.

— Despre ce afurisit de joc vorbeşti?! N-ai să termini niciodată cu nebuniile tale?!! Lasă-te de prostii şi vino să jucăm.

— Cine participă la un joc cu câştig sigur, ca mine, de ce trebuie să se vâre în riscurile jocului de cărţi, care şi aşa mi-a înghiţit o groază de bani? Refuz să dau dovadă de aşa o prostie.

— Pe naiba, Martinho!... Nu ne spui şi nouă despre ce e vorba?... Ce blestemat de joc o mai fi şi ăla?

— Hai, ghiciţi!... Nu sunteţi în stare. E un joc colosal. Dacă ghiciţi, vă dau o masă pe cinste la cel mai bun restaurant din oraşul ăsta, bineînţeles dacă şi eu voi câştiga la rândul meu.

— N-o s-avem noi parte de masa aia, fiindcă nu ştim ce prostii îţi trec prin minte. Mai bine scoate repede banii şi treci la masa de joc.

— Hai, lasă-mă în pace! spuse Martinho cu ochii aţintiţi spre sala de dans. Îmi calculez prima mişcare. Să presupunem că joc şah şi că voi da mat la regină... Zis şi făcut şi milioanele vor fi ale mele...

— Fără îndoială, băiatul e nebun de legat. Martinho, spune-ne despre ce joc e vorba sau cară-te imediat şi nu ne mai pune răbdarea la încercare cu aiurelile tale.

— Nebuni sunteţi voi. Jocul meu e următorul... dar ce-mi daţi ca să spun? Să ştiţi că e vorba despre ceva foarte important.

— Vrei să ne aţâţi curiozitatea ca să ne ciupeşti de ceva gologani, nu-i aşa? De data asta te asigur că, în ceea ce mă priveşte, n-o să ai nicio şansă. Du-te la dracu cu jocul tău şi pe noi lasă-ne cu al nostru! Daţi cărţile, prieteni! Să-l lăsăm în pace pe Martinho cu scornelile lui!

— Zi mai bine cu învârtelile lui.

— Ah, prostănacilor! exclamă Martinho. Aţi rămas nişte copii nevinovaţi. Veniţi încoace, veniţi şi o să vedeţi dacă e nebunie sau şarlatanie. În sfârşit, vreau să vă explic jocul meu, căci sunt curios să aflu dacă avem aceeaşi părere. Ia

uitaţi-vă, zise Martinho arătându-le o hârtie pe care o scoase din buzunar; nu e decât un anunţ despre un sclav fugit.

— începe să devină interesant…

— Precis eşti într-o ureche, Martinho!

— Ce legătură are un anunţ despre un sclav fugit cu jocul tău?

— Ai fost numit cumva poliţai?

Toate aceste întrebări şi exclamaţii ieşeau de pe buzele tinerilor însoţite de interminabile hohote de râs care se întreceau cu orchestra balului.

— Nu ştiu de ce vă minunaţi atât, răspunse Martinho energic. Probabil că n-aţi văzut încă acest anunţ care a venit separat din Rio de Janeiro şi a fost distribuit prin tot oraşul odată cu „Jornal de Comercio”.

— Ce, noi suntem funcţionari ai justiţiei să ne ocupăm cu astfel de anunţuri?

— Degeaba mă luaţi peste picior! E o afacere neobişnuită, dar recompensa nu e de dispreţuit.

— Sărmane Martinho! Cât de mult trebuie să te gândeşti la bani dacă ai ajuns să alergi după nişte sclavi fugiţi, într-o sală de bal! Păi aici crezi tu că o să întâlneşti astfel de oameni?

— Ei, cine ştie!! Am motivele mele să cred că tocmai pe aici o să-i găsesc şi odată cu ei şi cele cinci milioane de reali care, între noi fie vorba, îmi vor pica foarte bine, căci magazinul asociatului meu n-a prea fost rentabil în ultima vreme.

Martinho numea magazin amărâta de tavernă la care era asociat... Se aşeză apoi lângă uşa care dădea spre salon şi rămase acolo privind îndelung când la cei ce dansau, când la anunţul pe care îl avea în mână ca şi cum ar fi confruntat semnalmentele cuiva.

— Ce dracu faci acolo, Martinho? izbucni unul dintre tineri care, amuzat de mimica lui Martinho, uitase de joc.

— E smintit, nu glumă! observă un altul. Să caute un sclav fugit într-o sală de bal!!!... Asta mai lipsea! Dacă ar fi umblat după vreo prinţesă, desigur că ar fi căutat-o în colibele sclavilor.

— O fi vorba de vreo servitoare sau vreo cameristă!?!

— Lasă-l în pace. După ce că e negustor prost, mai are şi idei fixe.

— Ea e! exclamă Martinho, îndreptându-se spre prietenii lui. Ea e, nu mai am nicio îndoială. E ca şi prinsă.

— Cine, Martinho?

— Ei, păi cine să fie!?!

— Sclava care a fugit?!?

— Da, domnilor, sclava care a fugit! E aici şi dansează.

— Ha, ha, ha! Vrem s-o vedem şi pe-asta, Martinho!

— Până unde vrei să-ţi duci farsa?

— Sper ca gluma ta să aibă un deznodământ nemaipomenit!

— Un astfel de joc e mai de preţ decât toate balurile din lume.

— Dacă la toate petrecerile ar avea loc asemenea întâmplări, n-aş pierde niciuna.

— Vă bateţi joc de mine? Vă previn că farsa are un uşor iz de tragedie.

— Şi mai bine! Ţine-o aşa, Martinho!

— Nu credeţi? Atunci ascultaţi şi o să-mi spuneţi pe urmă dacă e vorba sau nu de vreo farsă.

Martinho se aşeză pe un scaun şi, despăturind anunţul, începu să-l citească. Ceilalţi se strânseră curioşi în jurul lui.

— Fiţi atenţi! continuă Martinho. Cinci milioane de reali, iată un titlu pompos care, cuprinzând cifre semnificative, se află pe frontispiciul acestei opere nemuritoare care valorează mai mult decât *Iliada* lui Camoes.

— Şi decât ***Lusiada*** lui Homer, nu-i aşa, Martinho? Lasă-te de preambuluri sforăitoare şi să auzim anunţul.

— Imediat îţi satisfac curiozitatea, spuse Martinho şi continuă să citească: „De pe moşia domnului Leoncio Gomes da Fonseca din Campos, provincia Rio de Janeiro, **a** fugit o-sclavă pe nume Isaura, ale cărei semnalmente sunt următoarele: ten alb şi delicat ca al oricărei europene; ochi negri şi mari, păr negru strălucitor, lung şi uşor ondulat; gură mică, roşie, cu buze frumos arcuite; dinţi albi şi regulaţi; nas bine proporţionat; zveltă, de statură mijlocie; pe obrazul stâng are o aluniţă, iar deasupra sânului drept o mică arsură de forma unui fluture; se îmbracă cu gust şi eleganţă; cântă perfect vocal şi la pian. Cum este prezentabilă şi a avut o educaţie aleasă poate trece, în orice societate, drept o domnişoară liberă şi de neam ales. A fugit însoţită de un portughez pe nume Miguel, care se dă drept tatăl ei. Cu siguranţă că şi-au schimbat numele. Cine o va prinde şi o va aduce sus-numitului stăpân, pe lângă faptul că i se vor plăti toate cheltuielile, va primi şi un premiu de cinci milioane de reali”.

— E adevărat, Martinho? întrebă unul dintre tineri. Chiar aşa scrie pe hârtia aceea? Ne-ai schiţat portretul lui Venus şi ne spui că e o sclavă fugită!...

— Dacă nu vreţi să mă credeţi, citiţi cu ochii voştri.:

— într-adevăr, adăugă altul, o astfel de sclavă merită

osteneala s-o cauţi mai mult pentru însuşirile ei, decât pentru cele cinci milioane de reali. Eu, dacă aş prinde-o, n-aş înapoia-o stăpânului nici pentru tot aurul din lume.

— Nu mă mai mir că Martinho o caută aici, o fiinţă atât de încântătoare nu poţi întâlni decât în palatele princiare.

— Sau în regatul zânelor... După semnalmente, îmi dau seama că nu poate fi vorba decât de această nouă frumuseţe care a apărut azi, aici...

— Ai ghicit, confirmă Martinho. Şi acum priviţi la făptura aceea desăvârşită care dansează cu Alvaro. Bietul de el, ce mândru e!!! Dacă ar şti cu cine dansează, ar intra în pământ de ruşine. Uitaţi-vă cu atenţie, domnilor, şi spuneţi dacă semnalmentele nu corespund întocmai.

— Perfect! sări unul dintre tineri. Extraordinar! îi văd aluniţa de pe obrazul stâng, care îi dă un farmec deosebit. Dacă ar avea şi fluturaşul acela pe sân, n-ar mai fi nicio îndoială. O, cerule! E posibil ca o fată atât de frumoasă să fie sclavă??!!!

— Şi să aibă curajul să se prezinte la un asemenea bal! adăugă altul. Tot nu-mi vine să cred.

— Las’ pe mine, spuse Martinho. Afacerea e ca şi încheiată, iar cele cinci milioane le şi aud zornăindu-mi în buzunar. Pe curând, dragii mei.

Şi spunând acestea, împături cu grijă anunţul, îl băgă în buzunar apoi, frecându-şi mâinile, îşi luă pălăria şi plecă.

— Mare mizerabil! exclamă unul dintre tineri. Câtă lăcomie la acest Martinho! Cred că e capabil s-o demaşte pe fata asta chiar aici, în plin bal.

— Pentru cinci milioane e capabil de orice mârşăvie. O fiinţă atât de abjectă e o ruşine pentru societate. Trebuie să aranjăm să-l dea afară de la Academie. Cinci milioane aş da eu ca să fiu sclavul acelei frumuseţi!

— E groaznic! Cine ar fi crezut că în spatele acelui chip îngeresc se află o sclavă fugită!?!

— Şi cine ne spune că în trupul sclavei nu se află adăpostit un suflet de înger?...

Capitolul XIV

Mândru şi foarte bucuros, Alvaro îşi conducea fru**moasa** parteneră prin mulţime, sub o ploaie de priviri **de** invidie şi admiraţie. Sub pretext că îi oferă ceva răco**ritor** de băut, o conduse **într**-o sală mai retrasă, aproape **goală.** Până acum nu-i făcuse Elvirei nicio declaraţie **făţişă,** de dragoste, deşi iubirea lui răzbătea **în** fiece clipă, **tot mai**

înflăcărată, din priviri, din gesturi şi din cuvinte. Î**n cele** două luni care trecuseră de când o văzuse pentru **prima** dată, îi descoperise noi farmece şi, însuşiri. Era pe **deplin** convins că dintre toate fetele frumoase pe care **le** cunoscuse până atunci, Elvira era demnă întru totul **de** dragostea **sa** şi nu mai avea nici urmă de îndoială asupra purităţii sufletului ei, asupra sincerităţii afecţiunii pe care Elvira i-o nutrea. Se gândea, prin urmare, că putea să-şi lase inima pradă acelei pasiuni, pe care nu şi-o mai putea stăpâni, fără nicio teamă de a-şi compromite viitorul. Originea Elvirei nu-l preocupa câtuşi de puţin şi nu-şi pusese niciodată în gând s-o descopere. Diferenţa dintre clase era respinsă de principiile şi sentimentele sale filantropice, îi era indiferent dacă Elvira era o prinţesă pe care destinul o obliga să trăiască pe ascuns, sau dacă se născuse într-o colibă de pescari amărâţi, o cunoscuse, ştia că era una dintre fiinţele cele mai încântătoare şi mai adorabile din lume şi asta îi era de ajuns.

Alvaro adopta în obiceiurile sale, cum ştim deja, severitatea unui *quaker* şi nu ar fi fost capabil să abuzeze de dragostea pe care spera că o inspirase frumoasei necunoscute, cuibărindu-şi în minte vreun gând necinstit.

În seara aceea deci, tânărul îndrăgostit, uluit mai mult

ca niciodată de noile calităţi pe care Elvira le etalase printre splendidele doamne de la bal, nu putea şi nici nu dorea să mai amâne declaraţia care îi ardea în priviri şi era gata să-şi ia zborul de pe buze, mai ales că se afla într-un loc unde nu putea fi auzit decât de Elvira.

— Domnişoară, îi spuse cu o voce gravă şi emoţionată, dacă acasă la dumneavoastră sunteţi un înger, în saloanele de bal sunteţi o zeiţă. De mult inima mea vă aparţine, iar soarta-mi depinde doar de dumneavoastră. Funestă sau aducătoare de noroc, veţi fi mereu steaua mea călăuzitoare. Cred că mă cunoaşteţi îndeajuns ca să credeţi în sinceritatea cuvintelor mele. Am o avere considerabilă şi o poziţie onorabilă şi respectată în societate, dar n-aş putea fi fericit niciodată dacă dumneavoastră n-aţi consimţi să împărţiţi cu mine aceste bunuri pe care soarta mi le-a dăruit.

Cuvintele lui Alvaro, atât de blânde şi pătrunse de o iubire sinceră şi profundă, care în alte împrejurări ar fi fost ca un balsam pentru Isaura, făcând-o fericită, erau acum pentru ea o groaznică şi dureroasă lovitură a destinului.

Plină de teamă şi neîncredere, Isaura observase în timpul unei pauze privirile infamului Martinho care, sprijinit de uşa salonului, cu o hârtie în mână,

o examina cu cea mai mare atenţie. Această imagine avusese asupra ei efectul unui fulger; nu se mai îndoia că fusese descoperită şi că nu mai avea nicio scăpare. Brusc o **cuprinse ameţeala, i se întunecă privirea, i se păru *că* pământul îi fuge de sub picioare şi că va fi înghiţită di imensitatea unei prăpăstii. Ca să nu cadă, a fost nevoită să se ţină cu amândouă mâinile de braţul lui Alvaro.**

— Ce s-a întâmplat, domnişoară? întrebă el speriat, Nu vă simţiţi bine?

— Sunt puţin ameţită, răspunse Isaura cu o voce stinsă. Dar o să-mi treacă... Nu sunt obişnuită cu aglomeraţia... vârtejul dansului îmi face rău...

— Dar trebuie să vă obişnuiţi, zise Alvaro luând-o de mână. Sunteţi făcută pentru a străluci în saloane... Dar dacă vreţi să plecaţi...

— Nu, domnule, mai rămân puţin. Balul e pe sfârşite.

Alvaro, atent la figurile cadrilului, nu observase paloarea de pe chipul Isaurei. Aceasta se mişca mecanic şi nu vedea altceva decât figura respingătoare a lui Martinho, postat ca un sfinx ameninţător lângă uşa salonului. Isaura tremura ca

un porumbel care simte gheara nemiloasă a uliului. Fiind atât de tulburată, nu ştia cum să răspundă sincerei şi înflăcăratei declaraţii de dragoste a tânărului. Păstră câteva momente de tăcere pe care Alvaro o luă drept timiditate sau emoţie.

— De ce nu-mi răspundeţi? continuă cu voce blândă. Numai un cuvânt ar fi de ajuns.

— Ah! Domnule, murmură ea suspinând, ce pot eu răspunde frumoaselor dumneavoastră cuvinte? Ele mă încântă, dar...

Isaura se întrerupse pe neaşteptate; un fior de gheaţă îi străbătu trupul, Alvaro o privi cu uimire şi nelinişte.

— Oh, Doamne! exclamă ea cu un geamăt răguşit şi convulsiv. Îl zărise pe Martinho intrând în salon şi simţi cum îi îngheaţă sângele în vine.

— Iertaţi-mă, şopti ea, acum nu mai pot să vă ascult. Mă simt rău. Trebuie să plec. Dacă sunteţi amabil să mă conduceţi la tatăl meu...

— Cu multă plăcere, domnişoară Elvira. Dar ce e cu dumneavoastră? Sunteţi atât de palidă!... Să chem un doctor?...

— Mulţumesc, domnule Alvaro, nu vă neliniştiţi. E ceva

trecător... Poate din cauza oboselii. Când voi ajunge acasă o să-mi revin.

— Şi vreţi să plecaţi fără să-mi spuneţi un cuvânt de consolare sau de speranţă?... — De consolare, poate, dar de speranţă... Eu nu mai am nicio speranţă...

— înseamnă că nu îmi împărtăşiţi sentimentele.

Ba dimpotrivă, domnule...

— Atunci vom fi împreună.

— Asta nu se va întâmpla niciodată!

— Nu mai înţeleg nimic.

— Nu ştiu ce se va spun... Nenorocirea e că...

Isaura tăcu brusc şi rămase împietrită degroază când Martinho se opri în faţa lor şi îi saluta respectuos. Indignat, Alvaro, care îl cunoştea foarte bine pe Martinho şi ştia ce-i poate pielea, fu cât pe ce să-l repeadă pe intrus, dar se opri la timp.

— Domnule Alvaro, i se adresă Martinho, politicos, cu permisiunea Excelenţei Voastre trebuie să-i spun două vorbe frumoasei doamne pe care o însoţiţi.

— Frumoasei doamne! exclamă uimit tânărul. Ce ai dumneata comun cu domnişoara Elvira?

— O chestiune foarte importantă. Dumneaei ştie despre ce este vorba mai bine chiar decât mine sau

dumneavoastră.

Crezând că Martidho fusese pus de vreun rival invidios să-l umilească şi să-l insulte, Alvaro se stăpâni cu greu să nu-i tragă o palmă.

— îl cunoaşteţi pe acest bărbat? o întrebă pe Isaura:

— Eu?!... Nici vorbă, îngăimă fata, pierită de spaimă.

— Domnişoară Elvira, de ce tremuraţi? Pentru numele lui Dumnezeu, liniştiţi-vă! Sunt alături de dumneavoastră şi nimeni nu va încerca să ne jignească.

— Nimeni nu vrea să vă jignească, domnule Alvaro, spuse Martinho. Problema e mult mai serioasă decât vă închipuiţi.

— Atunci lasă ocolişurile şi spune clar ce doreşti!

— De acord. Ar fi însă mai bine să discut între patru ochi cu stimata domnişoară.

— Aaa! Aveţi secrete!... În cazul acesta nu **o** voi părăsi nicio clipă pe domnişoara Elvira şi, dacă nu vrei să ne spui de ce ai venit, te rog să pleci.

— Nu fac eu asemenea prostie. Ar însemna să pierd **cinci** milioane, murmură Martinho.

— Te sfătuiesc să nu mai abuzezi de răbdarea mea. Dacă nu vrei să vorbeşti, scuteşte-ne de prezenţa dumitale.

— Oh, domnule! Dacă mă siliţi, nu mă costă nimic să vă fac pe plac. Cu părere de rău trebuie să vă declar că domnişoara care vă ţine de braţ este o sclavă fugită!...

În primul moment, Alvaro rămase uluit auzind acea dezvăluire cutremurătoare, deşi cunoştea răutatea şi obrăznicia lui Martinho. Gândindu-se o clipă, îşi întări convingerea că nu putea fi decât o farsă pusă la cale de vreun rival pentru a-l insulta. Martinho, care de multe ori servise ca instrument al răzbunărilor şi pasiunilor meschine ale unor fiinţe tot atât de josnice ca şi el, justifica neîncrederea lui Alvaro, care nu simţi decât dezgust şi indignare faţă de o purtare atât de infamă.

— Domnule Martinho, strigă Alvaro cu voce aspră, dacă cineva te-a plătit ca să-ţi baţi joc de mine şi de această domnişoară, spune-mi cât ţi-a dat, fiindcă eu sunt gata să-ţi ofer de două ori pe-atât numai să ne laşi în pace.

Pe faţa lată şi respingătoare a lui Martinho nu tresări niciun muşchi.

— Vă spun încă o dată, ţipă el cu neruşinare, ca să-l audă toată lumea, această domnişoară este o sclavă fugită şi eu sunt însărcinat s-o duc stăpânului ei!

Între timp, Isaura, zărindu-l pe Miguel, alergă spre el şi i se aruncă în braţe.

— Ce ruşine, tată! exclamă ea, izbucnind în plâns. Presimţeam eu!...

— Omul ăsta e nebun, ţipă Alvaro clocotind de furie.

Auzind aceste cuvinte, câţiva prieteni ai lui Alvaro îl prinseră pe Martinho şi încercară să-l scoată afară.

— Uşurel, băieţi, uşurel!... rosti calm studentul. Nu mă condamnaţi înainte de a mă asculta. Voi citi acest anunţ şi, dacă nu am dreptate, vă dau voie să mă scuipaţi în obraz şi să mă aruncaţi pe fereastră.

Această altercaţie atrăsese atenţia celorlalţi invitaţi care, mânaţi de curiozitate, se adunaseră în jurul adversarilor. Cuvintele „domnişoara e o sclavă” pronunţate pe un ton răspicat de Martinho zburară din gură în gură cu o viteză incredibilă prin toate încăperile spaţiosului edificiu. Până şi muzicanţii, portarii şi servitorii se îmbulzeau nerăbdători spre salonul unde avea loc incidentul, încăperea înţesată de lumea care era numai ochi şi urechi, dornică să afle ce se va întâmpla în continuare, devenise neîncăpătoare.

În mijlocul acestei mulţimi tăcute, nemişcate şi uimite, Martinho, scoţând tacticos din buzunar anunţul, îl despături şi-l citi cu voce puternică şi răsunătoare.

— E limpede ca lumina zilei că semnalmentele se

potrivesc întocmai, continuă el. Numai un orb n-ar recunoaşte în această domnişoară pe sclava din anunţ. Dar pentru a alunga orice îndoială rămâne doar de văzut dacă are şi acel semn de arsură deasupra sânului, iar lucrul acesta se poate verifica imediat, cu permisiunea domnişoarei.

Şi Martinho, cu o neruşinată dezinvoltură, se îndreptă spre Isaura.

— Ajunge, zbir ticălos!... urlă Alvaro şi, înşfăcându-l pe Martinho, îl azvârli departe de Isaura, oprindu-se în zidul de oameni care urmăreau totul cu sufletul la gură. Ajunge! Nicio mişcare! Sclavă sau nu, n-o să-ţi pui tu mâinile murdare pe ea.

Zdrobită de durere şi ruşine, Isaura se întoarse spre cei prezenţi şi, împreunându-şi mâinile, spuse cu o voce întretăiată:

— Nu e nevoie să mă atingeţi! Doamnelor şi Domnilor, vă cer iertare! Am comis o mârşăvie, o ticăloşie de neiertat!... Dar Dumnezeu mi-e martor, o soartă nemiloasă m-a împins să fac acest pas. Omul ăsta a spus adevărul! Sunt... o sclavă!...

Trupul slăbit al Isaurei se clătină ca o frumoasă statuie de marmură, pe care uraganul o smulge de pe piedestal, şi

ar fi căzut, de bună seamă, dacă Alvaro şi Miguel n-ar fi ajutat-o la timp.

„O sclavă!” Cuvântul trecu din gură în gură, făcu înconjurul saloanelor, ca mugetul sinistru al vântului, noaptea, printre crengile copacilor.

Incidentul neobişnuit la care am asistat a avut acelaşi efect pe care îl are o explozie de proporţii uriaşe pe câmpul de luptă: la început spaimă şi uimire, apoi agitaţie şi zgomot.

Alvaro şi Miguel o conduseră pe Isaura în salonaşul doamnelor şi aici, împreună cu câteva invitate, o ajutară să-şi vină în fire. Martinho, neliniştit şi nemulţumit, îi urmărea îndeaproape, temându-se să nu i se fure sclava.

Se stârnise o larmă cumplită şi păreri contradictorii, iscate de acea dezvăluire neaşteptată, toţi se învălmăşeau **fă**câr. D un vacarm de nedesens. Consternarea şi ruşinea puseseră stăpânire pe doamnele şi domnişoarele din înalta societate, la vestea că fiinţa care le întrecuse pe toate în frumuseţe, eleganţă, talent şi graţie nu era decât o sclavă. Totuşi, la multe dintre ele cruda dezamăgire pentru ceea ce tocmai se întâmplase era amestecată cu o mulţumire tainică la gândul că atâţia cavaleri o copleşiseră cu atenţiile şi admiraţia lor pe frumoasa necunoscută.

Erau umilite, dar şi răzbunate. Cât priveşte pe doamnele care aspirau la dragostea lui Alvaro, şi nu erau puţine, acestea jubilau aflând adevărul, iar nobilul tânăr deveni ţinta glumelor lor răutăcioase.

— Ce mai face sclavul sclavei? Cât de umilit s-o simţi după cele întâmplate!

— Nici vorbă. Cred că o va elibera pe El vira şi se *va* căsători cu ea. Nebunul de Alvaro e capabil de orice prostie.

— Şi ce-i rău în asta? Va avea în acelaşi timp şi nevastă şi bucătăreasă.

Tristă consolare! Stigmatul captivităţii nu se putea şterge **de** pe frumoasa frunte a Isaurei.

Printre bărbaţi impresia era cu totul alta. Majoritatea lor manifesta interes sau milă pentru soarta nefericitei şi frumoasei sclave. Prin toate colţurile se discuta cu înflăcărare despre acest caz. Câţiva, în ciuda confruntării semnalmentelor şi a mărturisirii Isaurei, încă se îndoiau de adevărul care sărea în ochi.

— Nu, femeia aceasta nu poate fi sclavă. Aici este **un** mister care într-o bună zi se va risipi.

— Ce mister? Cazul e foarte clar şi chiar ea-a spus-o. Dar cine o fi acest moşier brutal şi fără inimă care

păstrează în sclavie o făptură atât de încântătoare?!

— Trebuie să fie vreun sălbatic...

— O fi vreun sultan cu gusturi alese, care o vrea în haremul lui.

— Oricine ar fi, acest netrebnic trebuie constrâns să-i redea libertatea. Cum să fie sclavă într-o colibă o femeie **care** merită să fie regină într-un palat!?!...

— Numai infamul de Martinho, cu instinctul lui drăcesc de avariţie, putea să adulmece o sclavă în persoana acestui înger! Ce neruşinare! Dacă aş da acum ochii cu el, aş fi capabil să-l strâng de gât!

În acest timp, Martinho, care se înarmase cu un mandat de arestare şi era însoţit de un funcţionar al justiţiei, cerea cu insistenţă să-i fie predată Isaura. Alvaro, mizând pe influenţa şi prestigiul de care se bucura, se opuse cu înverşunare acestei, cereri şi luând ca martori persoanele care se aflau acolo, declară că el o protejează pe sclavă şi se angajează s-o predea stăpânului ei viu oricui ar fi cerut-o din ordinul acestuia. În zadar stărui Martinho; o mulţime de voci îl acoperiră de injurii. Martorii îl obligară să tacă şi să renunţe la pretenţiile lui.

— Ah! Blestemaţii! Vor să mă fure! zbieră Martinho ca un apucat. Milioanele mele! Ah, cele cinci milioane se duc

pe apa sâmbetei!...

Apoi coborî scara, sărind câte două-trei trepte deodată, vociferând mânios.

Capitolul XV

A trecut dejao lună de la întâmplările pe care le-am povestit. Isaura şi Miguel, datorită curajoasei intervenţii a lui Alvaro, continuau să trăiască în aceeaşi căsuţă din cartierul Santo Antonio. Nu se mai puteau gândi să plece, nici să se ascundă; rămâneau acolo, la sfatul protectorului lor, aşteptând rezultatele demersurilor pe care le făcuse pentru ei, într-o perpetuă nelinişte.

Alvaro se ducea în fiecare, zi la ei acasă, unde îşi petrecea ore întregi discutând despre mijloacele de eliberare a protejatei sale şi căutând să-i liniştească în speranţa că în viitor totul se va lămuri.

Ca să aflăm ce s-a mai petrecut după nefericita întâmplare din seara balului, să-l urmărim conversaţia care a avut loc, în casa Isaurei, între Alvaro şi prietenul său, Geraldo.

A doua zi după bal, Geraldo a plecat din Recife într-un

orăşel de provincie unde fusese chemat pentru Chestiune importantă. După o lună, revenind în capitală, îl căută imediat pe Alvaro, îngrijorat şi totodată curios să afle deznodământul incidentului cu Martinho. Îl găsi acasă la Isaura.

Recunoscând vocea prietenului său, Alvaro îi ieşi în întâmpinare, după ce îi asigură pe stăpânii casei că persoana care îl căuta era un prieten apropiat în care avea toată încrederea şi le ceru permisiunea să-l primească.

Geraldo intră într-un mic salon, modest mobilat, dar curat şi răcoros. Peste tot întâlneai vaze cu flori; camera părea mai degrabă o grădină decât un salon. Lumina intra printr-o fereastră largă cu vedere spre mare. De acolo privirea, se strecura printre trunchiurile cocotierilor, ce răspândeau umbră şi răcoare în jurul casei, plutea pe suprafaţa oceanului, apoi se pierdea în profunzimea unui cer limpede şi plin de strălucire.

Miguel şi Isaura, după ce urară bun venit musafirului şi schimbară cu el câteva cuvinte de complezenţă, presupunând că cei doi prieteni doreau să rămână singuri, se retraseră discret.

— Este o locuinţă minunată, Alvaro, şi nu e de mirare **că îţi place să-ţi petreci aici** *o* **mare parte din**

timp, spuse Geraldo surâzând. Chiar seamănă cu sălaşul misterios al unei zâne. E păcat ca un blestemat să rupă vraja zânei tale transformând-o într-o simplă sclavă!

— Ah! Nu glumi, prietene! Scena aceea m-a îndurerat profund, deşi, ţi-o spun sincer, n-a schimbat decât pentru câteva clipe sentimentele mele faţă de blânda Isaura.

— Nu mai spune! Atât de departe a ajuns nebunia ta?

— Ce vrei! Ăsta sunt! în primele momente, ruşinea şi furia m-au orbit: am urmărit aproape cu plăcere situaţia umilitoare prin care a trecut Isaura. Ce decepţie am avut! Am văzut pentru o clipă cum se dărâmă şi se preface în nisip minunatul castel pe care imaginaţia mea îl clădise cu nemărginită dragoste!... Să mă înşele o sclavă atâta vreme, iar la sfârşit să fiu batjocorit şi înjosit din cauza ei, în faţa celei mai alese societăţi din Recife! Nici nu-ţi închipui ce ruşine mi-a fost de acele distinse doamne pe care le privisem cu indiferenţă din cauza unei sclave!...

— Ba mai mult, adăugă Geraldo, o sclavă care le-a

jignit pe toate cu rara ei frumuseţe şi calităţile-i deosebite. Nici să fi vrut nu le-ai fi putut oferi o ocazie mai bună de a fi umilite. E o greşeală pe care nu ţi-o vor **ierta niciodată, chiar dacă ştiu că şi tu erai păcălit.**

— Ei bine, Geraldo, eu, care atunci aş fi intrat în **pământ de ruşine, astăzi mă bucur şi mă felicit că am** prile**juit o astfel de întâmplare. Parcă Dumnezeu, intenţionat,** a **pus în scenă dramaticul episod pentru** a **arăta cât** de **falsă şi ridicolă este distincţia, pe care ţi-o oferă** titlu**rile nobiliare moştenite şi averea, pentru a umili orgoliul şi îngâmfarea celor bogaţi şi de neam ales şi,** în acelaşi **timp, pentru** a-i înnobila pe cei de condiţie umilă, demonstrând **că** o sclavă poate preţui mai mult decât o ducesă. Dintr-odată, curiozitatea, interesul şi compasiunea care le inspiră nenorocirea, dar mai ales dragostea care, în **ciuda** scandalului izbucnit a rămas neştirbită, m-au făcut **să** uit totul şi cu orice risc să iau apărarea frumoasei sclave. Abia reuşisem s-o readuc în simţiri pe Isaura şi s-o văd în afară de orice pericol că am şi alergat la şeful poliţiei, i-am explicat despre ce este vorba şi, fiindu-mi prieten, a fost de acord ca Isaura şi tatăl ei – aflǎ că într-adevăr e tatăl ei – să se întoarcă

nestingheriţi acasă, eu garantându-i că nu vor părăsi oraşul. Cu toate acestea, în dimineaţa următoare, şeful poliţiei, gândindu-se la gravitatea situaţiei, a vrut s-o interogheze şi să-i verifice identitatea. Am însoţit-o la poliţie. Oh! Dacă ai fi văzut-o cum arăta!… Printre lacrimile pe care le vărsa răzbătea în toată strălucirea demnitatea umană. Nimic nu-i umbrea candoarea şi nobleţea sufletului. Părea un înger al durerii exilat din cer şi târât în faţa tribunalelor umane. Am ajuns chiar să mă îndoiesc de cruda realitate. Şeful poliţiei, cu respectul şi admiraţia cuvenite unei făpturi atât de nobile şi graţioase, a tratat-o cu amabilitate şi a interogat-o cu bunătate şi delicateţe. Sfioasă şi îmbujorată, i-a mărturisit totul cu ingenuitatea sufletului său curat. Fugise împreună cu tatăl ei pentru a scăpa de dragostea unui stăpân uşuratic şi crud, care încercase prin violenţă să-şi satisfacă dorinţele. Dar Isaura, căreia o natură privilegiată, dublată de o educaţie aleasă, îi inspirase încă din copilărie sentimentul demnităţii şi al pudorii, a respins cu o eroică energie avansurile nedemnului stăpân. În sfârşit, ameninţată cu tortura, tratament barbar şi umilitor, a luat hotărârea să fugă.

— Dacă e adevărat, motivul fugii e onorabil şi o transformă într-o eroină, dar, cu toate acestea, ea nu e

decât o sclavă fugită.

— Tocmai de aceea stârneşte interes şi compasiune. Isaura mi-a povestit viaţa ei şi cred că poate să-şi revendice dreptul d libertate. Mama actualului stăpân, cea care a crescut-o cu toată dragostea şi căreia îi datorează excelenta educaţie pe care o are, a declarat de nenumărate ori în faţa martorilor că după moartea sa o va elibera. Dispariţia fulgerătoare a acestei doamne, care a murit înainte să-şi facă testamentul, e cauza pentru care Isaura se mai află în mâinile unui stăpân uşuratic şi mârşav.

— Şi ce vrei să faci acum?

— Vreau să cer ca Isaura să rămână în libertate şi să fie numit un tutore pentru a-i apăra drepturile.

— Şi unde crezi că vei găsi probe pentru a susţine revendicările de care vorbeşti?

— Nu ştiu, Geraldo. Voiam să te consult şi te aşteptam cu nerăbdare. Te rog să mă lămureşti şi să mă sfătuieşti în această problemă. Am făcut deja primul pas şi a doua zi după bal i-am scris stăpânului Isaurei în cuvinte politicoase şi convingătoare cerându-i să-mi spună preţul eliberării ei. Rezultatul a fost contrar aşteptărilor. Netrebnicul şi gelosul rajah s-a înfuriat şi mi-a trimis o scrisoare insolentă, în

care mă consideră seducător şi răpitor de sclave şi declară că va acţiona pe căi legale pentru a-i fi înapoiată sclava.

— Câtă ticăloşie zace într-un om! spuse Geraldo după ce citi repede scrisoarea pe care i-o dăduse Alvaro. Dar lăsând la o parte obrăznicia...

— Pentru care trebuie să-mi dea satisfacţie.

— Lăsând la o parte obrăznicia, dacă nu ai argumente zdrobitoare pe care să le prezinţi în favoarea protejatei tale, el are dreptul incontestabil de a-şi revendica sclava oriunde s-ar afla aceasta.

— Infam şi crud este acest drept, dragul meu Geraldo. E o ruşine că mai funcţionează o astfel de instituţie barbară, contra căreia protestează vehement civilizaţia, morala şi religia. Şi faptul că societatea tolerează ca un stăpân tiran şi brutal, împins de motive meschine şi ruşinoase, să aibă dreptul să tortureze o delicată şi nevinovată făptură, numai pentru că a avut ghinionul să se nască sclavă, este o crimă!...

— Nu e chiar aşa, dragul meu Alvaro. Aceste abuzuri trebuie să fie reprimate, dar cum poate justiţia sau opinia publică să violeze căminul familial sau să se amestece în treburile cetăţeanului? Câte secrete oribile pe care le înlesneşte sclavia nu s-or fi §scurgând prin conace şi moşii

şi pe care, nu numai justiţia, dar nici măcar vecinii nu le cunosc... Cât timp va exista sclavia avem de unde da asemenea exemple. O instituţie prost organizată dă naştere multor abuzuri care vor dispărea numai tăind răul de la rădăcină.

— Din nefericire aşa este; dar, dacă societatea lasă aceste victime pradă călăilor lor, există încă pe lume suflete generoase care să le apere sau să le răzbune. În ceea ce mă priveşte, protestez, Geraldo, cât timp inima îmi va bate în piept, mă voi strădui din răsputeri s-o eliberez din sclavie şi sper ca Dumnezeu să mă ajute într-o cauză atât de dreaptă şi sfântă.

— După cum văd, Alvaro, nu procedezi aşa numai din spirit de filantropie, ci şi pentru că o iubeşti pe această sclavă.

— Ţi-am mai spus, Geraldo, o iubesc şi o voi iubi întotdeauna şi nu fac niciun secret din asta. E oare neobişnuit sau curios să iubeşti o sclavă? Bătrânul Avraam a iubit-o pe sclava sa Agar şi pentru ea şi-a părăsit soţia, pe Sara. Condiţia sa umilă n-a putut să-i fure Isaurei strălucitoarea aureolă de nevinovăţie care o încununează. Frumuseţea şi candoarea sunt stele care luminează puternic chiar dacă zac în întunericul nenorocirii.

— Frumoasă filosofie şi demnă de sufletul tău nobil, dar ce vrei? Legile lumeşti, convenţiile sociale sunt opera oamenilor, imperfecte, nedrepte şi de multe ori crude. Îngerul suferă sub jugul sclaviei, iar demonul exultă pe culmile norocului şi ale puterii.

— Aşa e, reflectă Alvaro cu deznădejde. Nu există vreo cale pentru a-i smulge călăului inocenta victimă?

— Niciuna, Alvaro, cât timp nu poţi aduce nicio dovadă în favoarea drepturilor protejatei tale. Legea nu vede decât proprietatea în sclav şi face abstracţie de sentimentele omeneşti. Stăpânul are drepturi absolute de proprietate asupra sclavului şi poate să-l piardă, eliberându-l, sau înstrăinându-l dintr-un motiv sau altul, sau dacă i se dovedeşte dreptul la libertate într-un proces, dar nicidecum pentru cruzimile pe care le săvârşeşte asupra nefericitului.

— Mizerabile sunt legile astea ale voastre! Pentru a înşela bunăcredinţa şi a apăra necinstea, pentru a-l ruina pe sărac şi a favoriza rapacitatea celui bogat, sunt pline de stratageme de tot felul. Dar când se are în **vedere un scop umanitar, când este vorba de apărarea nevinovăţiei în faţa abuzului de putere, a nenorociţilor sorţii împotriva unei nedrepte**

persecuţii, atunci legile ori sunt mute, ori sunt crude. În ciuda lor, voi face uz de toate forţele care îmi stau la îndemână pentru a o elibera pe Isaura din umilitorul jug care o apasă. Ţi-o spun deschis, la un asemenea gest mă îndeamnă nu numai generozitatea, dar şi o dragoste curată şi înflăcărată.

Prietenul lui Alvaro se înfiora auzind hotărârea categorică rostită cu patos de prietenul său.

— Niciodată nu m-am gândit. Îi spuse cu gravitate, că excentrica şi imposibila ta dragoste va ajunge la un asemenea grad de nebunie. Faptul că tu vrei să aperi o sclavă oarecare este un lucru demn şi firesc, dar restul nu trece însă de elucubraţiile imaginaţiei tale exaltate şi romantice. E demn de poziţia pe care o ocupi în societate să te laşi dominat de pasiune pentru o sclavă?

— Sclavă! exclamă Alvaro şi mai înflăcărat. Cuvânt ce nu e decât o vorbă goală care nu exprimă nimic sau exprimă o minciună. Puritate de înger, frumuseţe de zână, iată realitatea! Poate un om sau o întreagă societate să contrazică opera Naturii şi să transforme îngerul care a căzut din mâinile

Domnului pe pământ într-o sclavă?...

— Dar, printr-o tristă fatalitate, îngerul a căzut din cer în mlaştina sclaviei şi, în faţa lumii, nimeni nu-l va putea curăţa de pata care-i murdăreşte aripile. Alvaro, viaţa în societatea noastră este împânzită de capcane pe care trebuie să le ocolim dacă vrem să nu cădem în ele. Cine nu respectă convenienţele şi ideile preconcepute riscă dezonoarea sau ridicolul.

— Sclavia în sine este o dezonoare, o rană hidoasă pe faţa naţiunii care o suportă şi o apără. În ceea ce mă priveşte, n-am niciun motiv pentru a respecta o idee absurdă, rezultatul unui abuz care ne înjoseşte în ochii lumii civilizate. Măcar de-aş fi eu primul care să dea acest nobil exemplu, să servească, cel puţin, ca protest energic şi solemn împotriva unei sălbatice şi ruşinoase exploatări.

— Eşti bogat, Alvaro, şi bogăţia ta îţi înlesneşte realizarea visurilor filantropice şi capriciilor imaginaţiei tale romantice. Dar bogăţia ta ori cât ar fi de mare nu va putea distruge niciodată prejudecăţile oamenilor, nici nu **va** face ca această sclavă, de care, judecând după toate aparenţele, vrei să-ţi legi destinul, să

fie luată în consideraţie şi nici chiar admisă în cercurile din înalta societate.

— Şi ce mă interesează pe mine înalta societate, odată ce vom fi bine primiţi de-prieteni? Şi apoi, Geraldo, lumea va iubi mereu banul. Aurul are o strălucire care şterge cu desăvârşire pecetea sclaviei. Fii convins că nu ne vor lipsi niciodată respectul şi consideraţia societăţii, atâta timp cât vom avea bani.

— Ai uitat un lucru foarte important. Dacă n-o să poţi obţine eliberarea Isaurei?

La această întrebare, Alvaro păli şi, chinuit de ideea unei asemenea alternative, fără a spune un cuvânt, privea trist în zare, când vizitiul său, care se afla cu şareta la poartă, veni să-l anunţe că îl caută cineva, pe el sau pe stăpânul casei.

— Pe mine?! izbucni Alvaro. Dar ce, eu sunt la mine acasă?... Dar, dacă a întrebat şi de stăpânul casei, spune-i să intre.

— Alvaro, zise Geraldo, uitându-se pe fereastră, dacă nu mă înşel, e poliţia, mi se pare că este şi un funcţionar de la justiţie. Vom asista oare la o scenă asemănătoare celei de la bal?...

— Imposibil!... Cu ce drept vin aici să ne tulbure liniştea,

când chiar poliţia m-a încredinţat că Isaura şi Miguel vor fi în siguranţă?

— Nu te baza pe asta. Justiţia este o zeiţă schimbătoare şi mincinoasă. Azi va nega ce a promis ieri.

Capitolul XVI

Îndată ce a plecat de la bal, unde şi-a văzut zădărnicită încercarea de a o prinde pe Isaura, prima grijă a lui Martinho a fost să-i scrie stăpânului ei o lungă şi amănunţită scrisoare, comunicându-i că a avut norocul de a o descoperi pe sclava mult căutată.

I-a povestit cu lux de amănunte tot ce a întreprins în acest scop până când a găsit-o la un bal şi s-a împăunat cu perspicacitatea unui poliţist, scriindu-i că, dacă n-ar fi existat el, nimeni nu ar fi fost capabil să dibuiască o sclavă în persoana unei fete atât de frumoase şi dotate. Mistificând faptele şi împrejurările într-un mod josnic şi calomnios, îi scrise în termeni vulgari că Miguel **se** stabilise în Recife cu Isaura cu scopul de a se folosi de frumuseţea fetei care, prin farmecele ei, întindea capcane feciorilor de bani gata. Acum areuşit să prindă un curcan

gras şi uşor de jumulit. Acesta e un pernambucan pe nume Alvaro, milionar şi cam prostuţ, care făcuse pentru ea o pasiune oarbă. Tânărul pe care ea îl îmbrobodise în aşa fel încât era gata s-o ia de nevastă, a făcut prostia de a o aduce la un bal unde el, Martinho, a avut norocul s-o descopere. Acum ar fi fost deja în drum spre stăpânul ei dacă nu s-ar fi opus acest domn Alvaro, care în ciuda faptului că ştia de ce „neam” era aleasa lui, a avut neruşinarea s-o apere în mod scandalos. Bucurându-se de relaţiile înalte şi de influenţa pe care o are în ţinut, datorită bogăţiei sale, a reuşit să împiedice urmărirea şi, transformându-se în apărătorul ei, a refuzat să o predea. Crede că intenţia lui Alvaro este să încerce s-o elibereze ca s-o ia de soţie sau să şi-o facă amantă. A considerat de datoria lui să-i aducă la cunoştinţă cele întâmplate pentru ca Leoncio să-şi ia măsurile necesare.

Acesta era, pe scurt, conţinutul scrisorii lui Martinho, scrisoare care a plecat spre Rio de Janeiro cu acelaşi transport ca şi scrisoarea lui Alvaro cu propunerea pentru eliberarea Isaurei. Leoncio, mulţumit de cele descoperite, dar gelos şi neliniştit datorită informaţiilor lui Martinho, se grăbi să le răspundă amându-rora. În coletul în care se afla răspunsul obraznic şi injurios adresat lui Alvaro se afla şi

scrisoarea destinată lui Martinho, prin care acesta era autorizat să-i aducă sclava şi, pentru mai multă siguranţă, îi trimitea şi o procură şi câteva scrisori de recomandare ale unor persoane influente către şeful poliţiei ca să-l ajute în demersul său.

Martinho se îndreptă în mare grabă spre sediul poliţiei şi, prezentându-i şefului toate hârtiile, îi ceru să ordone să i se aducă sclava. Văzând documentele cu care Martinho era blindat, şeful poliţiei înţelese că nu avea de ales şi emise un ordin scris pe care îl dădu unui ofiţer. Acesta, împreună cu doi sergenţi şi cu Martinho, plecă să îndeplinească ordinul.

Prin urmare, Martinho era cel care, înarmat cu documente şi autorizat de poliţie, se prezentă cu escorta la uşa Isaurei pentru a-i smulge lui Alvaro mult dorita prizonieră.

— Iar nemernicul ăsta! murmură Alvaro, printre dinţi văzându-l pe Martinho intrând. Era un muget de mânie neputincioasă pe care neliniştitul tânăr şi-l smulgea din străfundul sufletului.

— Ce vrei de la mine, domnule? întrebă Alvaro pe un ton răstit.

— Domnia Voastră mă cunoaşte foarte bine, răspunse

Martinho, şi poate ghici motivul care mă aduce aici.

— Habar n-am, dar mă uluieşte garda de poliţişti care te însoţesc.

— Uimirea dumneavoastră va înceta când vă voi spune că am venit să reclam o sclavă fugită, pe nume Isaura, care a fost descoperită de mine la balul la care vă aflaţi şi dumneavoastră, şi pe care eu trebuia s-o trimit stăpân ului ei la Rio de Janeiro. Domnia Voastră s-a opus acestui fapt fără vreun motiv justificabil, păstrând-o până azi sub ocrotirea dumneavoastră fără niciun drept.

— Stai puţin, domnule Martinho! Nu cred că ai competenţa de a da sau a lua dreptul cui ţi se năzare. Ştii foarte bine că sunt tutorele acestei sclave pe care o ţin sub protecţia mea cu aprobarea autorităţilor.

— Această aprobare, dacă se poate numi astfel un lucru arbitrar, a încetat, căci dumneavoastră n-aţi adus nicio probă în favoarea sclavei, Şi, mai mult, continuă arătându-i o hârtie, iată ordinul scris al şefului de poliţie care a cerut să-mi fie predată sclava. În faţa acestui document nu vă puteţi opune.

— După câte văd, domnule Martinho, spuse Alvaro după ce se uită repede peste hârtia pe care i-o întinsese, încă n-ai renunţat la purtarea dumitale mârşavă, transformându-

te pentru un pumn de bani în cel mai groaznic instrument de tortură al călăului unei femei nefericite! Gândeşte-te bine şi ai să vezi că acţiunea asta meschină nu poate inspira decât oroare şi dezgust.

Martinho, fiind însoţit de poliţie, consideră că avea dreptul să se poarte aspru şi arogant şi, în acelaşi timp, cu mult sânge rece.

— Domnule Alvaro, eu am venit aici cu scopul de a cere, în numele autorităţilor, predarea unei sclave fugite şi nu pentru a asculta reproşurile dumitale pe care nu ai dreptul să mi le adresezi. Fă ceea ce legea ordonă şi prudenţa sfătuieşte, dacă nu vrei să mă folosesc de dreptul meu...

— Ce drept?...

— Să percheziţionez casa şi s-o iau cu forţa pe sclavă.

— Pleacă de aici, zbir mizerabil! ţipă Alvaro, nemaiputându-şi înăbuşi furia. Să piei din faţa mea, dacă nu vrei să-ţi plăteşti scump îndrăzneala!...

— Domnule Alvaro!... Ai grijă cum vorbeşti!

Geraldo, deşi nu avea încredere în puterea de stăpânire a prietenului său, stătuse de-o parte, dar când văzu că furia şi nesăbuinţa lui Alvaro depăşiseră deja limitele, consideră de datoria lui să intervină.

— Ce faci, Alvaro? spuse el cu voce scăzută. Nu vezi că

izbucnirile astea nu reuşesc decât să te compromită şi să agraveze soarta Isaurei? Mai multă prudenţă, prietene!

— Dar... ce trebuie să fac?

— să i-o dai.

— Niciodată!... replică Alvaro hotărât.

Rămaseră tăcuţi câteva clipe. Alvaro părea că reflectează.

— Mi-a venit o idee, îi şopti el lui Geraldo.

Şi fără să mai aştepte, se apropie de Martinho.

— Domnule Martinho, vreau să-ţi zic două vorbe în particular, cu permisiunea domnilor aici de faţă.

— La ordinele dumneavoastră, răspunse Martinho.

— Mă faci să cred, îi zise Alvaro cu voce joasă luându-l de-o parte, că recompensa de cinci milioane de reali este motivul principal care te-a împins să procedezi în felul acesta cu o nefericită care nu ţi-a greşit cu nimic niciodată. E dreptul dumitale, recunosc, iar suma nu e de dispreţuit. Dar dacă vrei să renunţi complet la această afacere şi să laşi în pace o biată sclavă, eu îţi dau dublul acestei sume.

— Dublu!... Zece milioane de reali!... exclamă Martinho făcând ochii mari.

— Cum ai auzit. Zece milioane de reali chiar azi.

— Domnule Alvaro, mi-am dat cuvântul faţă de stăpânul sclavei.

— Ce importanţă are?!... Spui că a evadat din nou sau te scuzi într-un fel...

— Cum, când e un fapt atât de cunoscut că ea se află sub ocrotirea dumneavoastră?...

— E, asta-i!... Dumneata hotărăşti, domnule Martinho; un om atât de întreprinzător şi isteţ ca dumneata îşi face probleme pentru un fleac!...

— Bine, e în regulă, spuse Martinho după ce se gândi un moment. Dacă Domnia Voastră e atât de interesată de această sclavă, nu vreau s-o mai necăjesc cu afacerea asta, care drept să vă spun îmi repugnă. Accept propunerea.

— Mulţumesc. Îmi faci un mare serviciu.

— Dar cum s-o întorc eu ca să iasă bine?

— Lasă, ai o imaginaţie bogată şi inventezi dumneata ceva. Martinho rămase câteva clipe gânditor, rozându-şi unghiile şi privind în pământ. Am găsit! exclamă. Să spun că sclava a dispărut din nou nu e convenabil şi v-ar compromite pe dumneavoastră care v-aţi făcut răspunzător de ea. Voi spune doar că, examinându-se cu atenţie cazul am recunoscut că fata pe care Domnia

Voastră o are în grijă nu e sclava în chestiune şi gata.

— Nu-i rău, dar toată povestea e atât de cunoscută...

— Ce importanţă are! Domnia Voastră nu îşi aminteşte de semnul de arsură de deasupra sânului, care era menţionat în anunţ? Voi spune că nu s-a găsit un astfel de semn, care e foarte semnificativ şi iată distrusă identitatea persoanei. Voi adăuga că fata pentru care vă interesaţi, văzută noaptea e una, iar ziua e cu totul alta; că nu seamănă deloc cu frumoasa sclavă descrisă în anunţ şi că în loc de douăzeci de ani pare de patruzeci şi că toată acea tinereţe şi frumuseţe erau efectul machiajului şi a luminii tremurătoare a candelabrului.

— Sunteţi foarte ingenios, observă Alvaro surâzând, dar cei care au văzut-o nu vor da crezare unor asemenea lucruri. Rămâne, totuşi, o problemă, domnule Martinho, destăinuirea pe care ea a făcut-o în public!... Va fi greu de tăgăduit.

— Da de unde!... Dacă adăugăm că are accese de isterie şi halucinaţii e perfect...

— Bravo, domnule Martinho, am încredere absolută în isteţimea dumitale. Şi pe urmă?

— Comunic toate acestea şefului de poliţie, îi spun că nu mai am nimic cu afacerea, trec urmărirea în sarcina unui

agent oarecare de poliţie, care o să vrea să-şi asume răspunderea, şi imediat îi scriu stăpânului sclavei că m-am înşelat, aşa că el o să renunţe să o mai caute aici şi o să-şi îndrepte cercetările spre alte locuri. Ce părere ai de planul meu?...

— E grozav! Dar să nu pierdem timpul, domnule Martinho.

— Plec chiar acum şi în mai puţin de două ore sunt înapoi să vă spun ce am rezolvat.

— Eu nu pot să rămân prea mult timp aici. Dar te aştept acasă la mine şi acolo vei primi suma despre care am vorbit.

— Puteţi pleca, spuse Martinho poliţailor care îl aşteptau la uşă. Prezenţa, voastră nu mai e necesară aici. Fără îndoială, continuă în sinea lui, suma se va dubla ca la jocul de cărţi. Această sclavă e o mină, care mi se pare că nu s-a epuizat încă.

Şi plecă frecându-şi mâinile de mulţumire.

— Ce afacere ai încheiat cu omul ăsta, Alvaro? întrebă Geraldo de îndată ce Martinho părăsi încăperea.

— Excelentă, răspunse Alvaro, ideea mea a avut efectul scontat, ba chiar mi-a întrecut aşteptările.

Şi în câteva cuvinte îi povesti prietenului său de târgul

pe care îl încheiase cu Martinho.

— Ce caracter abject are Martinho ăsta! exclamă Geraldo. De la un asemenea om nu te poţi aştepta *la* **nimic bun. Şi crezi că obţii mare lucru, Alvaro, procedând astfel?...**

— Ceva tot am să obţin. Reuşesc s-o mai păstrez pe isaura câtva timp. În timp ce Leoncio, crezând că sclava lui nu se află în Recife, o va căuta în altă parte, ea va rămâne aici liniştită sub ocrotirea mea, departe de persecuţiile şi chinurile unui stăpân barbar; eu voi avea timp să fac rost de probe care să justifice dreptul ei la libertate. În ceea ce priveşte restul, cu toate că ai motive să-mi consideri cauza iremediabil pierdută, cerul mă va inspira cum să procedez în continuare.

— Te înşeli amarnic, sărmane Al varo!... Crezi că îndepărtându-l pe Martinho rămâi deocamdată în afara persecuţiilor şi cercetărilor întreprinse împotriva protejatei tale? Ce orb eşti! Nu vor lipsi denunţători la fel de ahtiaţi după bani, care pentru cinci milioane de reali, sumă fabuloasă pentru aceşti mizerabili, să nu pornească în căutarea unei capturi atât de preţioase. Mai ales acum că

Martinho a dat alarma şi afacerea a atins un anumit grad de notorietate, în loc de unul vor apărea o sută de Martinho pe urmele frumoasei fugare şi nu vor avea altceva de făcut decât să urmeze drumul bătut de primul.

— Eşti foarte realist, Geraldo, dar priveşti întotdeauna partea urâtă a lucrurilor. E foarte posibil ca minciunile inventate de Martinho să fie crezute şi ca nimeni să nu mai caute s-o descopere pe Isaura în persoana acestei fete care mă interesează şi chiar dacă mii de denunţători o vor căuta prin toate colţurile lumii, prea puţin îmi pasă. Oricum voi avea un răgaz care îmi poate fi de mare folos.

— Bine, Alvaro, să zicem, că aşa o să se întâmple, dar nu-ţi dai seama că un astfel de procedeu nu e demn de tine?... Că îţi atragi în felul acesta epitetele jignitoare cu care te-a împroşcat Leoncio şi că devii chiar seducător şi hoţ de sclave?

— Iartă-mă, dragul meu Geraldo, nu-ţi pot accepta mustrarea. Ea nu îşi are sensul în împrejurarea deosebită în care ne aflăm. Eu n-am oferit refugiu unei sclave; apăr un înger şi ajut o victimă inocentă

împotriva furiei unui călău. Motivele care mă constrâng şi calităţile persoanei pentru care fac lucrurile acestea îmi înnobilează purtarea şi sunt suficiente ca să mă justific înaintea conştiinţei mele.

— Bine, Alvaro, faci cum vrei. Nu ştiu ce pot să-ţi mai spun ca să te împiedic să acţionezi, nu numai imprudent, dar, ca să fiu sincer, şi ridicol şi nedemn de tine.

Geraldo nu-şi putea ascunde nemulţumirea faţă de pasiunea oarbă ce-l făcea pe prietenul său să comită acte pe care le califica drept absurdităţi groteşti şi nebunii care depăşeau orice măsură. De aceea, departe de a-l ajuta cu sfaturile lui şi a-i arăta mijloacele prin care ar fi putut grăbi eliberarea Isaurei, căuta să-i schimbe hotărârea, prezentându-i situaţia mai dificilă decât era în realitate. De bunăvoie, dacă i-ar fi stat în putinţă, i-ar fi dat-o pe Isaura stăpânului ei numai pentru a-l opri pe Alvaro de a făptui acele, ridicole extravaganţe.

Capitolul XVII

Rămânând singur, Alvaro se aşeză la o masă. Îşi sprijini coatele pe ea cu fruntea în palme şi căzu pe gânduri.

După liniştea care domnea în cameră, Isaura îşi dădu seama că nu mai erau persoane străine acolo şi se duse la el.

— Domnule Alvaro, spuse ea apropiindu-se încet şi timid, iertaţi-mă... desigur că vă deranjez... aţi vrea poate să fiţi singur...

— Nu, Isaura mea, tu niciodată nu mă deranjezi; dimpotrivă, eşti mereu binevenită lângă mine...

— Dar vă văd atât de trist!... Mi se pare că am auzit voci. V-a supărat cineva, domnul meu?...

— Nu s-a întâmplat nimic deosebit, Isaura. Nişte persoane l-au căutat pe Geraldo.

— Atunci de ce sunteţi atât de trist şi abătut?

— Nu sunt niciuna, nici alta. Mă gândeam la mijloacele prin care să te smulg din iadul sclaviei, îngerul meu, şi să-ţi redau poziţia pentru care te-a creat Natura.

— Ah, domnule! Nu vă mai chinuiţi atât de dragul unei nefericite care nu merită atâta afecţiune. E zadarnic să luptaţi împotriva destinului implacabil care mă urmăreşte.

— Nu vorbi aşa, Isaura, Te bucuri din plin de protecţia şi dragostea mea!...

— Nu sunt demnă să aud din gura dumneavoastră aceste frumoase cuvinte. Dăruiţi-vă dragostea unei femei

care s-o merite şi uitaţi de sărmana sclavă care a devenit nedemnă până şi de mila dumneavoastră, ascunzându-vă originea ei şi care v-a făcut de ruşine...

— Taci, Isaura... Până când vrei să-ţi aminteşti de blestemata aia de întâmplare? Numai eu sunt vinovat că te-am obligat să mergi la bal şi ai avut dreptate să nu-mi dezvălui secretul tău. Uită povestea asta, ţi-o cer în numele dragostei noastre, Isaura.

— Nu pot să uit pentru că remuşcările îmi trezesc mereu în suflet amintirea acelei slăbiciuni. Nenorocirea e o sfătuitoare rea care ne tulbură spiritual. Eu vă iubeam şi atunci, dar acum vă iubesc mai mult. Iertaţi-mi această declaraţie care este, fără îndoială, o îndrăzneală în gura unei sclave.

— Spune, Isaura, spune-mi mereu că mă iubeşti. Aş vrea să te ascult la nesfârşit rostind aceste vorbe.

— Era o dragoste tristă, o dragoste de sclavă, fără zâmbet şi fără speranţă. Dar norocul de a fi iubită de dumneavoastră mă consola. Iubindu-mă, mă înnobilaţi în propriii mei ochi şi aproape că uitam realitatea umilei inele condiţii. Tremuram la gândul că spunându-vă adevărul voi pierde pentru totdeauna această unică şi dulce mângâiere care-mi mai rămăsese de la viaţă. Iertaţi, domnule, iertaţi

o sclavă nenorocită care a avut nesăbuita îndrăzneală de a vă iubi.

— Isaura, n-are rost să te frămânţi. Mă iubeşti şi eu te iubesc, de asemenea, pentru că te consider demnă de dragostea mea; ce vrei mai mult?... Dacă înainte de a-ţi cunoaşte originea, te-am iubit fiind subjugat de farmecele tale deosebite, astăzi, când ştiu că la atâtea însuşiri adaugi nimbul nenorocirii şi al martiriului, te ador.

— Mă iubiţi şi aceasta e ideea care mă chinuie cel mai mult!... La ce ne foloseşte această dragoste, dacă nici măcar nu pot avea norocul să vă fiu sclavă, ci trebuie să mor în mâinile călăului meu?...

— Niciodată, Isaura! exclamă Alvaro înflăcărat. Bogăţia, liniştea şi viaţa mea, voi sacrifica totul, pentru a te elibera din jugul groaznicului tiran. Dacă dreptatea de pe pământ nu mă va ajuta în această nobilă şi generoasă acţiune, dreptatea divină o va face pentru mine.

— Oh! Domnule Alvaro!... n-o să vă sacrificaţi pentru o sărmană sclavă. Nu merit atâta devotament. Lăsaţi-mă cu destinul meu nefericit. Îmi ajunge bucuria de a fi meritat dragostea unui cavaler atât de nobil şi generos ca dumneavoastră. Această amintire mă va alina în suferinţa pe care o port în suflet. Nu pot să consimt să vă înjosiţi

numele şi reputaţia, iubind o sclavă.

— Fie-ţi milă, Isaura, nu mă mai chinui cu vorbele astea blestemate, pe care le repeţi mereu! Sclavă, tu!... Nu eşti, n-ai fost şi nu vei fi niciodată sclavă. Un om tiranic şi nedreptatea unei întregi societăţi nu pot condamna la sclavie o fiinţă care s-a născut demnă de respectul şi admiraţia tuturor! Nu, Isaura, eu voi şti să te ridic pe locul onorabil care-ţi este destinat şi pe care îl meriţi.

Deşi aflase din noaptea balului că Isaura era o sclavă, Alvaro nu renunţase să o trateze cape o domnişoară de pe cea mai înaltă treaptă a ierarhiei sociale, cu respect, delicateţe şi condescendenţă. Se comporta în concordanţă cu înaltele principii după care se conducea şi cu nobilele şi delicatele sentimente ale inimii sale. Sfiala, inocenţa, talentul, virtutea şi nenorocirea erau pentru el lucruri sfinte şi demne de respect, fie că se întâlnesc la o prinţesă sau la o sclavă. Afecţiunea lui era atât de pură şi castă ca şi persoana asupra căreia se revărsa şi niciodată nu i-ar fi trecut prin minte să abuzeze de poziţia umilă şi precară a iubitei sale pentru a-i profana candoarea. Niciodată vreun gest mai îndrăzneţ sau vreo vorbă mai deplasată n-au adus pe faţa sclavei roşeaţa pudorii şi cu atât mai mult buzele lui Alvaro n-au atins cu vreun sărut chipul ei

neprihănit.

Acum, pentru prima dată, Alvaro, stăpânit de o dulce şi puternică emoţie, pronunţând ultimele cuvinte, o înlănţui cu braţul şi o strânse cu blândeţe la piept.

Erau am îndoi transpuşi de plăcerea acestei prime îmbrăţişări, când zgomotul unei trăsuri care opri la poartă îi făcu să se despartă.

— Ei, e cineva acasă? se auzi o voce stridentă.

În acelaşi timp, intră în salon vizitiul lui Alvaro şi îl anunţă că îl mai caută cineva.

— Oh, Doamne Dumnezeule!... Ce s-o mai fi întâmplat? Or fi tot blestemaţii de poliţai?... se gândi Alvaro şi apoi se adresă Isaurei:

— E mai prudent să te retragi, draga mea. Cine ştie cine o fi şi nu e bine să fii văzută.

— Ah, eu nu sunt bună decât să-ţi stric liniştea! murmură Isaura plecând.

O clipă după aceea, Alvaro văzu intrând în salon un tânăr frumos şi elegant, îmbrăcat după ultima modă şi etalând cele mai aristocratice şi alese maniere; dar în ciuda frumuseţii sale avea o privire întunecată care stârnea groază şi repulsie.

— Ăsta precis nu e poliţai, gândi Alvaro arătându-i un

scaun noului venit. Vă rog să luaţi loc şi să fiţi bun să-mi spuneţi cu ce vă pot fi de folos?

— Iertaţi-mă, răspunse cavalerul, rotindu-şi privirea curioasă prin salon, nu cu dumneavoastră doream să vorbesc, ci cu stăpânul casei sau cu fiica lui.

Alvaro se cutremură. Era limpede că acel tânăr, chiar dacă nu avea aspect de poliţai, o căuta pe Isaura. Totuşi, pentru a se convinge că presupunerea lui era întemeiată, înainte de a-l chema pe stăpânul casei, vru să sondeze intenţiile vizitatorului.

— întrucât sunt autorizat de stăpânii casei să mă ocup de toate problemele lor, Domnia Voastră poate să mi se adreseze şi să-mi spună ce doreşte de la ei.

— Bine, domnule, mai ales că ceea ce vreau nu e niciun secret. Sunt sigur că aici se află adăpostită o sclavă fugită, pe nume Isaura şi am venit să o iau...

— în acest caz trebuie să vorbiţi cu mine, pentru că eu sunt tutorele ei.

— Aha! Probabil Domnia Voastră este domnul Alvaro!...

— Chiar el.

— Mă bucur că vă întâlnesc aici; eu sunt Leoncio, stăpânul sclavei Isaura.

Leoncio... stăpânul Isaurei! Alvaro rămase

înmărmurit sub greutatea acestei cumplite şi fulgerătoare dezvăluiri. Mut şi tulburat contemplă pentru câteva clipe omul cu înfăţişarea sumbră care îi apăruse în faţa ochilor, implacabil şi sinistru ca Lucifer gata să ia victima şi s-o arunce în infern. O sudoare rece îi acoperi fruntea şi o nelinişte profundă îi strânse inima.

— El e!... E chiar călăul!... Ah, sărmană Isaura!... Acesta fu ecoul lugubru pe care inima lui îngheţată de deznădejde îl murmură.

Capitolul XVIII

Probabil că cititorul a rămas uluit ca şi Alvaro de apariţia neaşteptată a lui Leoncio în Recife, chiar în casa unde se afla refugiată sclava sa.

Trebuie să vă spun de la început că nu s-a întâmplat nicio minune.

După ce trimisese prin poştă cele două scrisori pe care le cunoaştem, una către Alvaro, cealaltă către Martinho, Leoncio rămase în continuare copleşit de tulburarea şi gelozia ce îi devorau sufletul. Vestea

că Isaura se afla în mâinile unui tânăr frumos şi bogat, care o iubea nebuneşte, era pentru el un chin de nesuportat, o otravă care-i rodea sufletul şi îi provoca crize de disperare, răscolindu-i pasiunea năvalnică pentru sclava sa. Se afla la Curte, unde plecase de îndată ce primise veşti despre Isaura, cu scopul de a fi într-un loc de unde se puteau lua măsuri grabnice şi energice pentru capturarea ei. După ce expediase scrisorile în dimineaţa din ajunul plecării vaporului, îşi petrecuse restul zilei foarte preocupat. Teribila nelinişte în care se zbătea nu-i permitea să aştepte răspuns la scrisori; în acea epocă, în care abia se inaugurase navigaţia cu vaporul pe coasta Braziliei, călătoriile cu vaporul erau rare şi de lungă durată. Apoi, nu avea încredere în demersurile persoanelor necunoscute, căci poate n-ar fi luptat din răsputeri împotriva lui Alvaro care, după descrierea făcută, era o persoană influentă în ţinutul său, iar gelozia şi răzbunarea nu obişnuiesc, să încredinţeze executarea planurilor lor pe mâini străine.

— Trebuie neapărat să merg chiar eu, gândi Leoncio, şi ferm în hotărârea luată se duse la ministrul justiţiei, cu

care întreţinea legături de prietenie, şi-i ceru o scrisoare de recomandare, care echivala cu un ordin către şeful poliţiei din Pernambuco, pentru a-l ajuta să descopere şi să captureze sclava. Leoncio se înarmase şi cu un mandat de arestare a lui Miguel, pe care îl denunţase ca hoţ şi tăinuitor de sclave. Furiosul „paşă” nu uitase nimic ca răzbunarea să-i fie cât mai cruntă.

A doua zi, Leoncio călătorea spre nord în acelaşi vapor în care se aflau şi scrisorile, care au ajuns totuşi la destinaţie cu câteva ore înainte ca autorul lor să ajungă la sediul poliţiei din Recife. Aici îi înmână şefului scrisoarea pe care o avea de la ministrul justiţiei şi îl informă despre scopul vizitei sale.

— Trebuie să vă spun, domnule Leoncio, zise şeful poliţiei, că nu au trecut nici două ore de când a plecat de aici o persoană autorizată de Domnia Voastră pentru a o prinde pe sclavă, iar cu puţin timp înainte de sosirea dumneavoastră a revenit declarând că s-a înşelat, că fata pe care pusese ochii nu poate fi sclava care vă, aparţine.

— Un anume Martinho, nu-i aşa, domnule?

— Exact.

— Cum? Ce spuneţi?

— Adevărul; încă sunt la uşă reprezentantul justiţiei şi

poliţaii care l-au însoţit.

— înseamnă că mi-am pierdut timpul venind până aici... oh! Nu, asta nu-i posibil! Crede-mă, domnule, e o minciună la mijloc... Se spune că acest domn Alvaro este foarte bogat.

— Şi Martinho ăsta, un vagabond capabil de orice mârşăvie. Ca să vă convingeţi trebuie să verificaţi personal care este realitatea.

— Tocmai asta vreau să fac. Voi merge acolo să văd cu ochii mei şi dacă e posibil, chiar acum.

— Când doriţi. Se află încă aici reprezentantul justiţiei şi poliţaii care s-au întors de puţin timp de acolo şi nimeni nu este mai îndreptăţit ca ei să vă ajute, în cazul în care vă veţi recunoaşte sclava.

— Mai am nevoie să-mi daţi acordul pe acest ordin, spuse Leoncio arătând documentul emis împotriva lui Miguel. Trebuie să fie pedepsit trădătorul care a avut îndrăzneala să-mi fure şi să-mi pervertească sclava.

Şeful poliţiei îndeplini fără ezitare cererea lui Leoncio care, însoţit de mica escortă, urcă în trăsură şi se îndreptă spre casa Isaurei, pe care am lăsat-o stând de vorbă cu Alvaro.

Situaţia acestuia era disperată. Rivalul său venise

înarmat cu drepturi incontestabile pentru a-l umili şi a-i sfâşia inima, furându-i fiinţa adorată, idolul sufletului său, care urma să cadă pradă pasiunii brutale a unui stăpân libertin. Nu avea altceva mai bun de făcut decât să se plece fără să crâcnească în faţa loviturii destinului şi, stând cu braţele încrucişate, s-o vadă pusă în fiare şi lovită de biciul călăului pe nobila şi angelica făptură, care îi făcuse inima să palpite de emoţia unei iubiri sublime.

Cumplită încercare la care era supus datorită unei legi absurde şi inumane!

Josnicul şi uşuraticul stăpân se prezintă mândru şi arogant, având de partea lui legea şi autoritatea, dreptul şi forţa, pune gheara pe prizonieră, obiectul ambiţiei sau urii sale, pe care poate s-o fericească sau s-o distrugă după bunul său plac, în timp ce bărbatul cu suflet ales şi intenţii generoase, dezarmat în faţa legii, rămâne acolo, umilit, neputincios, subjugat, fără a putea întinde mâna nevinovatei şi nobilei victime pe care ar fi vrut s-o ocrotească. Astfel, printr-o stranie aberaţie, vedem legea slujind viciul şi tăind braţele virtuţii.

Deci Alvaro stătea în faţa lui Leoncio, precum condamnatul în faţa călăului. Mâna fatalităţii îl strivea sub greutatea ei distrugătoare, fără a-i lăsa nicio portiţă de

scăpare.

Leoncio, spumegând de turbare şi gelozie, dorea să se răzbune pe rivalul său, nu cu nobleţea cavalerului, ci căutând să-l înjosească prin forţa insultelor.

— Ştiu că de mult timp, spuse Leoncio, continuând dialogul pe care l-am întrerupt în capitolul precedent, Domnia Voastră păstrează această sclavă împotriva oricărei legi, înşelând autorităţile cu fal se dovezi pe care niciodată nu le veţi putea proba. Dar acum am venit chiar, eu s-o revendic, să vă dejoc planurile şi să vă dezvălui înşelătoria.

— Nicio înşelătorie, domnule. Am ocrotit o sclavă împotriva violenţelor unui stăpân care vrea să devină călăul ei. Asta-i tot.

— Ah!... Acum aflu că oricine poate să sustragă un sclav din stăpânirea cuiva, sub pretextul de a-l proteja, şi că oricine are dreptul să vegheze asupra felului în care sunt trataţi sclavii altora.

— Domnia Voastră vrea să-şi bată joc de mine şi vă declar că nu am niciun chef să fiu batjocorit. Vă asigur că doresc foarte mult libertatea acestei sclave, aşa cum îmi doresc fericirea, şi sunt dispus să fac orice sacrificiu pentru a o obţine. V-am oferit deja bani şi îmi menţin oferta. Vă

dau ori cât cereţi... Vă dau o avere pentru această scla-vă. Spuneţi preţul...

— Nici tot aurul din lume nu v-ar ajunge, pentru că nu vreau s-o vând pe Isaura.

— Ăsta e un capriciu barbar...

— Ei, şi! Oare nu pot avea capriciile mele, socotind că nu lezează drepturile nimănui? Oare Domnia Voastră nare capriciul de a o păstra pentru sine?... Dar capriciul dumneavoastră lezează drepturile mele şi tocmai asta nu pot tolera!

— Nu, domnule, la mine nu este vorba de un capriciu, ci de un act nobil şi generos, pe când la dumneavoastră este vorba de tiranie, ca să nu spun mârşăvie. Domnia Voastră îşi murdăreşte onoarea menţinând în sclavie această fată şi jigneşte amintirea scumpei dumneavoastră mame, care a crescut-o cu atâta bunătate şi a educat-o pentru a deveni demnă de libertatea pe care dorea să i-o dea şi nu pentru a vă satisface capriciile. De unde se află, vă va blestema şi întreaga lume va fi de acord cu blestemul asupra celui care ţine în sclavie o fiinţă plină de virtuţi.

— Destul, domnule!... Acum aflu că, sclava are dreptul la libertate, numai pentru faptul că e frumoasă şi dotată. Aflaţi că dacă mama mea n-a crescut această fată pentru

a-mi satisface capriciile, cu atât mai puţin a crescut-o pentru a le satisface pe ale dumneavoastră, pe care nu v-a văzut niciodată. Domnule Al varo, dacă vreţi să aveţi o sclavă frumoasă ca amantă, **căutaţi**-vă alta, cumpăraţi-o, că în ceea ce o priveşte pe Isaura, puteţi să vă luaţi gândul de la ea.

— Domnule Leoncio, aţi uitat desigur unde vă aflaţi şi, cu cine vorbiţi şi credeţi că sunteţi pe moşie şi discutaţi cu administratorul sau cu sclavii dumneavoastră. Vă avertizez că este cazul să vorbiţi pe un alt ton.

— Gata, domnule! Să terminăm cu certurile inutile, eu n-am venit aici să primesc lecţii de comportare. Vreau să-mi daţi sclava, şi nimic mai mult. Nu mă obligaţi să uzez de dreptul meu şi s-o iau cu forţa.

Al varo, înfuriat de răspunsurile grosolane ale lui Leoncio, îşi pierdu prudenţa şi sângele rece.

Înţelese că, pentru a ieşi cu bine din situaţia îngrozitoare în Care se afla nu avea decât două soluţii: să-şi omoare rivalul sau să fie omorât. Şi cedând mâniei şi disperării, sări din scaunul în care stătea, îl prinse pe Leoncio de guler şi îl scutură cu forţă.

— Călăule, zbieră spumegând de furie. Sclava ta se află aici. Dar înainte de a o lua, trebuie să răspunzi insultelor

pe care mi le-ai adus, ai auzit?... Sau crezi că şi eu sunt sclavul tău?...

— Eşti nebun! exclamă Leoncio îngrozit, legile ţării noastre nu admit duelul.

— Nu mă interesează legile!... Pentru un om cu demnitate, onoarea este deasupra legilor şi dacă nu eşti un laş cum cred...

— Ajutor, vrea să mă omoare, strigă Leoncio, scăpând din mâinile lui Alvaro şi alergând spre uşă.

— Mizerabile! strigă **Alvaro,** încrucişându-şi braţele

În aceiaşi clipă, atraşi de zgomot, intrară în salon

Isaura şi Miguel, apoi reprezentantul justiţiei şi poliţaii. Isaura stătuse cu atenţia încordată şi din camera alăturată auzise discuţia dintre cei doi tineri. **Îşi dădu seama că totul era pierdut şi alergă să împiedice nebunia pe care Alvaro era gata s-o comită din dragoste pentru ea.**

— Sunt aici, domnule! spuse, venind în faţa stăpânului său.

— Iată-i! Ăştia sunt! exclamă Leoncio arătându-i poliţailor pe Isaura şi pe Miguel. Luaţi-i!...

— Du-te, Isaura, du-te, murmură Alvaro cu voce stinsă. Nu te descuraja! Eu nu te voi părăsi! Ai încredere în

Dumnezeu şi în dragostea mea.

O oră mai târziu, Alvaro primea acasă vizita lui Martinho. Acesta venea grăbit să dea socoteală de misiunea sa, fiind nerăbdător să încaseze suma convenită.

— Zece milioane! gândea el. E o avere! Acum da, pot să trăiesc liber!... Adio, tocite bănci!... Adio, cărţi slinoase pe care atâta timp v-am răsfoit degeaba!... Nu mai am nevoie de voi. O să vă arunc pe fereastră. Viitorul îmi este asigurat. În curând voi fi capitalist, bancher, comandor, baron şi o să vadă lumea cât valorez!

Şi cu mania de a multiplica dobânzile şi speculaţiile bancare, Martinho însutise deja acea sumă, în imaginaţia sa.

— Dragul meu domn Alvaro, am venit să-ţi spun că totul e în regulă, aşa cum am stabilit. Domnia voastră poate să trăiască liniştit în compania încântătoarei fugare, pentru că de aici înainte nimeni nu o să vă mai deranjeze. Într-adevăr, purtarea dumneavoastră e demnă de laudă. N-am mai pomenit obrăznicie mai mare! Să ţii în sclavie o fată atât de gingaşă şi dotată!... Iată ce i-am scris mişelului de Leoncio. I-am turnat o groază de minciuni care îl vor dezorienta complet.

Martinho începu să citească, dar Alvaro, impacientat, îl

întrerupse.

— Ajunge, domnule Martinho, îi spuse supărat. Treaba este rezolvată. Nu mai am nevoie de serviciile dumitale.

— Rezolvată?... Cum aşa?

— Sclava este în posesia stăpânului ei.

— A lui Leoncio? Imposibil!

— Totuşi este adevărul adevărat. Dacă vrei să afli amănunte, du-te la poliţie şi interesează-te.

— Şi cele zece milioane ale mele?

— Cred că nu ţi le mai datorez.

Martinho scoase un strigăt de disperare şi ieşi din casă val-vârtej, încât părea că se rostogoleşte pe scări.

Capitolul XIX

— Ai grijă cum aranjezi scaunele, Rosa! Eşti zăpăcită de-a binelea şi nu te pricepi la nimic. Se vede că nu eşti făcută să slujeşti în salon; locul tău e la bucătărie.

— Ei, uite, cine s-a găsit să-mi dea lecţii!... Cine te-a chemat aici, obraznicule? Nici locul tău nu e în salon, ci în grajd. Du-te acolo şi ai grijă de caii tăi, André şi nu te mai

băga unde nu-ţi fierbe oala!

— Tacă-ţi gura, proasto! Îi zise André, schimbând locul câtorva scaune. Ştii numai să bârfeşti. Scaunele astea nu trebuie să stea aici... Mai uită-te şi la vaze!... N-ai şters nici oglinzile! Ce leneşă şi neîndemânatică eşti! Când era Isaura, totul strălucea, îţi făcea plăcere să intri în salon. Acum, ia uite! E limpede că eşti o nepricepută!

— Bine că ai adus vorba despre asta! i-o întoarse Rosa, iritată. Dacă ţi-e dor de vremurile când Isaura era aici, du-te şi scoate-o de la carceră, unde îşi duce zilele.

— Taci, Rosa! Fii atentă că şi tu poţi sfârşi acolo!

— Eu nu, că nu sunt fugară.

— Pentru că n-ai găsit încă un bărbat cu care să fugi, dacă n-oi fugi cu dracu! Săraca Isaura! O fată atât de bună şi de sensibilă să fie tratată ca o negresă de la bucătărie! Şi nu ţi-e milă de ea, Rosa?

— De ce să-mi fie milă? Cine a pus-o să-şi facă de cap?

— Uite, Rosa, eu sunt gata să suport pedeapsa pe care o suferă Isaura, dar, se înţelege, alături de ea.

— Asta-i foarte simplu. Fă ce a făcut Isaura. Du-te să iei aer în Pernambuco, c-o să te întorci cu siguranţă lângă ea.

— Ce n-aş da!... Dacă aş şti că mă închide cu ea, zău c-aş fugi! Nenorocirea e că sărmana Isa ura ne va părăsi pe

toţi pentru totdeauna. Cât de mult o să ne lipsească!...

— Cum să ne părăsească?

— Ai să vezi!

— A fost vândută?

— Nu.

— înstrăinată?

— Nici vorbă.

— E liberă?

— Ce curioasă eşti! Aşteaptă, Rosa, ai puţină răbdare, că o să afli totul chiar azi.

— Ai început cu secretele... Ce ştii tu şi ceilalţi nu ştiu?

— Nu e niciun secret, Rosa. Fii atentă! Cât de curând o să-ţi dau o veste mare.

— Vai, vai! făcu Rosa batjocoritoare. Ai şi mutră să aduci veşti.

— Ssst. Rosa, că acu’ vine stăpânul!

După discuţia de mai sus, v-aţi dat seama că suntem din nou pe moşia lui Leoncio, în municipiul Campos, în acelaşi salon în care, la începutul acestei poveşti, am găsit-o pe Isaura intonând cântecul ei preferat.

Trecuseră două luni de când Leôncio se dusese la Recife după Isaura. Leoncio şi Malvina se împăcaseră şi se întorseseră împreună la moşie. Câţiva sclavi, printre care

Rosa şi André, spălau duşumelele, ştergeau praful şi aranjau mobila luxosului salon, martor impasibil al secretelor familiei, al atâtor scene mişcătoare şi înălţătoare sau ruşinoase şi sinistre, şi care în timpul absenţei Malvinei rămăsese închis.

Care este deci soarta Isaurei şi a lui Miguel de când au părăsit Pernambuco? Ce destin i-a rezervat Leoncio sclavei sale preferate? Cum s-a împăcat cu soţia sa?

Iată la ce vom răspunde cititorului, înainte de a continua această naraţiune.

Leoncio, aducând-o pe Isaura la moşie, o ţinea într-o severă recluziune. Proceda astfel nu numai cu scopul de a o pedepsi sau a-şi potoli setea de răzbunare împotriva bietei sclave. Ştia cât de înflăcărată şi de profundă era dragostea pe care tânărul pernambucan i-o purta Isaurei, auzise ultimele cuvinte pe care i le adresase fetei: „Ai încredere în Dumnezeu şi în dragostea mea. Nu te voi părăsi”. Era o ameninţare, şi Alvaro, bogat şi curajoscum era, dispunea de multe mijloace pentru a şi-o pune în aplicare. De aceea, Leoncio nu numai că o închisese, dar şi înarmase toţi sclavii care fuseseră retraşi de la muncile câmpului şi care trăiau în alertă zi şi noapte, ca soldaţii din garnizoana unei fortăreţe.

Dar diabolicul Leoncio nu renunţa deloc la dragostea lui nebună şi nici nu-şi pierdea speranţa că va înfrânge încăpăţânarea Isaurei.

Şi nu era numai dragostea sau pasiunea care îl chinuiau; era un capriciu tiranic, o dorinţă sălbatică şi demonică de a se răzbuna pe ea şi pe rivalul său. Dorea să fie a lui măcar pentru o zi şi, după ce ar fi fost pângărită, i-ar fi dat-o dispreţuitor rivalului, spunându-i: Vino să-ţi cumperi iubita! Acum sunt dispus s-o vând şi încă ieftin.

Începu din nou cu o ploaie de promisiuni, declaraţii şi proteste, urmate de ameninţări, restricţii şi violenţe. Leoncio ezita în faţa torturii nu pentru că i-ar fi lipsit sălbăticia pentru asemenea lucruri, ci pentru că, ştiind temperamentul îndrăzneţ al Isaurei, înţelegea că folosind astfel de mijloace ar fi reuşit s-o omoare, iar moartea Isaurei nu-i satisfăcea pasiunea şi cu atât mai puţin răzbunarea. Încerca, totuşi, să se gândească la alte mijloace, nu numai pentru a călca în picioare ceea ce el numea orgoliul sclavei, ci şi pentru a ştirbi şi batjocori atitudinea generoasă a lui Alvaro, răzbunându-se astfel pe amândoi.

În plus, Leoncio considerase absolut necesar să se împace cu Malvina, nu din cavalerism, morală şi cu atât

mai puţin din afecţiune conjugală, ci dintr-un interes pe care cititorul îl va afla foarte curând. Deci, cu acest scop se dusese Leoncio la Curte s-o caute pe Malvina.

Între „calităţile” pe care le avea Leoncio, minciuna, calomnia şi înşelătoria erau armele pe care le manevra cu abilitatea celui mai rafinat ipocrit. Se arătă pocăit şi ruşinat de felul în care o tratase şi jură să şteargă, prin comportarea sa viitoare, până şi amintirea rătăcirilor sale din trecut. Îi spuse, cu o sinceritate şi o candoare de **înger, că, pentru câtva timp, se lăsase atras de farmecele Isaurei, dar că asta nu era decât o rătăcire trecătoare, care nu i-a lăsat nicio urmă în inimă.**

Puse apoi în seama Isaurei mii de perfidii. Susţinu că fata, ca o rafinată ce era, folosise cele mai subtile artificii pentru al seduce şi a-l provoca cu scopul de a-şi obţine eliberarea în schimbul favorurilor sale. Inventă multe alte minciuni şi, în sfârşit, o făcu pe Malvina să creadă că Isaura fugise de acasă sedusă de un tânăr care o curta demult fără ca ei să ştie; că acesta îi sugerase tatălui ei mijloacele prin care s-o elibereze şi că, nereuşind, aranjaseră împreună s-o fure; că, ajungând la

Recife, un cavaler care era pe cât de bogat pe atât de extravagant, îndrăgostindu-se de ea, i-o suflă primului iubit; că Isaura, cu înşelătoriile ei, dându-se drept o doamnă liberă, l-a îmbrobodit în aşa hal încât sărmanul băiat era pe punctul de a se căsători cu ea şi, chiar după ce află că era sclavă, n-a vrut s-o părăsească fiind dispus să facă orice sacrificiu pentru a o elibera. Din mâinile acestui tânăr o smulsese el din Recife.

Malvina, fiinţă ingenuă şi încrezătoare, cu inima deschisă duioşiei şi iertării, îl crezu pe Leoncio care debitase tot felul de minciuni numai pentru a-şi justifica mojiciile din trecut şi a-şi pregăti terenul pentru atitudinea pe care avea s-o ia de aici înainte.

În calitate de soţie ofensată, altă dată s-ar fi supărat pe Isaura dacă şi-ar fi surprins soţul adresându-i cuvinte de dragoste; dar mânia ei începuse să se domolească şi s-ar fi risipit, dacă Leoncio n-ar fi venit cu false şi calomnioase informaţii, atribuindu-i Isaurei cele mai grosolane purtări. Din acel moment, Malvina începu să simtă pentru Isaura nu ură ci indiferenţă şi dispreţ amestecat cu milă, la fel cum ar fi simţit pentru o

sclavă oarecare, obraznică şi prost crescută.

Era tot ce-i trebuia lui Leoncio pentru a şi-o atrage de partea lui pentru pedepsirea şi răzbunarea pe care le plănuise împotriva nefericitei sclave. Ştia bine că Malvina, cu sufletul ei blând şi milos, n-ar fi consimţit niciodată la pedepse crude; ceea ce gândea el, aşadar, nu avea nimic barbar în aparenţă, chiar dacă era un chin, îngrozitor şi umilitor, impus unei inimi de femeie conştientă de frumuseţea şi graţia ei.

— Şi ce ai de gând să faci cu Isaura? întrebă Malvina.

— Să-i dau un soţ şi s-o eliberez.

— Şi i-ai găsit acest soţ?

— Păi ce, ducem lipsă de bărbaţi?... Ca să-l găsesc n-a fost nevoie să ies din casă.

— Vreun sclav, Leôncio?... Oh!... Asta nu!

— De ce, odată ce-l eliberez şi pe soţ? Mi-am adus aminte de André care o sorbea din ochi; dar, chiar aşa fiind, nu vreau s-o dau amărâtului ăla. Am pentru ea ceva mult mai bun.

— Pe cine, Leoncio?

— Ei, pe cine!... Pe Belchior.

— Pe Belchior!... exclamă Malvina râzând în hohot. Îţi

baţi joc de mine! Fii serios! Cine e?

— E Belchior, dragă. Vorbesc serios.

— Te aştepţi cumva ca Isaura să vrea să se căsătorească cu acel monstru?

— Dacă nu vrea, cu atât mai rău pentru ea; n-o să-i redau libertatea şi va trebui să-şi petreacă toată viaţa în lanţuri.

— Oh!... Eşti prea crud, Leôncio! Ce nevoie are de libertate dacă nu i-o laşi pe aceea de a-şi alege un soţ? Dă-i libertatea, Leôncio, şi las-o să se căsătorească cu cine vrea.

— Dacă o eliberez, se va duce val-vârtej în Pernambuco şi acolo se va arunca numaidecât în braţele neobrăzatului filfizon, bătându-şi joc de mine...

— Şi ce-ţi pasă de asta, Leôncio? întrebă Malvina, cu un aer neîncrezător.

— Ce-mi pasă?... zise Leôncio puţin derutat de întrebare. Ei, ce-mi pasă!... E ca şi cum ai întreba de ce am mândrie. Dacă ai şti cum m-a provocat maimuţoiul acela, jignindu-mă îngrozitor!... Cum m-a înfruntat cu ameninţări, zicând că trebuie să mi-o smulgă pe Isaura... Dacă nu mi-ai fi cerut-o tu şi mama mea, niciodată nu i-aş fi redat libertatea acestei sclave care nu mi-a făcut niciun serviciu

şi pe care ar fi trebuit s-o tratez ca pe o prinţesă numai pentru a înfrânge vanitatea şi a pedepsi îndrăzneala şi obrăznicia acelui neruşinat fanfaron.

— Bine, Leoncio, dar înţelege că Isaura mai degrabă s-ar lăsa arsă de vie decât să se căsătorească cu Belchior.

— Nu-ţi face griji din pricina asta, draga mea. Am un plan şi sper s-o conving să se mărite cu Belchior de bunăvoie.

— Dacă ea consimte, n-am niciun motiv să mă opun.

Într-adevăr, Leoncio îşi pregătise cu abilitate planul său atroce. Aducându-l din Recife pe Miguel, sub stare de arest, împreună cu Isaura, la sosirea în Campos îl băgă în închisoare şi-l obligă să plătească toate cheltuielile şi daunele pe care le-a pricinuit cu fuga Isaurei, evaluate la o sumă exorbitantă. De aceea, bietul om nu mai avea niciun ban şi încă mai datora o sumă enormă pe care nu putea s-o plătească decât în mulţi ani de muncă. Cum Leoncio era bogat, prieten cu miniştri şi avea mare influenţă în ţinut, autorităţile locale se pretară la toate aceste persecuţii.

După ce Leoncio, dezamăgit că nu putuse înfrânge rezistenţa încăpăţânată a Isaurei, îşi schimbă planul de răzbunare, se duse chiar el să-l caute pe Miguel.

— Domnule Miguel, îi spuse pe un ton formal, am mare consideraţie pentru dumneavoastră şi pentru fiica dumneavoastră, în ciuda neplăcerilor şi daunelor pe care mi le-aţi provocat şi am venit să vă propun o cale de a înceta odată pentru totdeauna cu aceste intrigi, tulburări şi confuzii cu care fiica dumitale mi-a stricat liniştea familiei.

— Sunt gata să accept orice propunere, domnule Leoncio, răspunse respectuos Miguel, dacă este dreaptă şi cinstită.

— Nimic mai cinstit şi mai drept. Vreau s-o căsătoresc pe Isaura cu un om cumsecade şi să-i redau libertatea, dar pentru acest lucru am nevoie, de sprijinul dumitale.

— Spuneţi-mi, cu ce vă pot fi de folos?

— Ştiu că Isaurei îi repugnă căsătoria cu persoana pe care i-am destinat-o, datorită pasiunii nesăbuite, de care se pare că mai e stăpânită, pentru acel infam uşuratic din Pernambuco, care i-a băgat în

cap o groază de gărgăuni şi a ameţit-o cu idei trăsnite şi cu speranţe deşarte.

— Cred că ea trebuie să-şi amintească de băiatul acela numai cu recunoştinţă...

— Ce recunoştinţă!... Crezi dumneata că lui îi mai pasă de ea?... Nici cât negru sub unghie. A fost un capriciu al unui cap tulburat, fantezia unui fante bogat, şi dovada iat-o aici; citeşte această scrisoare... Laşul are neruşinarea să-mi scrie, ca şi cum între noi nu s-ar fi petrecut nimic, pe un ton amical, anunţându-mă că s-a căsătorit!... Şi ce-mi pasă mie?!... Dar asta încă nu e totul; profitând de ocazie, îmi cere cu neobrăzare ca îndată ce mă voi putea lipsi de Isaura să-i spun şi lui, pentru că ar dori mult s-o aibă cameristă la soţia sa. Iată unde poate ajunge cinismul şi impertinenţa!...

— într-adevăr, domnule!... E greu de crezut aşa ceva din partea domnului Alvaro!

— Păi convinge-te cu propriii ochi. Citeşte! Nu cunoşti scrisul ăsta?...

Şi Leoncio îi arătă lui Miguelo scrisoare a cărei slovă o imita perfect pe cea a lui Alvaro.

— E scrisul lui, nu încape nicio îndoială, spuse Miguel uluit de ceea ce tocmai citise. Pe lumea asta sunt multe

ticăloşii greu de înţeles.

— Şi, totodată, lecţii crude pe care nu trebuie să le dispreţuim, nu-i aşa, domnule Miguel?... Păstrează această scrisoare casă i-o arăţi fiicei dumitale; e bine ca ea să ştie tot pentru a nu mai conta pe acel bărbat şi pentru a-şi scoate din cap fumurile care, din nenorocire, încă îi mai tulbură judecata. Dumneata să faci tot ce-ţi stă în putere ca să-ţi determini fiica la această căsătorie avantajoasă, în urma căreia nu numai că te voi ierta de tot ce-mi datorezi, ci îţi voi restitui şi ceea ce mi-ai dat, ca să-ţi deschizi un magazin aici, în Campos, şi să trăieşti liniştit restul vieţii împreună cu fiica şi ginerele dumitale.

— Dar cine e acest ginere? Domnia Voastră nu mi-aţi spus încă.

— într-adevăr... Am uitat. E Belchior, grădinarul meu; nu-l cunoşti?...

— Ba îl cunosc foarte bine! Oh, domnule!... Cu ce fiinţă nenorocită vreţi să-mi măritaţi fata!... Biata Isaura!... Mă îndoiesc că o să vrea.

— Ce importanţă are cum arată dacă are un suflet bun şi e cinstit şi harnic?

— Asta aşa e. Întrebarea e dacă ea îl vrea.

— Sunt sigur că, sfătuită de dumneata, va fi de acord.

— O să fac ceea ce-mi cereţi, dar mă îndoiesc că va accepta.

— Dacă nu vrea cu atât mai rău pentru ea şi pentru dumneata: ce-am avut şi ce-am pierdut! Totul rămâne ca la început, spuse hotărât Leoncio.

Miguel nu era omul care să lupte împotriva greutăţilor. Captivitatea îndelungată a fiicei sale, mizeria şi tristeţea erau pentru el fantasme, groaznice la care nu se putea gândi fără a nu simţi o deznădejde şi o spaimă cumplită. Nu găsi atât de scump preţul în schimbul căruia inumanul stăpân, scăpând-o de mizerie, îi acorda libertatea fiicei sale, şi acceptă propunerea.

Capitolul XX

În timp ce Rosa şi André ştergeau praful de pe mobila din salon, trăncănind vesel, o scenă tristă şi mişcătoare se petrecea într-o încăpere întunecoasă de lângă colibele sclavilor, unde Isaura se afla închisă de două luni. Legată de glezna-i fină cu un lanţ prins în perete, stătea pe o Buturugă plângându-şi soarta.

Aici venise Miguel, la cererea lui Leôncio, pentru a-i

aduce la cunoştinţă propunerea stăpânului ei şi a o sfătui şi convinge să accepte partida pe care i-o propunea. Tabloul pe care îl înfăţişau cele două fiinţe palide şi abătute datorită nenorocirii, era zguduitor şi dezolant. Se întâlneau după două luni mai amărâţi şi mai nenorociţi ca niciodată şi în loc de salut se îmbrăţişară cu deznădejde, izbucnind amândoi în lacrimi.

— Da, fiica mea, trebuie să te resemnezi cu sacrificiul ăsta care, din nefericire, e singura noastră şansă.

Vin să-ţi deschid uşile tristei temniţe în care de două luni trăieşti închisă, numai cu această condiţie. Este, fără îndoială, un sacrificiu crud, dar cu mult mai suportabil decât această grea captivitate care te va doborî cât de curând.

— E adevărat, tată, călăul meu îmi dă posibilitatea să aleg între două juguri; eu încă nu ştiu care dintre ele e mai odios şi mai insuportabil. Se spune că sunt frumoasă; am fost educată ca o fată din lumea bună; mi-au insuflat o înaltă stimă faţă de mine însămi şi sentimentul pudorii şi demnităţii de femeie; sunt o sclavă invidiată de multe fete libere şi frumoase; am fost înzestrată cu un trup şi o minte deosebite; şi toate acestea pentru ce, Dumnezeule? Există o batjocură mai înjositoare?!...

Un hohot convulsiv şi sinistru izbucni din pieptul Isaurei şi inundă încăperea lugubră ca un ţipăt ascuţit de cucuvea printre morminte.

— Nu e chiar aşa cum îţi închipui în mintea ta chinuită de suferinţă. Timpul şi răbdarea rezolvă multe. O să te obişnuieşti cu noul mod de viaţă, fără îndoială mai blând decât acest infern al martirilor şi ne vom putea bucura încă de zile, dacă nu fericite, cel puţin liniştite şi senine.

— Pentru mine linişte nu poate exista decât în mormânt. Între cele două chinuri pe care le am de ales, eu văd ceva care îmi surâde ca o idee consolatoare, ca o cale pe care Dumnezeu o rezervă nefericiţilor ale căror nenorociri sunt fără leac.

— Fără îndoială că vrei să-mi vorbeşti de resemnare, nu-i aşa, fetiţo?

— Ah, tată când resemnarea nu e posibilă, numai moartea...

— Taci, Isaura, nu vorbi prostii! Eu vreau, eu am nevoie ca tu să trăieşti. Ai tu inimă să-l laşi pe tatăl tău singur pe lume, bătrân, fără sprijin şi pradă mizeriei? Dacă mă părăseşti, ce se va alege de mine în împrejurările triste în care mă laşi?...

— Iartă-mă, bunul şi dragul meu tată. Ştiu că trebuie să

trăiesc pentru tine, dar pentru asta trebuie să mă mărit cu un infirm?... Oh! E un supliciu prea mare! Să mă ţină închisă, să mă pună în jug, să ar desculţă, să mă pedepsească, în sfârşit, să mă trateze ca pe cea din urmă sclavă, dar să mă scutească de acest cumplit sacrificiu!...

— Belchior nu e chiar atât de hidos cum ţi se pare; cu timpul te vei obişnui cu el. Nu l-ai mai văzut de mult. Acum n-o să-l mai cunoşti; nu mai are acea înfăţişare aspră şi dezagreabilă. Curaj, fetiţo! Când o să ieşi de aici, aerul libertăţii îţi va reda veselia şi liniştea şi chiar cu soţul pe care ţi l-a hărăzit Leoncio vei putea trăi fericită...

— Fericită! exclamă Isaura cu un surâs amar. Nu-mi vorbi de fericire, tată. Dacă aş avea, cel puţin, inima liberă ca înainte... Dacă n-aş iubi pe nimeni... Oh! Nu era nevoie ca el să mă iubească, nu! Era de ajuns să mă vrea de sclavă, acel înger de bunătate care şi-a irosit în zadar generozitatea pentru a mă smulge din această mlaştină. Aş fi fost cu mult mai fericită la el în sclavie decât ca soţie a acestui amărât cu care vor să mă căsătorească. Dar vai mie! Oare trebuie să mă mai gândesc la el? Poate că, nobil şi bogat cum e, nu-şi mai aminteşte de sărmana sclavă!...

— Da, fata mea, nu te mai gândi la el. Alungă-ţi din suflet această dragoste nebunească.

— De ce, tată?... De ce să fiu nerecunoscătoare cu acest tânăr?... Oare el şi-o mai aminti de mine?

— Umila ta condiţie nu-ţi permite să priveşti cu dragoste spre o persoană de rang atât de înalt; o prăpastie vă desparte. Dragostea pe care i-ai inspirat-o a fost doar un capriciu, o fantezie de domnişor. Mi-e foarte greu să-ţi spun asta, Isaura, dar e purul adevăr.

— Ah, tată! Ce-mi spui! Dacă ai şti ce rău îmi fac astfel de cuvinte!... Lasă-mi cel puţin consolarea să cred că el m-a iubit şi că mă mai iubeşte încă. Ce interes avea să înşele o sărmană sclavă?...

— Eu tare aş fi vrut să te scutesc de o altă neplăcere, dar trebuie să afli adevărul. Ah! Alvaro... Fata mea, pregăteşte-ţi inima pentru încă o lovitură.

— Ce s-a întâmplat cu el? întrebă Isaura tremurând. Vorbeşte, tată! Doar n-a murit!?!...

— Nu, fetiţa mea, dar... e căsătorit.

— Căsătorit!... Alvaro căsătorit!... O! Nu, nu e posibil!... Cine ţi-a spus, tată?

— Chiar el, Isaura. Citeşte această scrisoare.

Isaura luă scrisoarea şi, tulburată, **o** parcurse în grabă. Nu spuse un cuvânt, nu scoase un suspin, nu-i curse o lacrimă şi, palidă, cu ochii în pământ, cu gura

întredeschisă, mută, nemişcată, rămase acolo mult timp în aceeaşi poziţie, s-ar **fi** zis că fusese pietrificată ca soţia lui Lot[5], când şi-a întors capul spre flăcările care mistuiau cetatea blestemată. **Într-un târziu,** se aruncă la pieptul tatălui său şi începu să plângă în hohote.

Această descărcare parcă o calmă; ridică privirea, îşi şterse lacrimile, ai fi zis că-şi recăpătase liniştea, dar o linişte îngheţată, sinistră, de mormânt. Părea că sufletul ei se mistuise sub violenţa acelei lovituri distrugătoare şi că din Isaura rămăsese doar o fantasmă.

— Sunt moartă, tată!... Nu mai sunt decât un cadavru... Să facă din mine ce-or vrea...

— Haide, fetiţo, spuse Miguel sărutând-o pe frunte. Nu te lăsa pradă disperării. Am credinţa că vei trăi şi vei fi fericită.

Miguel, spirit timid şi umil, inimă bună şi sensibilă, dar străin de marile pasiuni, nu realiza grozăvia sacrificiului pe care i-l impunea fiicei sale. Înţelegând fericirea mai ales sub aspect material, îndrăznea să spere la zile fericite şi liniştite pentru fiica sa şi nu vedea că, cerându-i să se

---

[5] **Personaj biblic din Sodoma, oraşul destrăbălării, peste care Dumnezeu a trimis o ploaie de foc. Fiind prevenită, familia lui Lot putea scăpa cu condiţia să nu privească înapoi. Soţia acestuia n-a rezistat curiozităţii, iar drept pedeapsă a fost transformată într-o statuie de sare.**

mărite cu Belchior, îi răneşte inima. Dorea ca ea să trăiască, dar nu înţelegea că acea unire jignitoare, după chinurile cumplite prin care trecuse Isaura, era lovitura de graţie care îi curma zilele şi îi scurta suferinţele.

Malvina se afla în salon aşteptând rezultatul discuţiei pe care Miguel o avusese cu fiica sa. Rosa şi André stăteau cu braţele încrucişate lângă uşa de la intrare.

Malvina simţi o strângere de inimă la apariţia Isaurei agăţată de braţul lui Miguel, lividă şi desfigurată ca un om în agonie, cu părul răvăşit, călcând cu paşi nesiguri în acel salon unde, nu cu mult timp înainte, radiase de tinereţe şi frumuseţe, în acel salon care părea că repetă încă ultimele ecouri ale vocii sale suave şi melodioase.

Tot frumoasă rămăsese sărmana sclavă! Ochii mari **şi** negri, melancolici, scânteiau ca lumânările funebre sub arcada întunecată a unei capele. Părul îi cădea inele în jurul gâtului şi prin el se zăreau umbre uşoare ca ghirlande de flori atârnând pe marmura statuilor patinată de vreme. În acea situaţie disperată, Isaura oferea sculptorului frumosul model antic al lui Niobe.

— Asta e Isaura!... Oh, Dumnezeule! Sărmana!... murmură Malvina văzând-o şi trebui să-şi şteargă două lacrimi pe care mila i le smulsese. Era pe punctul de a-i

cere îndurare soţului ei, dar îşi aminti de înclinaţiile perverse şi de comportarea urâtă pe care Leoncio le atribuise Isaurei –, calomniind-o, şi îşi impuse să o trateze cu indiferenţă.

— Ei, Isaura, spuse Malvina cu blândeţe, ai luat vreo hotărâre?... Eşti hotărâtă să te căsătoreşti cu bărbatul pe care vrem să ţi-l dăm de soţ?

Drept răspuns, Isaura îşi lăsă capul în pământ, fixându-şi privirea în podea.

— Da, doamnă, răspunse Miguel pentru ea. Isaura este hotărâtă să se supună voinţei Domniei Voastre.

— Face foarte bine. Nu e posibil ca ea să suporte în continuare un asemenea tratament inuman. Nu pentru asta a crescut-o cu atâta dragoste şi i-a dat o educaţie aleasă sărmana mea soacră. Isaura, în ciuda decăderii tale, îţi vreau binele. Îţi vom da libertatea şi un soţ cumsecade. Belchior e un băiat bun, paşnic şi harnic; cred că te vei înţelege bine cu el, mai ales că, pentru a obţine libertatea, niciun sacrificiu nu e prea mare. Nu e aşa, Isaura?

— Fără îndoială, stăpână. Dacă aşa vreţi, mă supun cu umilinţă destinului. Mă scoateţi din mlaştină, continuă Isaura în gând, pentru a mă trimite în iad.

— Foarte bine, Isaura. Eşti o fată înţeleaptă şi ascultătoare. André, du-te şi cheamă-l aici pe domnul Belchior.

Am plăcerea să-l anunţ chiar eu că îşi va realiza, în sfârşit, visul său drag. Cred că domnul Miguel va fi mulţumit de hotărârea pe care am luat-o în legătură cu fiica sa. E o realizare să scapi de sclavie şi să te căsătoreşti cu un om alb şi liber! Isaura, cu toate că ai fugit şi te-ai ascuns prin lume, ca dovadă că îţi vreau binele, o să-ţi fiu naşă. Căsătoria cu Belchior va pune capăt suferinţelor tale şi va restabili pacea şi liniştea în această casă.

Malvina deschise apoi o casetă cu bijuterii, care se afla pe o măsuţă şi scoase din ea un frumos colier de aur pe care îl prinse la gâtul Isaurei.

— Isaura, spuse ea, iată darul meu de nuntă!

— Mulţumesc, buna mea stăpână, zise Isaura şi adăugă în sinea ei: Este laţul pe care călăul îl pune pe gâtul victimei.

În acest moment, intră Belchior însoţit de André.

— Am sosit, stăpâna mea, spuse el, ce doriţi de la umilul Vostru servitor?

— Să te felicit, domnule Belchior, răspunse Malvina.

— Dar nu ştiu pentru ce!...

— Îţi spun eu. Află că Isaura va fi liberă şi... ghiceşte restul.

— Şi va pleca, desigur... Oh, ce nenorocire!...

— Am văzut că nu eşti un bun ghicitor. Isaura este hotărâtă să se mărite cu dumneata.

— Ce-mi spuneţi, stăpână! Iertaţi-mă, nu pot să cred!... Dumneavoastră râdeţi de mine.

— Îţi spun adevărul. Ea este de faţă şi n-o să mă lase să mint. Pregăteşte-te, domnule Belchior, şi cât mai repede, că mâine trebuie să se oficieze căsătoria.

— Oh, stăpâna mea! Zeiţa pământului! exclamă Belchior aruncându-se la picioarele Malvinei, lăsaţi-mă să vă sărut picioarele...

— Ridică-te, domnule Belchior; nu mie, ci Isaurei trebuie să-i mulţumeşti.

Belchior se sculă şi alergă să se prosterneze la picioarele Isaurei.

— Oh! Prinţesa inimii mele! exclamă el, înlănţuind picioarele sărmanei sclave care, slăbită cum era, se clătină în urma efuziunii sentimentale a grădinarului. Cine nu ştia ce tragedie se ascundea sub farsa aceea mârşavă şi nemiloasă putea să râdă pe săturate.

— Isaura!... Nu te uiţi la mine?!?... Ai la picioare pe sclavul tău Belchior! Uită-te la el, la acest adorator al tău care azi e mai mult decât un prinţ... Dă-ncoa mânuţa aia şi lasă-mă s-o acopăr cu sărutări...

— Doamne Dumnezeule, ce farsă deşănţată mă obligă să joc! murmură Isaura în sinea ei şi, întorcându-şi capul, îşi lăsă mâna în voia lui Belchior care, într-un acces de entuziasm, izbucni în plâns ca un copil.

— Ce scenă! spuse André Rosei.

— M-aş fi măritat mai degrabă cu un crocodil!

— Stăpânul nostru are nişte idei diabolice! Cine s-ar fi gândit să mărite o sirenă cu un ţap?!?

— Invidiosule!... Ai fi vrut să fii tu în locul lui Belchior, d-aia strâmbi din nas. Lasă că aşa-i trebuie!... Ce-ar mai lipsi acum, ar fi ca stăpânul să te dea ca zestre Isaurei.

— Aş vrea eu!... Fac prinsoare că Isaura nu se mărită de bunăvoie!... Şi-apoi... ne-am înţelege noi...

— Pleacă de aici, prostule!... Crezi că Isaura se uită la tine?

— Nu fi obraznică Rosa! Deocamdată nu am altă soluţie decât să mă mulţumesc cu tine, care, la urma urmelor eşti destul de frumuşică, şi apoi... noaptea toate pisicile sunt la fel.

— Eşti josnic!... Vezi-ţi de caii tăi şi gândeşte-te la cine vrei, numai la mine nu.

Capitolul XXI

— Leoncio, întrebă Malvina a doua zi de dimineaţă, ai luat toate măsurile pentru încheierea căsătoriei?

— Cred că este a suta oară când mă întrebi asta, Malvina. Pentru a suta oară îţi voi răspunde că am luat toate măsurile. Ieri am trimis un mesager la Campos şi notarul trebuie să sosească dintr-o clipă în alta pentru a-i înmâna Isaurei, cu toată solemnitatea, certificatul de eliberare, iar preotul pentru a oficia căsătoria. Vezi bine că nu am uitat nimic. Ai grijă să fie cu toţii gata la timp! Iar tu, trimite să aranjeze capela pentru slujba acestei căsătorii pe care am impresia că o doreşti cu mai multă ardoare, adăugă Leoncio surâzând, decât ai dorit-o pe a ta.

Malvina ieşi din salon lăsându-l pe Leoncio în compania unui alt personaj care se afla acolo, pe nume Jorge, pe care cititorul nu-l cunoaşte. Spunând că era un parazit, încă n-am spus tot.

Acest gen are multe specii, iar fiecare individ posedă caracterul şi înfăţişarea sa particulară. Era un bărbat spiritual, serviabil şi curtenitor, acestea fiind condiţiile indispensabile unui parazit. Jorge nu trăia din seva şi la umbra unui singur copac; acesta era un procedeu excelent care îi oferea o viaţă variată şi recreativă şi, în acelaşi timp devenise compania mai puţin supărătoare şi obositoare numeroşilor săi prieteni. Întreţinea relaţii de amiciţie cu toţi moşierii din ţinutul Paraiba, de la Sao Joao da Barra până la Sao Fidelis. Dacă e să-i dăm crezare, era mereu foarte ocupat cu o mulţime de afaceri importante, dar era gata oricând să renunţe la ele când intervenea invitaţia vreunui prieten pentru a petrece o săptămână sau două la moşia acestuia.

În singurătatea în care se aflase Leoncio după ruptura cu Malvina, Jorge a fost pentru el un excelent refugiu, îi ţinea de urât nu numai la masă, dar şi la joc şi la vânătoare. Îl întreţinea povestindu-i întâmplări amuzante şi scandaloase, îi aplauda rătăcirile, îi elogia cu afectare pasiunile morbide, în timp ce Leoncio, crezându-l un adevărat prieten, făcuse din el confidentul său, mărturisindu-i cele mai ascunse gânduri, planurile sale perverse şi cele mai intime probleme familiale.

Pentru a intra mai bine în misterul planurilor atroce şi mârşave ale satanicului Leoncio, să auzim discuţia pe care o au aceste două fiinţe demne una de cealaltă.

— Până la urmă, Jorge, am găsit un mijloc ingenios şi sigur de a învinge toate dificultăţile. În acest fel sper că totul se va aranja de minune.

— Te felicit cu anticipaţie pentru izbândă şi te aplaud pentru combinaţia fericită a planurilor tale!

— Cu această căsătorie este satisfăcută dorinţa soţiei mele, fără ca Isaura să scape complet de sub puterea mea. Cum tatăl ei este dependent de mine, voi şti să-l reţin la moşie ca şi pe acest grădinar stupid cu care o mărit şi apoi… tu ştii bine, timpul şi perseverenţa îmblânzesc fiarele cele mai sălbatice. Între timp, îndrăzneaţa sclavă va primi pedeapsa pe care o merită revolta sa incalificabilă. Trebuia să iau neapărat această hotărâre, fiindcă soţia mea refuza cu încăpăţânare să se împace cu mine, atâta timp cât o păstram pe Isaura în sclavie. Nu mi-ar fi păsat de capriciile ei… asta între noi fie vorba, prietene. Mă încred în discreţia ta.

— Poţi vorbi fără teamă. Inima mea este un mormânt pentru secretele prietenilor.

— Bine. Îţi spuneam că mi-ar fi păsat foarte puţin de

toanele şi capriciile soţiei, dacă afacerile mele nu erau la pământ, din păcate. În urma unor împrejurări nefavorabile, pe care n-are rost să ţi le descriu acum, averea mea este în pericol şi nu ştiu dacă îmi va sta în putinţă să o salvez fără un ajutor din afară. Or, socrul meu e singurul care, cu ajutorul creditului său, poate să susţină edificiul averii mele care e gata-gata să se prăbuşească.

— într-adevăr, procedezi cu tact şi cu prudenţă. Oh! Socrul tău!... îl cunosc bine. Are o avere considerabilă, una dintre cele mai mari din Rio de Janiero; sunt sigur că te va ajuta. O iubeşte foarte mult pe fiică-sa şi n-o să vrea să-l vadă ruinat pe soţul ei.

— Aşa gândesc şi eu. Dar încă nu e totul. Ascultă aici, Jorge! Rivalul meu, acest domn Alvaro, care a dorit-o atât de mult pe Isaura mea, căruia nu i-a fost ruşine s-o seducă şi s-o protejeze în public, într-un mod scandalos, acest grotesc campion al sclavelor străine, care a declarat că mi-o ia pe Isaura cu orice risc, va rămâne cu buza umflată. Vezi, deci, Jorge, câte avantaje obţin din această căsătorie.

— Admirabil plan, Leoncio! exclamă Jorge cu emfază. Ai un tact deosebit şi o inteligenţă subtilă... Dacă ai fi făcut politică, te asigur că ai fi avut un succes remarcabil; ai fi fost un om de stat perfect. Acest nou Don Quijote,

susţinător al libertăţii sclavelor străine şi frumoase, nu va găsi decât mori de vânt cu care să se lupte. Ce o să mai râdem de înfrângerea sa, dacă i-o da prin cap să-şi continue caraghioasa aventură.

— Nu cred că o să facă o asemenea prostie, dar dacă apare pe-aici se lămureşte el...

— Stăpâne, spuse André intrând în salon, la poartă se află nişte cavaleri care îţi cer permisiunea să intre.

— Ah! Ştii, spuse Leôncio, sunt ei, persoanele după care am trimis: preotul, notarul şi ceilalţi... Bine. Nu ne mai lipseşte nimic. Au venit mai repede decât mă aşteptam. Spune-le să descalece şi să intre, André.

André ieşi, iar Leôncio sună clopoţelul şi apăru Rosa.

— Du-te imediat şi cheamă-le pe doamna Malvina şi pe Isaura, pe domnul Miguel şi pe Belchior. E nevoie de prezenţa lor. Sunt nerăbdător să văd sfârşitul acestei farse, spuse Leôncio prietenului său după ce plecă Rosa, dar vreau ca ea să fie reprezentată cu mare pompă ca să-i satisfac Malvinei capriciul şi, astfel, să-i înşel mai bine încrederea. Dar, rămâne între noi, această căsătorie nu este decât o glumă. Sunt sigur că Isaura îl dispreţuieşte din adâncul inimii pe amărâtul ăsta care îi va fi soţ numai cu numele. Sper că planul meu va avea efectul scontat.

— În ceea ce mă priveşte, nu am nici cea mai mică îndoială de rezultatul planului tău atât de minunat întocmit.

Nici nu termină bine de spus aceste cuvinte, că în uşa salonului şi apăru un tânăr şi frumos cavaler, îmbrăcat într-un elegant costum de călătorie, însoţit de trei sau patru persoane. Leôncio, care se arătase grăbit să-i întâmpine, murmură în sinea lui:

„Oh, nu sunt cei pe care îi aşteptam!... Dacă nu mă înşel, e Alvaro!...”

— Domnul Leôncio! spuse cavalerul salutându-l.

— Domnul Alvaro, răspunse Leôncio, am onoarea să vă primesc în casa mea. Luaţi loc, vă rog... Aţi venit deci să faceţi o plimbare pe aici, prin provinciile noastre din sud?...

Acestea şi alte fraze banale, rosti Leoncio, căutând să-şi revină după tulburarea în care îl aruncase neaşteptata apariţie a lui Alvaro, în acel moment critic şi solemn.

În aceeaşi clipă intrară în salon, pe altă uşă, Malvina, Isaura, Miguel şi Belchior. Erau îmbrăcaţi deja pentru oficierea căsătoriei.

— Doamne Dumnezeule!... Ce văd?!?... murmură Isaura scuturând zdravăn braţul lui Miguel. Mă înşel?... Nu... El e...

— Chiar el... Dumnezeule!... Cum e posibil!?!...

— Oh! exclamă Isaura şi această simplă exclamaţie ca un suspin exprima uşurarea unui tumult de nelinişti care îi apăsaseră inima. Cine ar fi privit-o cu atenţie, ar fi văzut o uşoară roşeaţă pe faţa ei, pe care durerea şi suferinţele păreau că o condamnaseră la o veşnică şi marmoreană paloare; era aurora speranţei a cărei timidă culoare înflorea pe chipul ei.

— Nu mă aşteptam la vizita dumneavoastră, continuă Leoncio redobândindu-şi sângele rece şi aerul său arogant. Sosirea Domniei Voastre astăzi, în această casă, pare un eveniment de bun augur, aş zice chiar providenţial.

— Da?... Mă bucur. Dar n-aţi avea bunătatea să-mi spuneţi de ce?

— Cu multă plăcere. Aflaţi că protejata dumneavoastră va fi chiar azi eliberată şi se va căsători cu un om cumsecade. Aţi venit la momentul oportun pentru a vă convinge cu proprii ochi de realizarea ţelurilor dumneavoastră filantropice. Voi fi bucuros dacă aţi vrea să asistaţi la acest act care va fi şi mai solemn datorită prezenţei dumneavoastră.

— Şi cine o eliberează? întrebă Alvaro surâzând sardonic.

— Cine altul decât eu care sunt stăpânul ei legitim? răspunse Leoncio sigur pe el.

— Iar eu vă declar că n-o puteţi face dumneavoastră, **spuse** Alvaro cu fermitate. Această sclavă nu vă mai aparţine.

— Nu-mi mai aparţine?!... urlă Leoncio ridicându-se brusc. Aţi înnebunit sau vă bateţi joc de mine?

— Niciuna, nici alta, răspunse Alvaro calm. Vă repet: această sclavă nu vă mai aparţine.

— Şi cine îndrăzneşte să-mi ia dreptul pe care îl am asupra ei?

— Creditorii dumneavoastră, domnule, răspunse Alvaro cu aceeaşi siguranţă. Moşia cu toţi sclavii şi casa cu toate mobilele ei luxoase nu vă mai aparţin. De azi înainte dumneavoastră nu mai puteţi dispune nici de cel mai neînsemnat obiect. Uitaţi-vă, continuă arătându-i un teanc de hârtii, am în mâinile mele toată averea dumneavoastră. Debitul depăşeşte cu mult activul; ruina este completă şi iremediabilă.

La un semn al lui Alvaro, un secretar care îl însoţea îi prezentă lui Leoncio mandatul de sechestru pe toate bunurile sale. Leoncio, smulgând hârtia, o parcurse cu ochii scânteind de furie.

— Cum aşa! exclamă el. Atât de violent şi de brutal se rezolvă problemele astea? Oare nu pot obţine o amânare ca să-mi salvez onoarea şi bunurile?

— Creditorii dumneavoastră şi-au manifestat deja toată înţelegerea şi v-au acordat toate amânările posibile. Şi să ştiţi că acum eu sunt unicul dumneavoastră creditor; toate creanţele dumneavoastră se află în mâinile mele şi nu sunt dispus să admit tranzacţii şi niciun fel de amânare.

— Ah, drace! urlă Leoncio izbind cu piciorul în podea şi smulgându-şi părul din cap.

— Doamne Dumnezeule!... Ce nenorocire!... Şi ce ruşine!... exclamă Malvina suspinând.

Capitolul XXII

Să lăsăm un moment în suspensie scena din capitolul precedent şi să întrerupem dialogul dintre cei doi tineri. Ei rămân unul în faţa celuilalt, ca leul mândru şi generos ce domină tigrul periculos şi laş, care mârâie în zadar sub **ghearele puternice ale adversarului său. Şi trebuie să explic cum a apărut Alvaro în casa stăpânului Isaurei, gata să dejoace planurile diabolice ale**

acestuia, chiar în momentul în care ele urmau să fie puse în aplicare.

După ce rămăsese fără Isaura, Alvaro căzuse în cea mai neagră deznădejde.

Cu orgoliul rănit şi frustrat de obiectul dragostei sale, batjocorit şi dispreţuit de aroganţa unui obraznic adept al sclaviei, căzu pradă unei cumplite disperări. Geraldo, de cum auzi de lovitura primită de prietenul său, alergă în ajutorul acelui suflet nobil, atât de crud încercat de destin. Datorită sprijinului şi sfaturilor prietenului său, Alvaro se mai linişti şi încercă să se resemneze. Ajunse să se convingă că cea mai bună soluţie care îi rămânea, în acea grea împrejurare, era s-o uite pe Isaura.

— Tot efortul pe care îl vei face pentru a o elibera, îi spunea prietenul său, va fi curată nebunie şi nu-ţi va aduce decât neplăceri, acoperindu-te de ridicol. Ai avut deja două decepţii cumplite: cea de la bal şi aceasta, ultima, încă mai tristă şi mai umilitoare. Aproape că deveniseşi un infractor, vrând să-ţi dispuţi o sclavă cu propriul ei stăpân. Următoarele decepţii vor fi şi mai dureroase, te asigur, şi te vor duce la pierzanie.

Ascultându-l pe Geraldo, Alvaro căuta să-şi impună voinţa şi să renunţe la dragostea pentru Isaura. Dar în zadar. După o lună de luptă cu sine însuşi, de înăbuşită revoltă împotriva impulsurilor inimii, Alvaro se simţi slab şi înţelese că o asemenea tentativă era o luptă fără sens împotriva forţei atotputernice a destinului. Degeaba căuta să şteargă amintirea delicatei sclave, cufundându-se în înaltele preocupări ale spiritului sau în distracţiile frivole ale societăţii. Isaura îi apărea în toate visele, când strălucind de frumuseţe şi graţie, plină de farmec şi seducătoare ca în noaptea balului, când palidă şi abătută, strivită de greutatea nenorocirii sale, încătuşată, cu ochii aţintiţi asupra lui, rugători, parcă implorându-l: „Nu mă părăsi! Numai tu poţi sfărâma fiarele astea care mă apasă”.

Într-un târziu, ajunse la convingerea că el fusese ales pentru a înfăptui nobilul şi generosul act de a o smulge din sclavie şi de a-i da în societate locul onorabil pe care şi-l câştigase prin frumuseţe, talent şi virtute.

De aceea, se hotărî, oricare ar fi fost rezultatul, să continue această generoasă încercare, ca un fanatic sau ca străfulgerat de o inspiraţie divină.

Alvaro plecă spre Rio de Janeiro. Mergea la întâmplare, fără vreun plan stabilit, fără să ştie bine ce trebuia să facă pentru a-şi atinge scopul, dar avea o intuiţie vagă că cerul îl va ajuta. Dorea, în primul rând, să ia legătura cu vecinii lui Leoncio pentru a culege informaţii despre el.

Ajunse la Curte cu gândul de a pleca imediat spre Campos. Dar înainte de a-şi continua drumul, încercă să se intereseze de afacerile lui Leoncio printre comercianţi.

— Oh! îl cunosc foarte bine, spuse numaidecât primul negustor căruia i se adresase Alvaro. Băiatul ăsta e falit. Dacă şi Domnia Voastră sunteţi creditorul lui puteţi să vă luaţi adio de la bani. În cel mai bun caz nu poate să achite decât jumătate din datorii.

Această descoperire fu pentru Alvaro ca fulgerul ce cade în faţa călătorului rătăcit într-o noapte cu furtună şi-i luminează drumul.

— Şi Domnia Voastră îi sunteţi creditor? întrebă Alvaro.

— Din nefericire, unul dintre cei mai importanţi...

— La cât se ridică averea lui Leoncio?

— La mai nimic, în prezent, pentru că aşa cum v-am spus, pasivul său întrece poate cu mai mult de două ori valoarea tuturor bunurilor sale.

— Şi acest pasiv la ce sumă e calculat, cu aproximaţie?

— Cam la patru-cinci sute de milioane de reali, în timp ce moşia din Campos cu sclavi şi cu celelalte accesorii nu valorează poate două sute de milioane. I-am acordat acestui moşier mai multe amânări decât prevede legea; nu suntem obligaţi la mai mult şi acum ne-am decis să ne ducem peste el cu portăreii.

— Care sunt ceilalţi creditori? N-aţi vrea să mi-i spuneţi?!

— De ce nu, răspunse comerciantul şi îi dădu lui Alvaro numele şi adresele celorlalţi creditori.

Într-adevăr, afacerile lui Leoncio, încă din ultimii ani ai vieţii tatălui său, erau într-un continuu regres. Bătrânul comandor, dedându-se în ultima parte a vieţii la excese şi desfrâu, care nu sunt scuzabile nici măcar la tinereţe, trăind mai tot timpul la Curte şi neglijând administraţia moşiei, risipise o sumă importantă din averea sa. Datorită proastei administrări, recoltele începură să scadă simţitor, iar numărul sclavilor se reduse din cauza morţii sau frecventelor evadări, bătrânul comandor sau fiul său continuând să-i înlocuiască cu alţii noi pe care îi cumpăra pe credit, îngreunând astfel restituirea datoriilor.

După moartea comandorului, lucrurile merseră din ce în ce mai rău. Leoncio, cu educaţia şi caracterul pe care le

cunoaştem, nu era omul cel mai potrivit pentru a conduce şi administra o mare moşie.

Rătăcirile sale şi, în ultimă instanţă, nefasta şi prosteasca pasiune pentru Isaura îl făcură să-şi piardă capul, aruncându-se pe panta cheltuielilor fără socoteală, la care s-au adăugat şi cele făcute în urma fugii Isaurei, când a poruncit să fie căutată prin toate colţurile imperiului, definitivând astfel ruina sa totală. În scurt timp, tânărul moşier deveni insolvabil. Când creditorii săi au aflat acest lucru era deja prea târziu. Apelând îndată la mijloacele executive, înainte ca situaţia să devină şi mai dezastruoasă, nu şi-ar mai fi recuperat nici jumătate din ceea ce li se cuvenea.

După ce discută cu creditorii lui Leoncio, Alvaro le propuse cumpărarea tuturor creanţelor la jumătate din valoarea lor. Pentru a evita orice adversitate pe care un asemenea procedeu ar fi atras-o asupra sa, le declară că n-a avut nicio intenţie să-l jignească sau să-l distrugă pe nefericitul moşier ci, dimpotrivă, dorea să-l protejeze şi să-l scutească de ruşinea unei riguroase execuţii judecătoreşti. Şi, într-adevăr, în ciuda dispreţului şi aversiunii pe care Leoncio le merita, Alvaro nu pretindea să folosească mijloacele extreme ale răzbunării, care,

printr-o întâmplare, îi căzuseră în mână. El era de zece ori mai bogat de cât Leoncio şi, neavând altă soluţie, era dispus să plătească, pentru eliberarea Isaurei, o sumă egală cu toată averea adversarului său.

Acum, când prin forţa destinului deţinea toată bogăţia rivalului său capricios, arogant şi fără inimă, Alvaro generos ca întotdeauna, nu dorise nici în această situaţie să-l vadă ajuns în mizerie.

Creditorii n-au ezitat niciun moment să accepte propunerea. Şi, pe bună dreptate, au preferat să lichideze socotelile într-un mod mult mai uşor şi mai rapid, în bani gheaţă, primind jumătate, decât să se supună unor cheltuieli de durată şi dificultăţilor unei execuţii judecătoreşti a sclavilor şi a bunurilor lui Leoncio, când nu exista niciun indiciu că ar obţine mai mult decât le oferea Alvaro.

Stăpân pe toată averea lui Leoncio, Alvaro, plecă spre Campos cu scopul de a trece chiar el la sechestrul bunurilor acestuia şi, înarmat cu toate hârtiile şi documentele, însoţit de un secretar şi de reprezentanţi ai justiţiei, se prezentă în casa lui Leoncio pentru a-i anunţa sentinţa pierzaniei sale.

— Ei, drăcie! exclamă Leoncio smulgându-şi părul din

cap în disperare, după ce auzi din gura lui Alvaro acea veste cumplită. Uluit şi aproape nebun de violenţa loviturii, ieşi în fugă pe uşă.

— Mai aşteaptă, domnule, spuse Alvaro, prinzându-l de braţ. Acum, în ceea ce o priveşte pe sclava despre care vorbeam mai înainte, ce vrei să faci cu ea?

— S-o eliberez, v-am mai spus, răspunse Leoncio obraznic.

— Şi încă ceva. Parcă mi-aţi spus că o veţi căsători? Iertată să-mi fie întrebarea, aveţi pentru asta consimţământul ei?

— Oh! Nu! Nu! Am fost forţată, domnule! exclamă Isaura cu îndrăzneală.

— Într-adevăr, domnule Alvaro, interveni Miguel, ea urma să se căsătorească fiind obligată. Domnul Leoncio, ca o condiţie a eliberării ei, a obligat-o să ia în căsătorie pe acel sărman, pe care Domnia Voastră îl vede acolo...

— Cu omul acela?! exclamă Alvaro uluit şi indignat, privind către piticul pe care Miguel i-l arătase cu degetul.

— Da, domnule, continuă Miguel, şi dacă ea nu s-ar fi supus acestei căsătorii ar fi trebuit să-şi petreacă tot restul vieţii într-o carceră întunecoasă cu picioarele în lanţuri, aşa cum a trăit de când a venit din Recife.

— Călăul! strigă Alvaro nemaiputându-şi stăpâni indignarea. Mâna dreptăţii divine se abate, în sfârşit, asupra ta pentru a-ţi pedepsi faptele monstruoase!

— Ce ruşine!... Ce oprobriu, Dumnezeule! exclamă Malvina, prăbuşindu-se pe un fotoliu şi ascunzându-şi faţa în mâini.

— Sărmană, Isaura! spuse Alvaro cu emoţie întinzând mâinile spre ea. Vino la mine... Am dorit din adâncul inimii să te eliberez din jugul apăsător şi umilitor care te-a chinuit pentru că am văzut în tine puritatea unui înger, nobila şi mândra resemnare a martirei. A fost o misiune sfântă pe care cred că am primit-o din cer şi pe care azi o văd încununată de succes. În sfârşit, Dumnezeu prin mine răzbună inocenţa şi virtutea umilite şi-l loveşte pe călău.

— Termină cu mascarada, domnule, strigă Leoncio agitându-se furios. Asta nu e decât o infamie, o trădare, o hoţie...

— Isaura, continuă Alvaro cu vocea la fel de sigură şi gravă, dacă acest călău a avut în mâinile sale, cu puţin timp în urmă, libertatea şi viaţa ta şi n-a vrut să ţi le dea decât cu condiţia căsătoriei cu o fiinţă diformă şi nenorocită, acum îl ai tu în mâinile tale, da, pentru că eu îl am în ale mele şi ţi-l dau ţie. Isaura, acum tu eşti stăpâna

şi el sclavul: dacă nu vrea să-şi cerşească pâinea va trebui să recurgă la generozitatea noastră.

— Domnule! exclamă Isaura alergând să se arunce la picioarele lui Alvaro. Oh! Cât sunteţi de bun şi generos cu această nefericită sclavă!... Dar în numele acestei bunătăţi, în genunchi vă rog, iertare! Iertare pentru ei!...

— Ridică-te, îngerul meu! spuse Alvaro întinzând mâinile spre Isaura; ridică-te; nu la picioare, ci în braţele mele, aici, aproape de inimă trebuie să te arunci, pentru că, în ciuda prejudecăţilor, mă consider cel mai fericit dintre muritori putând să-ţi ofer mâna ca soţ!...

— Domnule, ţipă Leoncio spumegând de mânie şi cu ochii rătăciţi, ai aici tot ce-mi aparţine; poţi să-ţi satisfaci răzbunarea, dar îţi jur, niciodată nu vei avea plăcerea să mă vezi implorându-ţi mila.

Şi, furios, intră într-un dormitor vecin cu salonul.

— Leoncio, Leoncio!... Unde te duci? strigă Malvina repezindu-se după el. Nu apucă, însă, să ajungă la uşă că se şi auzi explozia asurzitoare a unei împuşcături.

— Vai!... ţipă Malvina şi se aruncă la pământ.

Leoncio îşi zburase creierii cu un foc de pistol.

Sfârşit